

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΡΟΒΛΕΠΤΕΟΥ

ΕΞΕΥΡΩΠΑΪΣΜΟΣ
...In Progress

ΔΙΕΥΘ. ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ: ΟΜΗΡΟΥ 54 • 106 72 ΑΘΗΝΑ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΝΤΥΠΟΥ 1413

Υδάτινοι πόροι
Διαχείριση
Κρίσεων στην Ε.Ε.

ISSN 1105-9745

9 771105 974008

The Federalist

The German Constitutional Court and the Future of European Unification

Ευρωπαϊκή
Ημέρα για τα
Δικαιώματα
των Ασθενών 18 Απριλίου

Graphic Design: Emilia Cacciari, Fabio Sclandari

European
Patients' Rights
Day

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ

ACTIVE CITIZENSHIP NETWORK

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΣΥΝΟΡΑ

WITH THE PATRONAGE OF

WITH THE SUPPORT OF

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ: 1989 • ISSN: 1105-8137 • 5 ΕΥΡΩ • ΧΡΟΝΟΣ 19 • ΤΕΥΧΟΣ 73 • ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2009

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ:
"ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ-
ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΕΚΦΡΑΣΗ-ΘΕ-
ΣΜΟΙ", Μη Κερδοσκοπικό
Σωματείο

Ομήρου 54 - Αθήνα - 106 72
Τηλ.: +30 210 3643224
Fax: +30 210 3646953
E-mail: ekfrasi@ekfrasi.gr
http://www.ekfrasi.gr

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΝΤΥΠΟΥ: 1413

ΕΚΔΟΤΗΣ- ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ:
Νίκος Γιαννής

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΞΙΑ:
Σταματίνα Ξεφτέρη

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:
Κατερίνα Ανδρωνά

Στο τεύχος αυτό
συνεργάστηκαν:

Αλέξανδρος Γιαννής,
Αθανάσιος Γραμμένος,
Χαράλαμπος Σ. Κρεμμύδας
Ιωάννης Παρίσης
Πάυλος Πέππα
Ζήνα Προδρόμου
Παναγιώτης Τσεκούρας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ:
Εκδόσεις: «ΗΛΙΑΙΑ»

ΔΗΜ. ΣΧΕΣΕΙΣ:
iForce Communications A.E.

- Μία ισχυρή Ευρώπη χρειάζεται την κατάργηση της ομοφωνίας στην Ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική
του Αλέξανδρου Γιαννής

ΕΞΕΥΡΩΠΑΪΣΜΟΣ

- Οι διαστάσεις του Εξευρωπαϊσμού και η σημασία της κατανόησής τους
του Χαράλαμπου Σ. Κρεμμύδα
- European Letter
πηγή: Publius
- The German Constitutional Court and the Future of European Unification
πηγή: The Federalist
- Η ρακέन्दυτη πολιτεία και η απόσταση από την Ευρώπη
του Αθανάσιου Γραμμένου

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑΣ

- Επιχειρήσεις διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ
του Δρ. Ιωάννη Παρίση

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ

- Η διαχείριση των υδάτινων πόρων στην κοινοτική έννομη τάξη
των Σταματίνας Ξεφτέρη και Παναγιώτη Τσεκούρα

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

- Intellectual Property- The Case of Fashion Creations in the EU
Ζήνα Προδρόμου

ΓΝΩΜΕΣ

- Νικητής η αποχή
του Πάυλου Πέππα

ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑ

- Παρουσίαση των ομιλιών του διεθνούς συνεδρίου "Young European Active Citizens: Making Europe Our Europe"

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

- Τι τρέχει στην Ευρώπη; 38
- Βιβλιοπαρουσίαση 40
- Νέα της Έκφρασης 41

ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ

QUARTERLY EDITION ON EUROPEAN ISSUES

FIRST PUBLISHED: 1989 • ISSN: 1105-8137 • EURO 5 • YEAR 19 • VOL. 73 • APRIL - JUNE - JULY 2009

PROPRIETOR - EDITION:
"European Society, Politics, Ex-
pression, Institutions", non Profit
Making Company
54 Omirou St., Athens 106 72
Tel.: +30 210 3643224
Fax: +30 210 3646953
E-mail: ekfrasi@ekfrasi.gr
http://www.ekfrasi.gr

EDITOR - PUBLISHER BY LAW:
Nicos Yannis

PUBLISHING DIRECTOR:
Stamatina Xefteri

DIRECTION:
Katerina Androna

CONTRIBUTORS:
Athanasios Grammenos
Charalambos Kremmidas,
Ioannis Parisis
Pavlos Peppas
Zena Prodromou
Panagiotis Tsekouras
Alexandros Yannis

TECHNICAL ADVISOR:
Hliea

PUBLIC RELATIONS
iForce Communications SA

- ▶ A powerful Europe needs the suppression of unanimity in the European foreign policy
Alexandros Yannis

EUROPEANISATION

- ▶ The dimensions of Europeanisation and the importance of understanding them.....
Charalambos Kremmidas

European Letter, source: Publius

- ▶ The German Constitutional Court and the Future of European Unification, source:
The Federalist
▶ The.... State and the distance from Europe.....
Athanasios Grammenos

EUROPEAN SECURITY AND DEFENSE POLICY

- ▶ Management of crises in the EU
Ioannis Parisis

PROTECTION OF WATER RESOURCES

- ▶ The management of water resources in the Community's legal order
Stamatina Xefteri & Panagiotis Tsekouras

INTELLECTUAL PROPERTY

- ▶ Intellectual Property- The Case of Fashion Creations in the EU.....
Zena Prodromou

OPINIONS

- ▶ Abstention is the winner
Pavlos Peppas

EUROPE & YOUTH

- ▶ Presentation of speeches in the International Conference "Young European Active
Citizens: Making Europe Our Europe".....

PERMANENT COLUMNS

- ▶ What's going on in Europe?38
- ▶ Book presentation.....40
- ▶ "European Expression" News41

Μία ισχυρή Ευρώπη χρειάζεται την κατάργηση της ομοφωνίας στην Ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική

του Αλέξανδρου Γιαννή*

Ο επόμενος σημαντικός Ευρωπαϊκός σταθμός είναι η επικύρωση της Συνθήκης της Λισσαβόνας. Αν και είναι πια μια καθυστερημένη προσπάθεια θεσμικής προσαρμογής της ΕΕ στις αλλαγές που επέφερε η διεύρυνση του 2004-2007, παραμένει η σημασία της σημαντική και για τον θεσμικό εκσυγχρονισμό της ΕΕ αλλά και διότι αποτελεί το Ευρωπαϊκό yes we can, την απόδειξη δηλαδή ότι αν και διευρυμένη η ΕΕ μπορεί να εξελίσσεται.

Η Συνθήκη της Λισσαβόνας υπόσχεται επίσης σημαντικές εξελίξεις και για την ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική. Είναι πιθανό μάλιστα ότι όπως η Συνθήκη του Μάαστριχτ συνδέθηκε ιστορικά με το Ευρώ, η Συνθήκη της Λισσαβόνας μπορεί να παραμείνει στη ιστορία γνωστή για την συμβολή της στην ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική. Αυτό οφείλεται κυρίως στις θεσμικές αλλαγές που επιδιώκει μέσω της συνένωσης διάσπαρτων έως σήμερα μέσω χάραξης και άσκησης της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ. Ο ευρύτερος στόχος είναι αυτονόητος. Η δημιουργία μίας ισχυρής Ευρώπης που να μπορεί να αντιμετωπίζει τις παγκόσμιες προκλήσεις και να προστατεύει τις αξίες της και τα συμφέροντα της πιο αποτελεσματικά.

Η Συνθήκη της Λισσαβόνας θα αποτελέσει αναμφίβολα σημαντική βελτίωση στην ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική, όχι όμως την απαιτούμενη υπέρβαση. Και αυτό διότι δεν προβλέπει την υπερεθνική μετάβαση της ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής, μια δηλαδή υπέρβαση παρόμοια με αυτή της δημιουργίας ευρωπαϊκής νομισματικής ένωσης. Τα Ευρωπαϊκά κράτη θέλουν ισχυρή και ενωμένη ευρωπαϊκή εξωτερική πολιτική αλλά παράλληλα και τη διατήρηση πλήρους αυτονομίας της εθνικής εξωτερικής πολιτικής μέσω της ομοφωνίας στη λήψη αποφάσεων. Η αντίφαση αυτή μεταξύ της επιθυμίας για μεγαλύτερη συλλογική δράση και της αμφιβολίας για την απαραίτητη απεμπόληση παραδοσιακών εθνικών αντιλήψεων απειλεί να συνεχίσει να ακυρώνει την δημιουργία μια αποτελεσματικής Ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής. Όχι μόνο καταδικάζει την ΕΕ να

χαράζει εξωτερική πολιτική στη βάση του χαμηλότερου κοινού παρανομαστή αλλά και ακυρώνει το κίνητρο για την εθνική εξωτερική πολιτική κάθε κράτους να σκέφτεται ευρύτερα και πιο συλλογικά στη χάραξη της δικής της εθνικής εξωτερικής πολιτικής.

Η αναθεώρηση του εθνικού συμφέροντος στη πορεία της δημιουργίας μια νέας αλληλεγγύης συμφερόντων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ένα ευρωπαϊκό *raison d'etat* το οποίο συμπληρώνει χωρίς να ακυρώνει το εθνικό συμφέρον καθώς το βοηθάει να αποκτήσει το πλήρες νόημα του στη σημερινή εποχή, είναι η απαιτούμενη προσαρμογή σήμερα. Και δεν γίνεται ομελέτα αν δεν σπάσουμε αυγά. Πρέπει συνεπώς μεταξύ άλλων σύντομα να αρχίσει και η συζήτηση για να κοπεί κάποια στιγμή ο ομφάλιος λώρος της ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής, η λήψη δηλαδή αποφάσεων με ομοφωνία. Μια τέτοια υπέρβαση δεν θα αφαιρεί από κράτη-μέλη τη δυνατότητα να επικαλεστούν σε ακραίες περιπτώσεις εθνικό συμφέρον όταν κρίνουν δηλαδή ότι απειλείται άμεσα η εθνική τους ασφάλεια. Θα μεταφέρει όμως το κέντρο βάρους της λήψης αποφάσεων στη λογική της ειδικής πλειοψηφίας, κάτι που και θα διευκολύνει στη πράξη σημαντικά την άσκηση της ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής αλλά και θα συνεισφέρει ίσως καταλυτικά στο μέλλον και στον εκσυγχρονισμό της εθνικής εξωτερικής πολιτικής των ευρωπαϊκών κρατών.

* Ο Αλέξανδρος Γιαννής είναι αναπληρωτής καθηγητής στο Fletcher School στη Βοστώνη και ιδρυτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Έκφρασης. Πρόσφατα εκδόθηκε από τις εκδόσεις Παπαζήση το βιβλίο του «Από το Εγώ στο Εμείς - Εξωτερική Πολιτική στην εποχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Παγκοσμιοποίησης».

Οι διαστάσεις του Εξευρωπαϊσμού και η σημασία της κατανόησής τους

του Χαράλαμπου Σ. Κρεμμύδα, Υποψ. Διδάκτορας Τμ. ΠΕΔΔ Παν/μιου Αθηνών

Η ποικιλία ορισμών και ερμηνειών που έχουν, κατά καιρούς, αποδοθεί στο φαινόμενο του εξευρωπαϊσμού, δίνει το έναυσμα για την προσέγγιση της εν λόγω έννοιας υπό το φως δυο, όχι τόσο ασύνδετων μεταξύ τους εκδοχών: της *top-down* και της *bottom-up* διάστασης του εξευρωπαϊσμού.

Οι περισσότερες από τις σημερινές μελέτες για τον εξευρωπαϊσμό τείνουν να υιοθετούν την *top-down* εκδοχή του, εστιάζοντας στην επίδραση που ασκείται στα κράτη μέλη ως αποτέλεσμα πιέσεων, επιρροών και δεσμευτικών υποχρεώσεων προερχόμενων από την ΕΕ. Αρκετοί ορισμοί του εξευρωπαϊσμού, όπως του Ladrech (1994), της Wallace (2000), της Schmidt (2001) και του Featherstone (2003), αποδίδουν έμφαση στον αντίκτυπο που συνεπάγεται η ευρωπαϊκή πορεία ολοκλήρωσης στο εσωτερικό των κρατών μελών, όπως στον τρόπο δράσης και στις συλλογικές πεποιθήσεις των εθνικών δρώντων, στην περιφερειακή διάρθρωση, στο μοντέλο διαμόρφωσης και εκπροσώπησης συμφερόντων, στα κανάλια σχηματισμού πολιτικής, στις πολιτικές και στις δομές της πολιτείας. Επόμενο είναι η παραπάνω εκδοχή του εξευρωπαϊσμού να αντανακλάται και στη διαδικασία μέσα από την οποία ο άνωθεν (από την ΕΕ) προερχόμενος εξευρωπαϊσμός εισχωρεί και μεταλλάσσει τις εγχώριες δομές και αντιλήψεις των κρατών μελών. Έτσι, οι παρεπόμενες προσεγγίσεις για τους μηχανισμούς του εξευρωπαϊσμού (βλέπε Borzel and

Risse, 2000, Cowles, Caporaso and Risse, 2001, Knill, 2001) αναζητούν και κατηγοριοποιούν αυτές τις εσωτερικές αλλαγές, εκλαμβάνοντας τον εξευρωπαϊσμό ως μια ανεξάρτητη μεταβλητή και τις εσωτερικές αλλαγές ως μια εξαρτημένη μεταβλητή. Συνεπώς, ο εξευρωπαϊσμός, εισχωρεί και μεταλλάσσει, ανάλογα με τη δυναμική και το περιεχόμενό του, τους εθνικούς θεσμούς, οι οποίοι αντιδρούν ποικιλοτρόπως, υπό την εξάρτηση διαφόρων παραγόντων (Wishlade et al., 2003).

Ωστόσο, δεν αρκεί η παρουσίαση μόνο της *top-down* εκδοχής του εξευρωπαϊσμού προκειμένου να σχηματιστεί μια πλήρης εικόνα για το ακριβές περιεχόμενό του εν λόγω φαινομένου. Η *bottom-up* διάσταση θεωρείται εξίσου σημαντική. Οι ορισμοί των Maurer et al. (2000), των Cowles et al. (2001) και του Olsen (2002) αποτυπώνουν εύγλωττα αυτήν την κάτωθεν διάσταση του εξευρωπαϊσμού. Βέβαια, ορισμένοι μελετητές του ευρωπαϊκού φαινομένου υποστηρίζουν ότι η εκδοχή της *bottom-up* διάστασης δεν αφορά τον εξευρωπαϊσμό αλλά ταυτίζεται με τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, δηλαδή είναι: «μια άλλη ετικέτα για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση» (Wishlade et al., 2003), αφού τόσο η *bottom-up* διάσταση του εξευρωπαϊσμού όσο και η πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης εκκινούν από την ίδια αφετηρία: περιγράφουν την μεταφορά επιρροής και προσδοκιών (*bottom-up* εξευρωπαϊσμός) καθώς και αρμοδιοτήτων (ευρωπαϊκή ολοκλήρωση) από το εθνικό στο ευρωπαϊκό επίπεδο. Άλ-

λοι πάλι ερευνητές αποδίδουν κυρίως ερευνητική αξία στη δεύτερη αυτή εκδοχή του εξευρωπαϊσμού. Οι Radaelli και Franchino, για παράδειγμα, συνδέουν τη *bottom-up* διάσταση του εξευρωπαϊσμού με ερευνητικές εργασίες στο πεδίο διαμόρφωσης εθνικής πολιτικής (*politics*) και πολιτικών (*policies*) και ερμηνεύουν αυτή τη διάσταση του εξευρωπαϊσμού ως: «μια διαδικασία που πηγάζει από την κοινωνική εκμάθηση και τους μετασχηματισμούς οι οποίοι λαμβάνουν χώρα πρωτίστως σε τοπικό επίπεδο και στη συνέχεια μεταλαμπαδεύονται στους θεσμούς και στην πολιτική της ΕΕ» (Radaelli and Franchino, 2004).

Σε κάθε περίπτωση, δεχόμενοι την αυθύπαρκτη αξία της *bottom-up* διάστασης, σημείο κλειδί σε αυτή την εκδοχή του εξευρωπαϊσμού είναι η προσπάθεια των εθνικών δρώντων να επηρεάσουν την πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης προς όφελός τους ή τουλάχιστον προς μια κατεύθυνση η οποία θα ελαχιστοποιεί το κόστος προσαρμογής για τους ίδιους και τις εθνικές δομές, κατά το επόμενο στάδιο της εθνικής υιοθέτησης ευρωπαϊκών πολιτικών. Με άλλα λόγια, αξία έχει η παρακολούθηση της διαδικασίας του *uploading* ή της *προβολής* (*projection*) προτιμήσεων και πολιτικών από εθνικό σε ευρωπαϊκό επίπεδο (Wishlade et al., 2003). Η επιτυχία αυτή- ή μη- του *uploading* άπτεται των ικανοτήτων των εθνικών κυβερνήσεων και της στρατηγικής που θα υιοθετήσουν για την επιδίωξη των

στόχων τους. Η Borzel, λαμβάνοντας ως πεδίο αναφοράς τη διαμόρφωση της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ, παρουσιάζει τρία πιθανά μονοπάτια που μπορούν να ακολουθήσουν τα κράτη μέλη προκειμένου να επηρεάσουν την ευρωπαϊκή διαδικασία λήψης αποφάσεων σύμφωνα με τα συμφέροντα και τις θεσμικές τους παραδόσεις (Borzel, 2002):

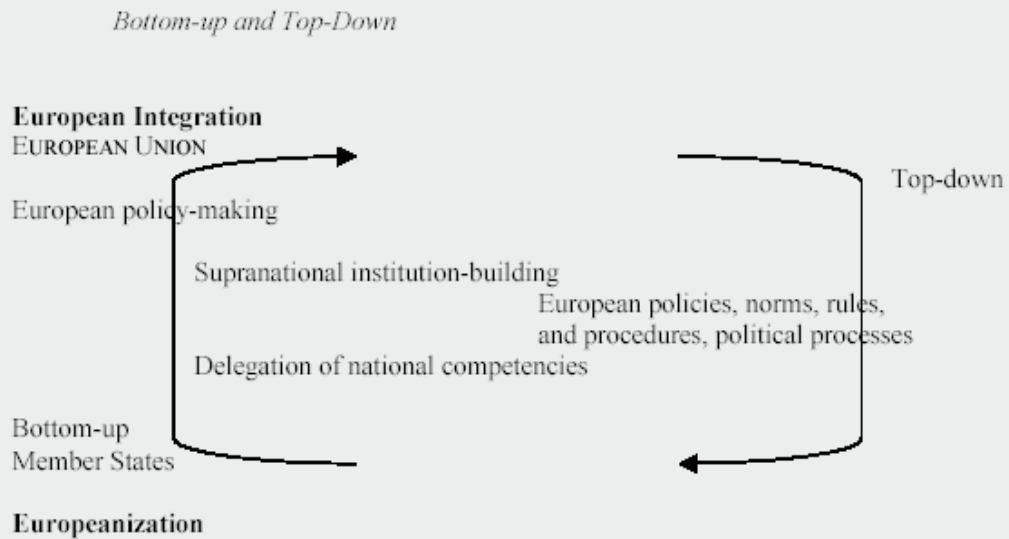
1. η εκ των προτέρων (πριν ή κατά την εκκίνηση της ευρωπαϊκής

διαπραγμάτευσης για την εκπόνηση μιας κοινής πολιτικής) προώθηση εθνικών πολιτικών και ρυθμίσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αντανακλώντας εθνικές πολιτικές προτιμήσεις και συμφέροντα, με σκοπό την έγκαιρη διαμόρφωση των αποτελεσμάτων της υπό διαμόρφωση ευρωπαϊκής πολιτικής (*pace-setting*),

2. το μπλοκάρισμα ή η καθυστέρηση εφαρμογής μιας ήδη διαμορφωμένης ευρωπαϊκής πολιτικής που συνεπάγεται υψηλό κόστος εθνικής προσαρμογής, με σκοπό τη σύναψη συμμαχιών με άλλα κράτη μέλη, είτε για την απόρριψη της εν λόγω πολιτικής, είτε για την απόσπαση αντισταθμιστικών οφελών σε άλλους τομείς πολιτικής, σημαντικούς για τα απρόθυμα κράτη μέλη (*foot-dragging*), πχ. Εσωτερική Αγορά, ΟΝΕ και ΚΠΣ για τις τέσσερις χώρες της Συνοχής (Μαραβέγιας, 1995), και

3. η σύναψη ευκαιριακών συμμαχιών κυρίως για επιμέρους ρυθ-

Ο αλληλένδετος χαρακτήρας των δυο διαστάσεων του εξευρωπαϊσμού και ο αντίκτυπος τους στην ευρωπαϊκή πολιτική διαδικασία αλλά και εν γένει στην πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, απεικονίζεται παραστατικά στο ακόλουθο σχήμα:

μίσεις πολιτικής, τότε με χώρες μέλη που επιλέγουν το πρώτο μονοπάτι και τότε με εκείνες που επιλέγουν το δεύτερο μονοπάτι (*fence-sitting*).

Παρά ταύτα, ορθά επισημαίνεται η αναπόσπαστη σχέση μεταξύ *bottom-up* και *top-down* διάστασης (Wishlade et al., 2003). Χαρακτηριστικός είναι και ο σχετικός ορισμός που αποδίδει ο Radaelli στην έννοια του εξευρωπαϊσμού η οποία περιλαμβάνει: «*διαδικασίες α) οικοδόμησης, β) διάδοσης και γ) θεσμοποίησης επίσημων και ανεπίσημων κανόνων, διαδικασιών, προτύπων, στυλ, των τρόπων με τους οποίους διαμορφώνονται τα πράγματα (ways of doing things), κοινών αντιλήψεων και νορμών, τα οποία καθορίζονται και συνομολογούνται πρώτα σε ευρωπαϊκό επίπεδο και έπειτα εισάγονται στη λογική του εθνικού και υπό-εθνικού διαλόγου, πολιτικών δομών και δημοσίων πολιτικών*» (Radaelli, 2004). Και πραγ-

ματικά, η κατανόηση της *ανάδυσης* και της *ανάπτυξης* (*bottom-up*) αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την κατανόηση της *επίδρασης* (*top-down*). Ειδικότερα, ο εξευρωπαϊσμός αφορά τόσο την οικοδόμηση θεσμών και το σχηματισμό πολιτικών σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και την άσκηση επίδρασης στο εσωτερικό των χωρών μελών. Η σχέση μεταξύ των δυο αυτών διαδικασιών είναι αλληλοσυμπληρούμενη και αδιαίρετη (Bulmer and Lequesne, 2002, Borzel, 2002, Della Porta και Caiani, 2006, Beichelt, 2006). Έτσι, τα κράτη μέλη οφείλουν να αναπτύξουν τη δεξιότητά τους τόσο κατά την *προβολή* των πολιτικών και των προτιμήσεών τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και κατά την *υποδοχή* των ευρωπαϊκών πολιτικών στο εσωτερικό τους (Borzel, 2003). Όσο πιο πετυχημένη είναι δε η διαδικασία του *up-loading* τόσο πιο περιορισμένη είναι η διαδικασία του *down-loading*, αφού η ανάγκη για αλλαγή σε εθνικό επίπεδο θα είναι

ασθενής (Howell, 2002: 12-13). Επιπλέον, όσο πιο επιτυχής είναι η προσαρμογή των κρατών μελών στην παρπάνω αμφίδρομη διαδικασία, τόσο πιο απρόσκοπτη είναι και η πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, αφού εξασφαλίζεται ευρεία αποδοχή γύρω από το περιεχόμενο και την κατεύθυνση αυτής. Άλλωστε, η ΕΕ δεν υφίσταται ανεξάρτητα από τα κράτη μέλη της, ούτε και η δράση της αποσπάται από αυτήν των χωρών που την απαρτίζουν. Το σύστημα διακυβέρνησης της ΕΕ/ΕΚ (θεσμοί και πολιτικές) δε στηρίζεται σε παρθενογένεση. Απεναντίας, αποτελεί αντανάκλαση και κοινή συνισταμένη εθνικών χαρακτηριστικών των κρατών μελών, ανάλογα βέβαια με το μέγεθος και τη βαρύτητα της επιρροής του κάθε κράτους μέλους. Χαρακτηριστικά, επισημαίνεται το παράδειγμα της Γερμανίας ως ένα παρεμφερές μοντέλο διαμόρφωσης πολιτικής για την ΕΕ, ειδικότερα λόγω του ημίκυρίαρχου και αποκεντρωμένου κυβερνητικού της συστήματος. Εν κατακλείδι, ο εξευρωπαϊσμός αποτελεί σημαντική εξήγηση όχι μόνο για τα αποτελέσματα της πολιτικής, όπως εντοπίζονται σε εθνικό επίπεδο, αλλά και για τις αιτίες που εξ αρχής οδηγούν στον εξευρωπαϊσμό.

Βιβλιογραφία:

- Beichelt, T., (2006), *Dimensions of Europeanization*, first draft from Bafoil, Fr. and Beichelt, T., (ed.), *Européanisation – D' Ouest en Est*, Coll. Logiques Politiques, downloaded from <http://www.jpes.euv-frankfurt-o.de/Publicationen/Dimensions%20of%20Europeanization%205-10-2006.pdf>. (19/02/2007)
- Borzel, T.A. (2002), *Pace-Setting, Foot-Dragging and Fence-Sitting: Member State Responses to Europeanization*, in *Journal of Common Market Studies*, Vol. 40, No. 2, pp. 193-214.
- Borzel, T.A. (2003), *Shaping and Taking EU Policies: Member States Responses to Europeanization*, *Queen's Papers on Europeanisation*, No 2/2003.
- Borzel, T.A. and Risse, Th., (2000), *When Europe Hits Home: Europeanization and Domestic Change*, Paper presented at the Annual Convention of the American Political Science Association, Washington DC, August 31–September 3.
- Bulmer J.S. and Lequesne, C., (2002), *New Perspectives on EU – Member State Relationships*, Centre d' Etudes et de Recherches Internationales, Questions de Recherche, No. 4, January.
- Cowles, M.G., Caporaso, J. and Risse, Th., (2001), *Europeanization and Domestic Change: Introduction*, in Cowles, M.G., Caporaso, J. and Risse, Th., (ed), *Transforming Europe: Europeanization and Domestic Change*, Cornell University Press.
- Della Porta, D. and Caiani, M., (2006), *The Europeanization of Public Discourse in Italy : A Top-Down Process?*, in *European Union Politics*, Vol. 7, No. 1, pp. 77-112.
- Featherstone, K., (2003), *In the Name of 'Europe'*, in Featherstone, K. and Radaelli, Cl., (ed), *The Politics of Europeanization*, Oxford University Press.
- Howell, K., (2002), *Developing Conceptualizations of Europeanization and European Integration: Mixing Methodologies*, ESRC Seminar Series / UACES Study Group on the Europeanization of British Politics, 29 November.
- Knill, C., (2001), *The Europeanisation on National Administrations*, Cambridge University Press.
- Ladrech, R., (1994), *The Europeanization of Domestic Policies and Institutions: The Case of France*, in *Journal of Common Market Studies*, Vol. 32, No 1. pp. 69-88.
- Maurer, A., Wessels, W. and Mittag, J., (2000), *Europeanisation in and of the EU system: Trends, Offers and Constraints*, Paper for the DFG-workshop "Linking EU and National Governance", Mannheim, 1-3 June.
- Olsen, J.P., (2002), *The Many Faces of Europeanization*, in *Journal of Common Market Studies*, Vol. 40, No 5. pp. 921-952.
- Radaelli, Cl. and Franchino, F., (2004), *Analysing political change in Italy*, in *Journal of European Public Policy*, Vol. 11, No. 6, 941-953.
- Radaelli, Cl., (2004), *Europeanisation: Solution or problem?*, in *European Integration Online Papers (EIoP)*, Vol. 8, No 16, downloaded from <http://eiop.or.at/eiop/texte/2004-016a.htm> . (01/07/2006).
- Schmidt, A.V., (2001), *Europeanization and the Mechanics of Economic Policy Adjustment*, in *European Integration Online Papers (EIoP)*, Vol. 5, No 6, downloaded from <http://eiop.or.at/eiop/texte/2001-006.htm> . (08/12/2006).
- Wallace, H., (2000), *Europeanisation and Globalisation: Complementary or Contradictory Trends?*, in *New Political Economy*, Vol. 5, No. 3, pp. 1-14.
- Wishlade, F., Yuill, D. and Mendez, C., (2003), *Regional Policy in the EU: A Passing Phase of Europeanisation or a Complex Case of Policy Transfer?*, University of Strathclyde, European Politics Research Centre, Paper No 50.
- Μαραβέγιας, Ν., (1995), *Η Περιφερειακή Πολιτική*, στο Μαραβέγιας, Ν. και Τσινισιζέλης, Μιχ., (επιμ.), *Η Ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Θεσμικές, Πολιτικές και Οικονομικές Πτυχές*, εκδ. Θεμέλιο

EUROPEAN LETTER

Publius /July 2009

On September 1st, 1994, during Germany's six-month presidency of the EU, Wolfgang Schöuble, president of the CDU/CSU group in the German parliament, presented to the Bundestag, on behalf of his party, a document he had drawn up together with Karl Lamers. Entitled "Reflections on European Policy", this was a paper, and indeed an initiative, that marked one of the high points in European political debate. At the time (just after the collapse of the Soviet bloc and German reunification and just before Europe's enlargement towards the East), the European unification process had entered a "critical phase", as authors of the paper put it, so critical that, "if, within the next two to four years no solution is found to the causes of this worrying evolution, the Union, instead of moving towards the greater convergence envisaged by the Maastricht Treaty, risks finding itself moving inexorably towards a weaker configuration, with competence, essentially, only for certain economic questions and divided into different combinations of countries. An 'improved' free trade area like this would not allow European society to overcome the vital problems and external challenges it faces". The institutional and political measures that Schöuble and Lamers suggested in order to prevent this drift concerned, primarily, the institutional development of the Union, whose capacity to act and democratic foundations needed to be strengthened through the adoption of

a federal state-type system, developed in accordance with the principle of subsidiarity; this would have to be accompanied, "notwithstanding the legal and practical difficulties", by an institutionalisation of the idea of a multispeed Europe – "otherwise the Union will remain confined to intergovernmental cooperation, which encourages a 'Europe à la carte' – and a strengthening of the "hard core already formed by those countries that are committed to integration and willing to cooperate". The fact that this same core, comprising France, Germany and the Benelux countries, also emerged in the monetary field was considered very important by the two authors of the paper, given that they saw EMU as the core of the future political Union; furthermore, strengthening this core was seen as the only way of reconciling two opposing objectives: a deepening and a widening of the European Union.

The driving force of these initiatives should really have been Germany, primarily, given that it was up to Germany to advance adequate proposals for the intergovernmental conference on Treaty reform due to take place in 1996 and, more important, to strive for a stronger understanding with France in this regard. The various priority objectives included the need to equip Europe with a foreign and defence policy capable of guaranteeing the Continent's security, given that "the ability to defend itself is the very essence of a state's sovereignty...; moreover, since a people's awareness of its sovereignty shapes not only its internal but also its external relations, the common

defence capability of this European community of states must be seen as a crucial factor in conferring a sense of identity on the EU".

Now, fifteen years since the CDU/CSU (then Germany's governing party) issued its position statement, we can draw some conclusions relating to the hypotheses it contained: in relation to the creation of EMU, the paper proved extremely useful because it provided a demonstration that Germany was determined, regardless, to move forwards with a vanguard group, even if it meant leaving behind a co-founding member state like Italy which, at the time, looked unlikely to meet the criteria for joining the single currency. It was, indeed, this strong demonstration of Germany's clear and unshakeable will that made the birth of the euro possible. As for the other parts of the Schöuble-Lamers proposal, the fact that nothing they wished to see has been achieved only goes to confirm the extremely lucid and farsighted analysis from which the proposal itself sprang. Europe today is exactly as Schöuble and Lamers said it would be if it failed to grow in strength and endow itself with a political identity: basically resigned to its own slow decline, without the ambitions it once had and caught in a situation of dangerous impotence and weakness.

One of the main factors contributing to this profound change in the nature of the European Union was, as Schöuble and Lamers predicted, its enlargement to its current 27 members,

which, since this process was not accompanied by a deepening of the political ties between the more closely integrated countries, favoured the design of those (the UK first and foremost) that wanted to see the EU turned into an “‘improved’ free trade area”. The Europe that has emerged from all of this, characterised by its marked heterogeneity, has exposed the inadequacies of the Community edifice, not so much because it has hindered the normal functioning of its institutions (even though it has added to the confusion), but rather and above all because it has made it impossible for Europe to grow stronger and to evolve (as shown by the limits of the Nice Treaty, the failure of the Constitutional Treaty, and the tortuous and still ongoing advance of the Lisbon Treaty). In short, this heterogeneity is encouraging the formation of blocs of opposing interests, based on the geopolitical position of the different countries, and creating the conditions for, among other things, a dangerous divergence of French and Germany policy in a number of areas.

In this context, whenever there is a crisis the question of a multispeed Europe inevitably arises, given that this solution is, indisputably, the only one capable of getting the Union out of its present state of paralysis. But since the idea that deeper integration demands a transfer of sovereignty from the states to Europe has now been abandoned, the proposals advanced by the national governments all revolve around the concept of enhanced or structured cooperations, a complex and inefficient mechanism that cannot equip Europe with the instruments it needs in order to rise to the challenges of the future: indeed, such cooperations (in order to come into being and survive) demand the more or less explicit consent of all the member states, even

those not intending to participate; this makes it quite impossible for Europe not only to tackle properly the problems of foreign and security policy, which call for a federal leap forwards, but also to complete the process of economic union (and without a full economic union the Europeans are destined to go on remaining divided also in the face of emergencies like the current, dramatic financial crisis). In accordance with Schöble and Lamers’ warnings, European society, as a result of all this, lacks the instruments to “overcome the crucial problems and external challenges it faces”.

The results of the recent European elections provide ample confirmation of this analysis. The citizens feel increasingly disenchanted with this Europe: in the eurosceptic countries because they have no faith in it; in those in favour of a political Europe, on the other hand, because the European Union fails to meet their expectations. While surveys show that most of the citizens of Europe’s founding member states, and not only of these states, still want a European federation, the election results show that this same majority fails to see why it must vote for a parliament that, rather than representing the interests of the European people, merely confines itself to setting rules within the political framework established by the nation-states that they perceive as weak and impotent. The European Parliament deals with a great many technical questions, but it cannot intervene in economic and foreign policy, or be part of any true form of government of the Union.

The European elections also drew attention to another, even more serious, aspect: the cost of “non-Europe”. The European citizens are fearful of

change because their countries are incapable of protecting them, of defending their interests and of offering them a credible project for their future. They fear the predominance of the rest of the world, the immigration that, by creating competition among the poor, is adding to the difficulties of those who are already on the fringes of society, and the fragility of a social and welfare system that has been thrown into crisis by this evolution of global processes. These problems are real and to attempt to exorcise the fears they arouse through recourse to the kind of populist rhetoric and responses that are now taking hold in many European countries serves only set oneself up for a more dramatic reawakening, when the survival of democracy, in the weaker countries at least, really will hang by a thread. Moreover, the national framework offers no solutions that might allow these challenges to be governed, and even turned into new opportunities.

The project that the CDU/CSU presented to the Bundestag in 1994 has thus lost none of its relevance fifteen years on. However, in a Europe with 27 members, the majority now eurosceptic, and with European society increasingly trapped by the inadequacy of national policies and the deficiencies of the EU, it has become much more difficult to realise. But these difficulties cannot and must not be allowed to stand in the way of those who are committed to opposing the decline of our society and its values. On the contrary, they provide an extra reason to remind the politicians and governments of Europe’s founding member states that it is their responsibility to promote, without delay, the founding of the federal core that they chose not to create a decade and a half ago.

*Under the auspices of the
Mario and Valeria Albertini Foundation*

The German Constitutional Court and the Future of European Unification

Federalist /editor Giulia Rossolillo

In order for any political battle to succeed, there first has to be a full and clear understanding, without mystifications, of the situation that the battle itself is setting out to change. Only in this way is it possible to establish, clearly, the instruments that need to be used and the steps that must be taken on order to reach the final objective. In this sense it is, for anyone committed to the founding of a European federal state, very useful to reflect upon the considerations advanced by the German Constitutional Court in its recent ruling (June 30th, 2009) on Germany's ratification of the Lisbon Treaty. The Court, indeed, examines the foundations on which the European Union is built and provides a lucid analysis of

the weaknesses shown by the EU institutional machinery whenever the unification process runs into difficulties, and of the contradictions that emerge, within this framework, whenever the objective of creating a European federal state is raised. Thus, even though many commentators have interpreted it as an attempt to obstruct the process of European unification and strengthen the role of the national institutions, the ruling actually provides an excellent starting point for a federalist analysis of this issue, as it helps to debunk many of the myths that have precluded, and still do preclude, a real understanding of the process of European integration and the turn it could take in the future....

In order for any political battle to succeed, there first has to be a full and clear understanding, without mystifications, of the situation that the battle itself is setting out to change. Only in this way is it possible to establish, clearly, the instruments that need to be used and the steps that must be taken on order to reach the final objective. In this sense it is, for anyone committed to the founding of a European federal state, very useful to reflect upon the considerations advanced by the German Constitutional Court in its recent ruling (June 30th, 2009) on Germany's ratification of the Lisbon Treaty. The Court, indeed, examines the foundations on which the European Union is built and provides a lucid analysis of the weaknesses shown by the EU institutional machinery whenever the unification process

runs into difficulties, and of the contradictions that emerge, within this framework, whenever the objective of creating a European federal state is raised. Thus, even though many commentators have interpreted it as an attempt to obstruct the process of European unification and strengthen the role of the national institutions, the ruling actually provides an excellent starting point for a federalist analysis of this issue, as it helps to debunk many of the myths that have precluded, and still do preclude, a real understanding of the process of European integration and the turn it could take in the future.

The question put to the Court concerned the possibility that the attribution of new competences to the European institutions under the Lisbon Treaty (and thus the transfer of these

competences away from the states) would leave the democratic principles on which the German legal order is founded devoid of substance, and the citizens powerless to influence the decisions affecting their own future. Because, according to the complainants, these decisions would, ultimately, be taken not by national institutions answerable to the citizens, but rather by non-democratically legitimised European institutions.

This is not the first time that the Bundesverfassungsgericht has grappled with this question. In the 1990s, it was called upon to decide on the constitutional legitimacy of the law ratifying the Maastricht Treaty, and in fact decreed that the law was compatible with the German Constitution.

On that occasion, the Court emphasised the European Union's essentially internationalist character,

highlighting the fact that it was not founded on a single European people, but that the source of its legitimacy was, instead, the member states and their peoples. In other words, the states, according to the Court, were still the «masters of the Treaties», which could be modified only by unanimity, and from which the states retained the power to withdraw (in other words, the states retained the power to take back competences attributed to the EU institutions).

These principles were confirmed by the ruling of June 30th, 2009, this time in view of the imminent entry into force of the Lisbon Treaty. The ruling indeed states that the new elements introduced by the Treaty do not substantially alter either the existing revision procedure, or the current nature of the Union's competences. The new Treaty revision procedure, which involves the convening of a Convention composed not only of government representatives, but also of representatives of the national parliaments and EU institutions, is essentially still based on intergovernmental mechanisms, given that, under it, any amendments proposed will come into force only if they are approved by a conference of representatives of the governments of the member states and ratified by all the member states in accordance with their respective constitutional requirements.

As far as the competences of the European Union are concerned, on the other hand, the Lisbon Treaty continues to be based on the principle of attribution, i.e. the principle according to which the EU acts within the limits of the powers that have been conferred on it. The right to determine the competences held at European level (Kompetenz-Kompetenz) thus re-

mains firmly in the hands of the member states.

Hence, as the Court underlines, the European Union, even post-Lisbon, retains its confederal character, being an organisation founded on cooperation (or harmony) among sovereign states.

The first myth that the Court helps to debunk is thus the notion that the European Union is a sui generis organisation, distinct both from confederations of states and from federal states, being more evolved and more complex than the former, and standing apart from the latter on account of its division of sovereignty between central and state level, if not for its overcoming of the classic concept of sovereignty.

In actual fact, these latter ideas confuse the concept of sovereignty with that of autonomy. Whereas an entity may be defined as autonomous when its authority to exercise given powers independently is a derived authority (i.e., conferred on it by other bodies that can, at any time, withdraw it), a sovereign entity is one whose existence is absolutely independent of the will of others. Once created, a sovereign entity no longer depends on its creators or its members; indeed, upon its creation, it acquires the power of self-determination. This means that the members of a federal state, once they have brought it into being, lose all power to condition its existence; confederal-type unions, on the other hand, once they have come into existence, continue to be conditioned by the will of the states that created them.

Therefore, however much the European Union has evolved compared with other existing international organisations, it is still to the concept of autonomy – not sovereignty – that we must refer when describing its nature. The existence and workings of the European Union depend on the will of the

states that created it and are its members. Thus, the process of European unification is not irreversible because the member states retain the freedom, regardless of the will of the European institutions, to take back the powers they previously conferred on the Union. What is more, the idea that they might actually do this (a possibility inherent in the very nature of community building) is referred to explicitly in the Lisbon Treaty, which establishes that the Treaty revision procedure need not necessarily result in an increase of the Union's competences, but could also lead to a reduction of them (and thus to their being transferred back to the states). In the same way, the Lisbon Treaty contains a provision that would allow member states to withdraw from the Union.

All of this remains true in spite of the fact that the European Union possesses some traits considered typical of a federal state. Indeed, one need only scratch the surface to see that the EU institutions, whose smooth running depends on consensus among the member states, are in fact nothing like those of a federal state.

The Bundesverfassungsgericht, in references to the role of the European Parliament and to the principle of the primacy of EC law over domestic law, provides two clear illustrations of this point.

First of all, the European Parliament, in the Court's view, does not give the Union the democratic legitimacy that, in a democratic state, is guaranteed by the representative body of the citizens. In the first place, it is an institution in which the European citizens are not represented on an equal footing: the seats in the European Parliament are not distributed according to a strict rule of proportionality to the size of the

population; instead, in order to ensure an equal balance among the states, a criterion is adopted whereby euro-MPs from more highly populated countries each represent a greater number of inhabitants – a system that results in underrepresentation of the citizens from these states. As pointed out by the

German Constitutional Court, «in federal states, such marked imbalances are, as a general rule, only tolerated for the second chamber existing beside Parliament», whereas in the lower chamber, the principle of equality of citizens must always be upheld. As things stand, the European Parliament does not represent the European people as a whole; rather it represents the Europeans as citizens of their respective states.

Moreover, the close involvement of the states in the workings of the Union explains why the role of the European Parliament is so very different from that of a national parliament. Democracy within a state is realised by giving the citizens not only the right to elect a parliament (as in the European Union), but also the possibility, through their parliamentary representatives, to choose a government that will be answerable to the citizens for its actions. The European Parliament, however, does not fulfil this function, given that the decisions crucial to the life of the Union are taken by the European Council and by the Council of the European Union (which thus become, substantially, the Union's government), in other words, by two organs that, by definition, guarantee equal represen-

tation of the states (not of the citizens) and are subject to no democratic controls at supranational level. Thus, although we may talk of democratic legitimisation of the EU through the European Parliament, what we are referring to is clearly a flawed form of legitimisation.

With regard to the primacy of EC law over domestic legislation, a principle enshrined in the case-law of the Court of Justice of the European Communities (ECJ) ever since the 1960s and seen by many as a sign of the Union's federal nature, the Bundesverfassungsgericht makes the point that the ECJ, unlike supreme federal courts, does not have the power to override domestic legislation that is incompatible with EC law. Indeed, the application of EC law, the abrogation of incompatible domestic legislation, and the enforcement of ECJ rulings are all operations that, ultimately, call for cooperation on the part of the member states, whose behaviour the European institutions have very little capacity to force. Hence, the principle of the primacy of EC over domestic law, too, is applicable only as long as the member states and their judicial authorities are willing to apply it, and

it is understood that should the action of the European institutions jeopardise the sovereignty of the member states as a whole, the constitutional courts (the German one in this instance) will be free to intervene in order to avert this risk.

In truth, affirmations like this last one, which have shocked many of those who have analysed the ruling, should be seen less as an attempt to slow down the unification process and more as an indication of the limits that the functionalist method, which has guided the evolution of the process of European integration thus far, is unable to overcome. Indeed, the Bundesverfassungsgericht does not rule out the possibility that the European Union might become a federal state. What it does rule out is the possibility that this transformation might come about through a gradual transferring of competences from national to European level, and in the absence of a conscious decision on the part of the governments, supported by the explicit consensus of the citizens.

In other words, this ruling (unlike the one the German Court issued in relation to the Maastricht Treaty) explicitly raises the issue of constituent

power, and thus of the transfer of sovereignty.

It is, indeed, unthinkable that the European Union should be attributed the competences that are central to a state's sovereignty without first changing its own nature in order to become a state, i.e., an entity equipped with a democratic government that is answerable to the citizens. According to the Bundesverfassungsgericht, only a break with the existing rules will allow such a transformation to take place. In other words, the decision to create a new sovereign entity is not one that can be reached by the representatives of the member states within the EU institutions, or by the states acting under the ordinary Treaty revision procedure; it is, instead, one that will have to be adopted by the citizens outside the framework of the mechanisms provided for by current national and Community law. Indeed, the will to create an entirely new European political system will have to emerge – a will that cannot be considered implicit in the erosions of national sovereignty that the European citizens have accepted through their national parliaments' ratifications of the various Treaties during the course of the European unification process. The founding of a new power, which is what is called for now, will instead require that the citizens take back their constituent power, in order to exercise it in a new framework.

This, in the Court's view, is the only solution capable of avoiding a «suspension» of the democratic rules and thus of guaranteeing, throughout the process, the citizens' right to share in the decisions that really affect their future. Because to persist with the rationale of simply increasing the powers of the current European Union would be to go on transferring competences away from national level, a level at which

democratic legitimisation exists, yet without this entailing a transition towards a new state and thus towards a new form of democratic legitimacy.

The question of a common defence policy provides a clear illustration of this problem. Currently, responsibility for defence matters is still in the hands of the states, but Article 42 of the Treaty on European Union (as modified by the Lisbon Treaty) makes provision for the European Council, acting unanimously, to decide to introduce a common European defence, whose establishment the member states would nevertheless have to approve formally, in accordance with their respective constitutional requirements.

Some people, retaining a functionalist perspective, think that a true European defence policy can be achieved using the current mechanisms and propose that the Treaty should be modified to make it possible for the European Council, acting by a majority, to decide to adopt a common European defence, and subsequently to take majority decisions on all aspects of EU defence policy. This would amount to a moving away from a purely intergovernmental approach and result in a further extension (to the defence sphere) of the community method. However, as the Bundesverfassungsgericht points out, such a course would conflict deeply with the democratic principles on which the constitutions of the EU member states are founded. Whereas application of the principle of unanimity in the area of common foreign and security policy (provided for by the current text of the Treaties and also by the Lisbon Treaty) provides a guarantee that no member state can be obliged to take part in a military operation against its will, the proposed extension of qualified

majority voting would make it possible for a body that has no democratic legitimacy (the European Council) to impose its defence decisions on a state. The Bundesverfassungsgericht makes it clear that Germany would be constitutionally prohibited from taking part in any Treaty amendment allowing this.

The Court's observations in relation to the majority rule raise, once again, the problem (particularly glaring in defence matters) of the relationship between the central authority and the member states, even though the ruling does not make any specific reference to it. As long as the decisions taken at Community level continue to be directed at them, the states will retain their capacity to influence the action and the very existence of the supranational level, and the survival of the European Union will continue to depend on their will to cooperate. Accordingly, even should the European Council or the Council, acting by a majority, reach a decision on a defence matter, any member state opposed to that decision could refuse to act on it. Ultimately, the only means of forcing a state to adopt a certain behaviour is to use military force against it, but this would obviously lead to disintegration of the Union. The United States experienced just such a situation during the period in which the Articles of Confederation were in force: even though the federal authorities had the power to take majority decisions on matters relating to defence and the funding of the confederation, the member states refused to implement them, thereby causing the confederal machine to seize up. It was, indeed, the enormous crisis provoked by the confederal institutions' inability to impose any

decision on the member states that led to the collapse of the rules established by the Articles of Confederation and the creation of history's first federal state.

The central authority, if it is to be truly independent of the member states, must have the capacity to impose its decisions directly on the citizens. With regard to defence, therefore, the power to recruit a European army would have to reside at federal level, and the effective formation of this army would have to be independent of the individual member states' willingness to contribute the necessary men and means.

However, as we have already pointed out, it is quite inconceivable that this kind of power might be transferred to a supranational level without the creation, first, of a proper government that is answerable to the citizens, in other words, without the creation of a European federal state. And it is also inconceivable that this state might be created without the citizens, first, being called upon to take part in a decision that, radically altering Europe's political configuration and transferring sovereignty from the nation-states to a new federal-type entity, would profoundly affect their future.

Given the current situation – the process of European integration is struggling badly and the EU institutions are proving incapable of rising to the challenges that Europe faces –, the German Constitutional Court's ruling not only comes as a timely reminder of the risks generated by the current drift of the process of integration and by the generally held belief that it is

irreversible, but also serves, usefully, to highlight the roles played by the different parties involved.

On the one hand, never has the voluntary nature of the forms of co-

operation introduced by the member states through the creation of the European Community and the European Union been as strikingly apparent as it is today. In the past (up until the end of 1980s), the partial successes recorded by the Community to an extent masked the real role played by the states; conversely, in today's highly unstable world, and in a European Union in which the spirit of Europe's founding fathers has been largely extinguished by successive enlargements, the power of the states to condition the process of integration and even to block the European institutional machine is clear for all to see.

Paradoxically, on the other hand, the EU institutions themselves emerge more as an obstacle to the building of a federal state than as a driving force towards this end. Indeed, not only do they necessarily support the need to preserve the current system, failing to conceive of anything beyond gradual reforms designed to allow themselves to go on working,

they are also the arena in which efforts are made to reconcile the different demands of the states (some of which are openly opposed to any federal-type evolution of the process), and are

therefore, by definition, bound to go on accepting compromise solutions.

In short, the German Constitutional Court has highlighted a stark choice that, now more than ever, there is no escaping: either to preserve the current confederal structure based on the existing Treaties or to decide to found, through a breakaway action, a federal state. There are two reasons for this: first, the decision to

transfer sovereignty to a European federal state – a decision crucial to the future of the citizens, destined to give rise to a new form of political organisation – cannot be dressed up as a technical decision and adopted using mechanisms that fly in the face of the most basic rules of democracy; moreover, it is a decision that would have to be taken by the people as the ultimate holders of sovereign power. Second, in today's Union with its 27 members, some of which make no secret of their opposition to further forms of political integration, it is futile to imagine that Europe can evolve gradually in a federal direction; instead, thinking must, inevitably, turn to the prospect of a few states deciding to break with the existing Treaties in order to form the initial core of a federal state, presenting the citizens with a clear project to this end.

The Bundesverfassungsgericht has clearly woken up to this fact; it is high time the governments and political forces in favour of the creation of a European federal state did so too.

The Federalist

Η ρακένδυτη πολιτεία και η απόσταση από την Ευρώπη

του Αθανάσιου Γραμμένου, Διεθνολόγου, Υποψήφιου Διδάκτωρος Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Ο εκλογές του 2009 αποτελούν την ατράνταχτη απόδειξη της κατάρ-

ρευσης του παιδρού και αθεμελιώτου μεταπολιτευτικού πολιτικού συστήματος και προβάλλουν απροκάλυπτα τον εκφυλισμό των ηθών της ελλαδικής κοινωνίας. Σκοπός του παρόντος κειμένου είναι η καταγραφή της επίκαιρης πραγματικότητας σε μια κατά τα άλλα “ευρωπαϊκή χώρα” ώστε να διασωθεί ως μέτρο σύγκρισης αλλά και ως αντικείμενο προς επαλήθευση από τον (ειδικό και μη) αναγνώστη του μέλλοντος.

Ο κοινοβουλευτισμός στην Ελλά-

δα αντιστέκεται σθεναρά στην χρονική ωρίμανση και παραμένει αιώνια έφηβος, με το άγχος, την προχειρότητα, τη βιασύνη και την αδιαφορία ενός ανήλικου που ανταποκρίνεται στα ορμονικά καλέσματα της φύσης. Η χώρα καταρρέει σταθερά, τόσο από οικονομικής πλευράς όσο και από ηθικής. Το ένα φέρνει το άλλο όμως προηγείται ο εκμαυλισμός των ηθών καθώς ο υλισμός είναι ό,τι καθένας μεταφράζει σύμφωνα με την κοσμοαντίληψη του (Wendt 1999).

Συνήθως οι εκλογές έχουν ένα διακύβευμα, έναν άξονα με δύο τουλάχιστον διαφορετικές προσεγγίσεις για να επιλέξουν οι ψηφοφόροι. Οι δύο πιο πρόσφατες εκλογικές αναμετρήσεις κατέχουν την πρωτοτυπία της καινοφανούς αδιαφορίας και των χαμηλών

προσδοκιών. Το 1974 ήταν η εμπέδωση του κοινοβουλευτισμού, το 1981 η πολιτική αλλαγή, το 1985 τα ελληνοτουρκικά, το 1989 η κάθαρση, το 1996 ο εκσυγχρονισμός, το 2000 οι μεγάλοι εθνικοί στόχοι, το 2004 η επανίδρυση του κράτους. Το 2007 τίποτα (Παππάς & Δραβαλιάρης 2008). Το 2009 το ίδιο -με εξαίρεση την εθελούσια έξοδο του πρώην Πρωθυπουργού.

Η κοινωνία μας νοσεί. Κανείς δεν εκφράζει ευχαρίστηση, κανείς δεν παίρνει ευχαρίστηση από τη ζωή του, στους δρόμους επικρατεί πανδαιμόνιο, οι εργασιακές σχέσεις γίνονται σχέσεις εκμετάλλευσης, η δημοσιονομική βουλιάζει τον κρατικό μηχανισμό, οι συντεχνίες λυμαίνονται τοπικές εξουσίες, τα ΜΜΕ επιδίδονται σε μια πρωτογονική κατάσταση εμπορίας αξιοπρέπειας, οι πολιτικοί και οι πολιτευόμενοι ακολουθούν το παλιό, σάπιο, αποδοκιμασμένο οθωμανικό μοντέλο του λαϊκισμού ού και της κομματολαγνείας. Η εσωτερική αντιπολίτευση στα κόμματα είναι ένα ταμπού. Ο αρχηγός απαγορεύεται να αμφισβητηθεί, και κάθε αντίθετη κίνηση σημαίνει διαγραφή. Ο ηγέτης, που πριν ένα μόλις χρόνο εθεωρείτο αποτυχημένος, στα μάτια των χουλιγκανικών οπαδών του κόμματος γίνεται ήρωας διότι πέτυχε το τελικώς ζητούμενο, να εκλεγεί πρωθυπουργός. Το ίδιο συμβαίνει και για τον πρώην πρωθυπουργό, άσχετα αν η τελική του επίδοση ήταν μετριότητα. Σημασία έχει να έρθει το κόμ-

α στην εξουσία και όχι η χώρα στην ευημερία. Στην Ελλάδα, η πολιτική συντηρεί τον χαρακτήρα του ντέρμπι. Πρέπει να νικήσει η ημέτερη ομάδα και να κατακτήσει το ασήμαντο ελληνικό πρωτάθλημα, άσχετα αν αντικειμενικά δεν παίζει μπάλλα και επί τέλους στην ευρωπαϊκή πρόκληση θα εξευτελίζεται στα διεθνή γήπεδα και μαζί θα εξευτελίζει την όποια εθνική εικόνα.

Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο καθεστώς της δεκαετίας του 80, όταν ένα νέο σύστημα διακυβέρνησης οικοδομήθηκε. Τότε, ο εκδικητικός αμοραλισμός του πρώην πολιτικού περιθωρίου κατήργησε κάθε βαθμό αριστείας και κατασκεύασε ένα σύστημα προαγωγής του μέτριου με σκοπό την καλλιέργεια μια ευρείας και ισόβιας εκλογικής βάσης. Καταργήθηκε κάθε αξιοκρατική προαγωγή και κάθε πειθαρχικός έλεγχος μέχρι που οι διάφοροι συνδικαλιστές έγιναν κράτος εν κράτει και σήμερα επηρεάζουν τόσο πολύ τις τελικές κυβερνητικές αποφάσεις που στην ουσία συναποφασίζουν για τα δημοσιονομικά. Μια φατρία εύπορων αυτοδιαχειριζόμενων υπαλλήλων απαγορεύουν την εμπορική κίνηση της χώρας κλείνοντας το λιμάνι του Πειραιά, όχι με γνώμονα το κρατικό όφελος αλλά αποκλειστικά για την κατοχύρωση των συντεχνιακών κεκτημένων διασφάλισης κρατικοδίαιτης διαβίωσης.

Συνυπεύθυνος ο “εθνάρχης” που ίδρυσε ένα προσωποπαγές κόμμα με έναν και μοναδικό σκοπό: το ομαλό περασμα στην κοινοβουλευτική δημοκρατία. Το κόμμα του όμως είχε ημερομηνία λήξης, το γνώριζε και το πίστευε, για αυτό άλλωστε εγκατέλειψε το καράβι νωρίς, την ώρα της τρι-

κυμίας και της συντριβής, για να ακολουθήσει το επόμενο σκαλοπάτι της προσωπικής του διαδρομής, την κεφαλή του κράτους. Οι επίδοξοι δελφίνοι συνεχιστές, παλαιάς κοπής και συμπτωματικά (;) όλοι με παρελθόν αποτυχημένης αποστασίας, εκφράζουν τον εκλογικό χαρακτήρα της πόλωσης και τον πολιτικό χαρακτήρα της εξάρτησης. Έχουν πείσει απόλυτα για τις διασυνδέσεις τους με τον ξένο παράγοντα και είναι προφανές ότι δεν έχουν την πρόθεση ούτε την ικανότητα να αναβαθμίσουν τον διεθνή ρόλο της Ελλάδας. Δεν έχουν ανάρτηση να προτάξουν στην Τουρκία, δεν ενδιαφέρονται να σκιάσουν τα Σκόπια, δεν διανοούνται να επικαλεστούν το εθνικό όφελος στις πολιτικές επιταγές του

State Department. Βρισκόμαστε στο ναδίρ της ιστορίας μας. Ποτέ ξανά ο τόπος δεν ανέδειξε τόσο χαμηλούς δείκτες πολιτικής ευφυΐας, τόσο απροκάλυπτο ριψασπιδισμό.

Συμπερασματικά, η Ελληνική πολιτεία δικαιολογημένα προκαλεί την αγανάκτηση των ευρωπαίων τεχνοκρατών. Σε μια χώρα της ατιμωρησίας όπου η κομπίνια είναι θεσμός και η εξαπάτηση τίτλος τιμής και δείκτης ευφυΐας είναι λογικό για τους πολιτικούς που την εκπροσωπούν να συμπεριφέρονται πονηρά στους “κουτόφραγκους”. Ο συσσωρευμένος μεταπολιτευτικός κομπογιαντισμός εκθέτει τον απλό νεοέλληνα πανευρωπαϊκά και τον καθιστά “συνήθη ύπο-

πτο” ακόμη και σε καθημερινές συναλλαγές. Ποιός Λονδρέζος ή Παριζιάνος δεν θα κοίταγε περίεργα έναν “ρωμιό” που τριγυρνά στο μαγαζί του; Η επιλογή είναι συνειδητή. Ο ίδιος κόσμος που επικροτεί το πολιτικό πρωτάθλημα αθλιότητας, που ανέχεται την κατάφορη παραβίαση των συνταγματικών κανόνων και τελικά παρακολουθεί εμβρόντητος τις αλεπάλληλες κερκόπορτες της εθνικής ντροπής (Ιμια, Αιγαίο, Κύπρος, Σκοπιανό, Οτσαλάν) κάνει τον Έλληνα όρο μειωτικό διεθνώς. Η κραταιά ισχύς του δικομματισμού αποδεικνύει το προφανές. Οι υγιείς δυνάμεις του τόπου είναι σχεδόν όλες στην εσπερία. Πιθανότατα σε λίγα χρόνια μόνο εκεί θα κατοικούν υγιείς δυνάμεις.

Επιχειρήσεις διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ

του Δρ. Ιωάννη Παρίση, Υποστράτηγου ε.α., Διδάκτορος Πολιτικής Επιστήμης

Στο πλαίσιο της αναπτυσσόμενης κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας, η ΕΕ έχει αναλάβει ήδη αριθμό επιχειρήσεων στρατιωτικής ή μη στρατιωτικής διαχείρισης κρίσεων, σε διάφορες περιοχές, ακόμη και εκτός της ευρωπαϊκής ηπείρου. Οι επιχειρήσεις αυτές πραγματοποιούνται είτε αυτόνομα είτε με τη χρησιμοποίηση μέσων ή δυνατοτήτων της Ατλαντικής Συμμαχίας, στο πλαίσιο αντιστοίχων συμφωνιών, κατά βάση των ρυθμίσεων Berlin plus.

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι το 2003 αποτέλεσε το έτος κατά το οποίο η ΕΠΑΑ κατέστη επιχειρησιακή. Κατά τη διάρκεια του έτους αυτού περίπου 2.000 στρατιωτικό και αστυνομικό προσωπικό συνολικά, έλαβαν μέρος σε επιχειρήσεις στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, τη ΠΓΔΜ και τη Δημοκρατία του Κονγκό, στο πλαίσιο αντιστοίχων αποστολών.

Γενικά χαρακτηριστικά

Από τις συνολικά 23 επιχειρήσεις ΕΠΑΑ που ανελήφθησαν μεταξύ 2003 και 2009, έξι ήταν στρατιωτικής φύσης, δεκατέσσερις μη στρατιωτικής φύσης (civilian) και τρεις μικτές.

Οι έξι **στρατιωτικές αποστολές** που ανέλαβε η ΕΕ, είχαν ως αντικείμενο ειρηνευτικές και ανθρωπιστικές επιχειρήσεις, αν και σε μερικές περιπτώσεις εξουσιοδοτήθηκαν να πραγματοποιήσουν επιχειρήσεις διάσωσης και να αναλάβουν δράση επιβολής της τάξης. Πρόκειται για τις

επιχειρήσεις: *Concordia* στη FYROM, *Artemis* στη Δημοκρατία του Κονγκό (DRC), *Althea* στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, *EUFOR RD Congo* επίσης στη DRC, *EURFOR Chad/RCA* στη Δημοκρατία του Τσαντ και τη Δημοκρατία της Κεντρικής Αφρικής, και τέλος *EU NAVFOR* στη Σομαλία.

Στον τομέα των **μη στρατιωτικών (civilian) αποστολών** για τη διαχείριση κρίσεων, η ΕΕ έχει αναλάβει:

Επτά αστυνομικές αποστολές: *EU Police Mission (EUPM)* στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, *Proxima* στη FYROM, *EUPOL Kinshasa* στη Δημοκρατία του Κονγκό, *EU COPPS* στα Παλαιστινιακά Εδάφη, *EUPAT* στη FYROM, *EUPOL AFGHANISTAN* στο Αφγανιστάν, *EUPOL DR Congo* στη Δημοκρατία του Κονγκό.

Τρεις αποστολές κράτους δικαίου: *EUJUST Themis* στη Γεωργία, *EUJUST LEX* στο Ιράκ και *EULEX Kosovo* στο Κόσοβο.

Δύο αποστολές παρατήρησης: *Aceh Monitoring Mission (AMM)* στην Ινδονησία και *EUMM* στη Γεωργία.

Δύο αποστολές επιτήρησης συνόρων: *EU BAM Rafah* στα Παλαιστινιακά Εδάφη και *EU Border Assistance Mission* στα σύνορα Μολδαβίας και Ουκρανίας.

Οι τρεις **μικτές πολιτικο-στρατιωτικές αποστολές** είναι: *EUSEC DR Congo* στη Δημοκρατία του Κονγκό, *EU Civilian – Military Supporting Action* στο AMIS II στο Σουδάν και *EU SSR* στη Γουϊνέα-Μπισάου.

Οι προαναφερθείσες επιχειρήσεις

ΕΠΑΑ παρουσιάζουν έναν αριθμό **κοινών χαρακτηριστικών**, αν και υφίσταται σημαντικές διαφορές μεταξύ τους:

Όλες οι αποστολές συστήθηκαν με αποφάσεις του Συμβουλίου της ΕΕ, με τη μορφή «Κοινής Δράσης» (Joint Action), με βάση το Άρθρο 14 ΣΕΕ.

Σε όλες τις περιπτώσεις, το Συμβούλιο ανέθεσε στην Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας την ευθύνη του πολιτικού ελέγχου και της στρατηγικής διεύθυνσης της επιχείρησης σύμφωνα με το Άρθρο 25 ΣΕΕ.

Το προσωπικό και τα μέσα που χρησιμοποιούνται διατίθενται από τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ καθώς επίσης και από τρίτα κράτη και οργανισμούς, όπως το ΝΑΤΟ.¹

Σε όλες τις περιπτώσεις, η ανάπτυξη των στρατευμάτων της ΕΕ καθώς και του μη στρατιωτικού προσωπικού, βασίστηκε στην συγκατάθεση της τρίτης χώρας που φιλοξένησε την αντίστοιχη αποστολή.

Οι μη στρατιωτικές αποστολές χρηματοδοτήθηκαν από τον προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ενώ το κόστος των στρατιωτικών

1. Σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και του ΝΑΤΟ στο πεδίο της ΕΠΑΑ βλέπε επίσης: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας (13 Δεκ. 2000), Έκθεση της Προεδρίας για την ΕΠΑΑ, Παράρτημα VII. "EU-NATO Declaration on ESDP", 42 ILM (2003) 242. Επίσης, M. Reichard, "Some Legal Issues Concerning the EU-NATO Berlin Plus Agreement", 73 Nordic J Intl L (2004) 37, και M. Reichard, The EU – NATO Relationship: A Legal and Political Perspective (2006).

επιχειρήσεων καλύφθηκε από τα κράτη μέλη και από το κάθε τρίτο κράτος που συμμετείχε, σύμφωνα με το Άρθρο 28(3) ΣΕΕ και την απόφαση του Συμβουλίου για τη σύσταση του Μηχανισμού «Αθηνά».

Η πλειονότητα των επιχειρήσεων αποφασίστηκαν προκειμένου να συμπληρώσουν ή να υποστηρίξουν ήδη υφιστάμενες ευρωπαϊκές και διεθνείς αποστολές ή προγράμματα δωρητών και δραστηριότητες που είχαν αναπτυχθεί.

Από την άλλη, οι αποστολές ΕΠΑΑ παρουσιάζουν **μικρές ή σημαντικές διαφορές**:

Ως προς το *μέγεθος*: Για παράδειγμα, ενώ η *EUJUST Themis* στη Γεωργία συνίστατο από λιγότερο από μια δωδεκάδα πολίτες εμπειρογνώμονες, η επιχείρηση *Althea* στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, αριθμούσε στην αρχή 7.000 στρατιωτικό προσωπικό.

Επίσης, οι *δαπάνες* που απαιτήθηκαν ποικίλουν σημαντικά: ενώ η χρηματοδότηση της αποστολής *EUPAT* έφτασε το 1,5 εκατομμύριο ευρώ, οι κοινές δαπάνες για την αποστολή *EUFOR RD Congo* ανήλθαν περίπου στα 17 εκατομμύρια ευρώ.

Σε ότι αφορά τους βασικούς *αντικειμενικούς σκοπούς*, οι επιχειρήσεις ΕΠΑΑ καλύπτουν μεγάλο φάσμα, από αποστολές επιτήρησης (*EUBAM Rafah*), εκπαίδευσης (*EUJUST Lex*), παροχής συμβουλών (*EUSEC RD Congo*), και παρατήρησης (*AMM*) μέχρι στρατιωτικές επιχειρήσεις με αντικειμενικό σκοπό την ασφάλεια στην περιοχή ανάπτυξης (*Althea*).

Τέλος, το *προσωπικό* των αποστολών αυτών υλοποίησαν τις αποστολές τους σε ριζικά διαφορετικό επιχειρησιακό περιβάλλον, από τους διαδρόμους του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Γεωργίας μέχρι τα στενοσόκακα της Μπούνια στη Δημοκρατία του Κονγκό.

Όλες οι επιχειρήσεις αναλήφθηκαν κατόπιν σχετικής απόφασης του

Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Τέσσερις από αυτές - *Artemis*, *Althea*, *EUFOR RD Congo* και *EURFOR Tchad/RCA* - είχαν την εξουσιοδότηση (εντολή) του Συμβουλίου Ασφαλείας, σύμφωνα με τις προβλέψεις του Κεφαλαίου VII του Χάρτη του ΟΗΕ για τη χρήση όλων των αναγκαιών μέσων, περιλαμβανομένης της ένοπλης δύναμης, προκειμένου να φέρουν σε πέρας την εντολή τους.² Τέλος, οι πολιτικές και οικονομικές σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και των διαφόρων χωρών στις οποίες αναπτύχθηκαν οι επιχειρήσεις ΕΠΑΑ διαφέρουν σημαντικά.

Διεθνείς Συμφωνίες

Η διεξαγωγή επιχειρήσεων διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ σε τρίτες χώρες, εντός του πλαισίου της ΕΠΑΑ, είχε ως συνέπεια να βρεθεί η ΕΕ κατά τα τελευταία χρόνια προ νέων, διοικητικής και επιχειρησιακής φύσης, προκλήσεων, περιλαμβανομένης και της ανάγκης καθορισμού της διεθνούς νομικής θέσης των επιχειρήσεων αυτών και του προσωπικού τους κατά τη διάρκεια της παρουσίας τους σε ξένες χώρες. Σε κάποιες περιπτώσεις, η ΕΕ ήρθε σε συμφωνίες με τα φιλοξενούντα κράτη προκειμένου να αποφασισθεί το νομικό καθεστώς των επιχειρήσεων διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ, ενώ σε άλλες περιπτώσεις επεκτάθηκε η ισχύς ήδη υφισταμένων συμφωνιών.³

Η δημιουργία της ΕΠΑΑ οδήγησε στη σύναψη μεγάλου αριθμού διεθνών συμφωνιών εκ μέρους του Συμβουλίου, σύμφωνα με τις προβλέψεις του Άρθρου 24 της ΣΕΕ. Οι προβλέψεις αυτές έδωσαν στο Συμβούλιο τη δυνατότητα να συνάψει διεθνείς συμφωνίες με ένα ή περισσότερα κράτη ή διεθνείς οργανισμούς προκειμένου να υλοποιηθεί η ΚΕΠΠΑ, στην οποία είναι ενσωματωμένη η ΕΠΑΑ.⁴ Οι συν-

3 Βλέπε λεπτομερή ανάλυση στο Aurel Sari, "Status of Forces and Status of Mission Agreements under the ESDP: The EUs Evolving Practice", *The European Journal of International Law* (EJIL), (2008, Vol. 19 No. 1, 67–100.

2 Απόφασεις του Συμβουλίου Ασφαλείας 1484 της 30 Μαΐου 2003, 1575 της 22 Νοεμβρίου 2004, 1671 της 25 Απριλίου 2006, και 1778 της 25 Σεπτεμβρίου 2007, αντιστοίχως.

4 Aurel Sari, "The conclusion of

θήκες που ρυθμίζουν τη συμμετοχή εθνικών στρατιωτικών συγκροτημάτων σε μία διεθνή επιχείρηση διαχείρισης κρίσης καθώς και οι συνθήκες που αφορούν στην ανάπτυξη της ίδιας της επιχείρησης, καθορίζονται κανονικά με τη μορφή διεθνών συμφωνιών μεταξύ των κρατών που αποστέλλουν δυνάμεις, του φιλοξενούντος κράτους και του διεθνούς οργανισμού που ασκεί τη διοίκηση και τον έλεγχο της επιχείρησης.⁵

Το Συμβούλιο έχει καταλήξει σε τρεις τύπους διεθνών συμφωνιών, σύμφωνα με το Άρθρο 24 της ΣΕΕ, προκειμένου να ρυθμίσει διάφορα πρακτικά και νομικά θέματα που σχετίζονται με τη διεξαγωγή των επιχειρήσεων ΕΠΑΑ:

Πρώτον, προχώρησε σε συμφωνίες, γνωστές ως “*status of forces agreements (SOFAs)*” και “*status of mission agreements (SOMAs)*”, με τα φιλοξενούντα κράτη, για τον καθορισμό της νομικής θέσης των επιχειρήσεων ΕΠΑΑ και των μελών τους κατά τη διάρκεια της παρουσίας τους στο έδαφος του αντιστοίχου φιλοξενούντος κράτους.

Δεύτερον, προχώρησε σε συμφωνίες με τρίτα κράτη που συνεισφέρουν προσωπικό και μέσα σε τέτοιες επιχειρήσεις προκειμένου να ορίσουν τις προϋποθέσεις των αντιστοίχων συνεισφορών τους.

Τρίτον, έχει συνάψει συμφωνίες για

τη ρύθμιση θεμάτων ανταλλαγής δι-αβατισμένων πληροφοριών μεταξύ της ΕΕ και τρίτων μερών (ΟΗΕ, ΝΑΤΟ, κλπ).

Οι συμφωνίες που αφορούν τις δυνάμεις (SOFAs) και τις αποστολές (SOMAs) είναι διμερείς ή πολυμερείς συνθήκες οι οποίες καθορίζουν το νομικό καθεστώς των στρατιωτικών δυνάμεων και του μη στρατιωτικού προσωπικού της ΕΕ που αναπτύσσονται στο εξωτερικό με τη συγκατάθεση του φιλοξενούντος κράτους. Οι συνθήκες αυτές αφορούν σε θέματα όπως η είσοδος και η αποχώρηση του ξένου προσωπικού, ο φερόμενος οπλισμός, η φορολογία, ο διακανονισμός αποζημιώσεων, και η άσκηση ποινικών διώξεων σε βάρος μελών των ξένων αποστολών.

Στα πλαίσια αυτά, το Συμβούλιο συνήψε χωριστές συμφωνίες, σύμφωνα με το Άρθρο 24 ΣΕΕ, με τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, τη FYROM, τη Γεωργία, τη Δημοκρατία του Κονγκό, την Ινδονησία, και τη Γκαμπόν, προκειμένου να ρυθμιστούν νομικής φύσης θέματα για διάφορες αποστολές ΕΠΑΑ. Οι συνθήκες των υπολοίπων αποστολών, τηρουμένων των αναλογιών, καθορίστηκαν είτε με τη μορφή ανταλλαγής επιστολών, είτε επεκτείνοντας και στην περίπτωση τους υφιστάμενες νομικές ρυθμίσεις που είχαν προκύψει από διαπραγματεύσεις με ένα κράτος μέλος της ΕΕ ή με τρίτα μέρη.⁶ Στην περίπτωση μιας επιχείρησης (της επιχείρησης *Artemis* στη Δημοκρατία του Κονγκό) το Συμβούλιο δεν συνήψε κάποιου είδους συμφωνία με το φιλοξενούν κράτος.⁷

6 Για παράδειγμα με την απόφαση 1671/25 Απριλίου 2006 του Συμβουλίου Ασφαλείας οριζόταν ότι η συμφωνία που ρύθμιζε τις συνθήκες της Αποστολής του ΟΗΕ στη Δημοκρατία του Κονγκό (MONUC) της 4 Μαΐου 2000, θα εφαρμοζόταν και για την στρατιωτική επιχείρηση EUFOR RD Congo, της ΕΕ.

7 Για λεπτομερή ανάλυση, βλέπε Aurel

Συμμετοχή Τρίτων Χωρών

Η ΕΕ έχει καταστήσει σαφές από την αρχή ότι δέχεται συμμετοχές από ενδιαφερόμενα τρίτα μέρη σε αποστολές διαχείρισης κρίσης, στα πλαίσια της ΕΠΑΑ, και ότι προσκαλεί τρίτα μέρη να συμμετάσχουν σε τέτοιες αποστολές κατά περίπτωση.⁸ Μέχρι το 2008, περισσότερα από είκοσι τρίτα κράτη έχουν συνεισφέρει προσωπικό και μέσα σε αποστολές διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ, πολλά από τα οποία έχουν καταστεί στο μεταξύ μέλη της Ένωσης. Στη μεγάλη πλειονότητα, το Συμβούλιο έχει προχωρήσει σε διεθνείς συμφωνίες, κατά τις προβλέψεις του Άρθρου 24 ΣΕΕ, με τις τρίτες χώρες, προκειμένου να καθοριστούν οι συνθήκες της συμμετοχής τους σε αποστολές ΕΠΑΑ. Στις χώρες αυτές περιλαμβάνονται οι: Βραζιλία, Βρουνέι, Καναδάς, Ουγγαρία, Μалаίσια, Σιγκαπούρη, Νότια Αφρική, Ταϊλάνδη και Φιλιππίνες.

Οι συμφωνίες υποχρεώνουν τα συμμετέχοντα τρίτα κράτη να συμμορφώνονται προς τις προβλέψεις της απόφασης Κοινής Δράσης του Συμβουλίου (Council Joint Action) που συστήνει τη συγκεκριμένη αποστολή ΕΠΑΑ, και τα υποχρεώνει να εξασφαλίζουν ότι το προσωπικό τους θα συμμορφώνεται προς την απόφαση Κοινής Δράσης και τις αποφάσεις των σχετικών οργάνων της ΕΕ, σύμφωνα με το σχέδιο επιχειρήσεων. Επιπλέον, οι συμφωνίες αυτές επεκτείνουν την εφαρμογή των συμφωνιών που συνήφθησαν μεταξύ της ΕΕ και της φιλοξενούσας χώρας στο προσωπικό που διατίθεται από συμμετέχουσες τρίτες χώρες, και

international agreements by the European Union in the context of the ESDP”, *International and Comparative Law Quarterly (ICLQ)* vol 57, January 2008, σ. 53-86.

5 Για την πρακτική του ΟΗΕ στο θέμα αυτό, βλέπε R.C.R. Siekmann, *National Contingents in United Nations Peace-Keeping Forces* (Martinus Nijhoff, Dordrecht, 1991), και M. Bothe and T. Dorschel, “The UN Peacekeeping Experience” στο D. Fleck (ed) *The Handbook of the Law of Visiting Forces* (OUP, Oxford, 2001), σ. 487.

Sari, “Status of Forces and Status of Mission Agreements under the ESDP: The EUs Evolving Practice”, στο (2008) 19 EJIL.

8 Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Ελσίνκι, Έκθεση της Προεδρίας για την ΕΠΑΑ, παράρτημα IV, 11-12 Δεκεμβρίου 1999.

περιλαμβάνουν προβλέψεις αναφορικά με την ιεραρχία της διοίκησης, την παραίτηση από απαιτήσεις, την ασφάλεια διαβαθμισμένων πληροφοριών, καθώς και οικονομικά θέματα.

Γενικά, ο σκοπός των συμφωνιών με τις συμμετέχουσες τρίτες χώρες είναι να εξασφαλισθεί ότι τα συμμετέχοντα τρίτα κράτη θα βρίσκονται στις ίδιες ή παρόμοιες συνθήκες προς τα συμμετέχοντα κράτη μέλη της ΕΕ. Δεδομένου ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ που συνεισφέρουν προσωπικό και μέσα για μία αποστολή ΕΠΑΑ, υπόκεινται ήδη στην αντίστοιχη εσωτερική νομοθεσία της Ένωσης τη σχετική με τη αποστολή, δεν είναι αναγκαίο για το Συμβούλιο να συνάψει συμφωνίες συμμετοχής με αυτά κατά το Άρθρο 24 ΣΕΕ.

Συμφωνίες ανταλλαγής πληροφοριών

Μετά την δημιουργία της ΕΠΑΑ, το Συμβούλιο καθιέρωσε ένα πλήρες σύστημα ασφάλειας το οποίο καλύπτει το ίδιο το Συμβούλιο, τη Γενική Γραμματεία του και τα κράτη μέλη με σκοπό την ασφάλεια των διαβαθμισμένων πληροφοριών τις οποίες κατέχει η Ένωση από κατασκοπεία ή μη εξουσιοδοτημένη αποκάλυψη.⁹ Όπου υπάρχει μόνιμη ή περιστασιακή ανάγκη παροχής διαβαθμισμένων πληροφοριών μεταξύ της ΕΕ και τρίτων κρατών ή διεθνών οργανισμών, οι κανονισμοί ασφάλειας

⁹ Council Decision 2001/264/EC of 19 Mar 2001 adopting the Councils security regulations [2001] OJ L101/1, όπως τροποποιήθηκε.

του Συμβουλίου εξουσιοδοτούν ρητά το Συμβούλιο να συντάξει συμφωνίες ή μνημόνια κατανόησης (MoU) με τα τρίτα μέρη που ενδιαφέρονται προκειμένου να καθορισθούν οι όροι και οι εκατέρωθεν υποχρεώσεις για την προστασία της ανταλλαγής πληροφοριών.¹⁰

Η πρώτη διεθνής συμφωνία του Συμβουλίου επί του θέματος αυτού ήταν τον Μάρτιο 2003 με το ΝΑΤΟ, και στη συνέχεια συνήψε παρόμοιες συμφωνίες σύμφωνα με το Άρθρο 24 ΣΕΕ, με τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, τη Βουλγαρία, την Κροατία, τη FYROM,

¹⁰ Council Decision 2001/264/EC, τμήμα XII.

την Ισλανδία, τη Νορβηγία, τη Ρουμανία, και την Ουκρανία. Κατά βάση, τα συμβαλλόμενα στις συμφωνίες αυτές μέρη, αναλαμβάνουν την προστασία και την ασφάλεια διαβαθμισμένων πληροφοριών που παρέχονται ή ανταλλάσσονται από την άλλη πλευρά, και αναπτύσσει για το σκοπό αυτό ρυθμίσεις ασφάλειας. Επιπλέον η ΕΕ υπέγραψε συμφωνία συνεργασίας και υποστήριξης με το Διεθνές Δικαστήριο Εγκλημάτων (International Criminal Court) το 2006, σύμφωνα με το Άρθρο 24 ΣΕΕ, η οποία, επίσης, περιλαμβάνει λεπτομερείς διαδικασίες σχετικά με την αποδέσμευση διαβαθμισμένων πληροφοριών από την ΕΕ προς κάποιο όργανο του Δικαστηρίου.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΧΩΡΑ	ΕΝΑΡΞΗ	ΠΕΡΑΣ
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ			
Concordia	ΠΓΔΜ		
Artemis	Κονγκό (DRC)		
Althea	B-E		
EUFOR DRC	Κονγκό		
EUFOR CHAD/RCA	Τσαντ - Δημ. Κεντ. Αφρ.		
Atalanta	Σομαλία (Ινδικός)		
ΜΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ			
EUPM	B-E		
EUPOL Proxima	ΠΓΔΜ		
EUPAT	ΠΓΔΜ		
EUJUST Themis	Γεωργία		
EUJUST LEX	Ιράκ		
AMM	Ινδονησία		
EUPOL Kinshasa	Κονγκό (DRC)		
EUPOL COPPS	Παλαιστίνη		
EUBAM Rafah	Παλαιστίνη		
EUBAM Moldavia	Μολδαβία-Ουκρανία		
EUPOL DRC	Κονγκό (DRC)		
EUPOL Afganistan	Αφγανιστάν		
EULEX Kosovo	Κόσοβο		
EUMM Georgia	Γεωργία		
ΜΙΚΤΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟ/ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ			
AMIS II	Σουδάν		
EUSEC	Κονγκό (DRC)		
EUSSR	Γουϊνέα-Μπισάου		

Intellectual Property

The Case of Fashion Creations in the EU

Zena Prodromou, Student in the Law School of Aristotle University of Thessaloniki

Introduction

Fashion Creations as Subjects to Intellectual Property

Conditions for the Implementation of IP Law¹

Fashion creations find themselves standing on two feet- that of industry and art. On the one hand, the massive production under mechanical terms and their everyday use by an indefinite number of consumers categorizes them as industrial products. Yet on the other, the intense creativity and originality that characterize fashion designs places them into the category of art creations. This is why fashion creations are now more considered as pieces of art applied to industry. Based on the abovementioned acceptance, fashion creations can be protected under a double regime: that of industrial as well as intellectual property.

Fashion creations are to be protected according to the norms of the intellectual property under the condition that they truly represent an intellectual originality. However, the term originality has a different meaning in the specific context, since we are referring to art applied to industry. Therefore, the creativity of the designer is sub-

ject to two main limitations. At first, the designer has to respect the imperatives of the industrial process itself. That is to say that the methods or the means that one uses in order to produce are more or less predetermined. Secondly, the artistic liberty of the designer finds boundaries as to the function the given object is called to bear. Unlike other forms of art, applied art implies that the specific object has to serve a specific objective. Thus, the doctrine art for the sake of art cannot be the case when it comes to art applied to industry. In a few words, fashion creations are the middle solution between liberal imagination of the designer and the imperative needs and norms of the industry itself.

When it comes to intellectual property, the exact object of their protection needs to be clarified. Using the reduction ad absurdum method, one excludes the fashion ways, ideas, styles, tendencies and movements from the protection umbrella. The ratio behind this lack of judicial protection is well connected to the way too general and abstract nature of the notions that does not suit the concrete legal perception. As far as the fashion way is concerned, it is depictive of the spirit of the specific regulations that Louis Vuitton failed to protect its deep colored backgrounds with lighter design motifs at the Paris Court of Appeal. Fashion ideas can also not be

protected unless they take a specific external form. Thus, an idea needs to start being incarnated in order for the IP mechanism to start working. Moreover, fashion styles due to their universal character cannot also be protected. That is to say that bringing mini skirts back to fashion is not an action that could call for the enforcement of IP law. Next, fashion tendencies such as the minimal style represented by Calvin Klein or Donna Karan are also not subject to intellectual property. And that's because ideas as such exist among the fashion word and express a wider ideology rather than a specific designer. For the exact same reasons fashion movements, name the hippies movement for example, are also not protected according to the intellectual property regulations. Summing up, the current intellectual property law intends to protect a specific original and creative idea. In doing so, the prohibition of the imitation of the physical things through which we perceive the given idea, seems as the only rational solution. Non-materialized ideas such as fashion styles or manufacture process cannot be protected. It is more than obvious that the IP Law intends to protect one's original ideas, while at the same moment trying to assure that no unnecessary restrictions are being imposed, especially when it comes to notions that belong to the people rather than to an individual.

¹ Belhumeur J. "Droit International de la Mode", Canova Societa Libraria Editrice, Paris, 2000, pg 24-63

Individuality and originality are the two decisive traits that respectively offer or not IP protection to a fashion creation. These two traits need to be seen through the eyes of an informed user rather a casual observer. According to the *EC Design Regulation 2002*, the degree of visual difference from pre-known designs, resulting from one to one comparison and examined from the perspective of an informed user, is the decisive criterion for protection or not. The addition of extra pockets to a pair of trousers might seem as a trivia detail to an observer, yet it could be this element that to they eyes of an expert gives individuality and originality to the fashion creation and consequently makes it subject to IP Law². Individuality and originality are the two decisive traits and only.

Quite on the contrary, the use of the creation is not of relevance. The massive character of the production for example does not influence the creativity of the product itself. Thus, the Swiss Court of Appeal found that the fact that a Swiss Fashion House chose to distribute its products through catalogues did not deprive the creations of their individuality and originality. Therefore, the way by which the creation is being used is not of interest.

The implementation of IP Law

The implementation of IP Law as to fashion creations brings to surface two major issues. The first has to do with the extremely short duration of the fashion periods. The design houses create new models every six months. Thus, it is not of convenience to be registering their IP rights twice or sometimes thrice a

year. It is a procedure that demands both time and money. The solution has been given by the EU and answers to the name “unregistered design right”. The European unregistered design right offers protection for a maximum of three years, starting from the date on which the design was first made available in the EU market. The common tactic is that the Fashion Houses use the unregistered design right, and once they detect that their products are successful in the marketplace and are to be of demand for more fashion periods, they then register for the time period of 25 years. Most usually the products being registered are accessories such as bags and cosmetics, rather than clothing itself³.

The next issue concerns the paternity of the creation. Unlike other works of art, like a painting or a sculpture, where the creator is one and obvious, it is extremely hard to identify the real source of the individual and original thought in fashion. Especially in the haute couture, where the conditions of creation demand for the co-

operation of many experts, as well as in the prêt à porter section it is of extreme difficulty to nominate the paternity of the creation. Not to mention the fact, that quite often, it is not the employers of the fashion house itself that create. Big fashion houses find themselves cooperating with stylist and design agencies, which prepare the drawings in their name. The question then is: who is the creator? In cases where the creation is the result of the work of more than one expert, the law introduces the term of a product of collective work or a product of collaboration. That is to say that the creators share collective and equal rights on their piece of creation. Now then, when it comes to the second issue we need to draw a distinction between the salaried and the independent creator. Whereas the salaried creator grants its rights to the artistic director of the fashion house, who anyhow is charged with the overall supervision of the workings, the independent is the one to be considered as the exclusive creator of the work, thus continuing to bear the rights of paternity. Thus, a stylist or an agency cooperating working for a certain fashion house fall into the case of the salaried creators. Yet, a world renowned designer who sketched specific accessories for a fashion show of a big brand is considered an independent creator. So, it also boils down into the working relation that connects the original creator and the fashion house.

The rights of the creator (author) are categorized in the moral rights, which protect the personality of the author, and in economic rights allowing the author to exploit the economic interest of the work created. Whereas the moral rights are not, the economic rights are partly harmonized in the EU. More specifically, the moral rights are personality rights that al-

2 WIPO, “Intellectual Property in the Fashion Industry”, IP and Business, WIPO Magazine May- June 2005, www.wipo.org

3 Fischer Fridolin, “Kleidermode – Phänomen ohne Rechtsschutz?”, WIPO Magazine, February 2008, www.wipo.org

low the author to control their work even after that is sold or transferred. Even though there is no relevant harmonization in the EU and thus the content and the scope of the moral rights may differ from member state to member state, most copyright acts grant authors with rights as the following: the right to be named as the author; the right to object to modifications or presentations of the protected works when these are in derogatory conditions; the right to decide on the first publication or on the withdrawal of the works. The economic rights then are to be considered as exploitation rights. They enable the author to decide how, where and when to exploit the created work. And of course, as any other economic rights they are transferable. The economic rights of the author have been partially harmonized. The harmonized economic rights have as follows:

Reproduction Right

The reproduction right included any form of copying, but also the right to restrict the numbers of copies made. The reproduction does not need to be in the same form as that of the original work.

Communication to the Public Right

It includes the right to control the accessibility of the audience to the work and the overall communication between the work to the interested audience on a wire and wireless level- fax, email, internet.

Distribution Right

The distribution right refers to the availability of the piece to the public for any use, i.e. selling, leasing, renting etc⁴.

4 Closa D, "Industrial and Intellectual Property Protection in the EU", Toronto, 2008

The Law being implemented An Overview

When talking about the protection of fashion creations under the intellectual property one ought to refer to three fundamental legal texts that form the basis of intellectual property law. But before taking a more detailed look into the texts themselves, a general observation is necessary. The intellectual property law is related to a question of balance between the rights of the creator on the one hand and the rights of the public on the other. An overprotective perception of IP Law could lead to the deterioration of the public quality of life. Therefore, the IP law ought to find the middle solution between the two conflicting interests. The Copyright embodies the main form of IP protection. The copyright describes exclusive rights that regulate the use of a particular expression of an idea or information. It intends to protect the expression of the ideas, rather than the ideas themselves.

The main source of IP law was at first the *Berne Convention of 1886*. Following the *Paris Convention*, during which the first harmonization of Patent Law took place, the *Berne Convention* first introduced the term Copyright and proposed that a registration of creative works was not a prerequisite for their protection. Moreover, it granted foreign authors the same rights as the domestic ones.

A major step towards greater harmonization was already reached in 1993 with the *European Union copyright directive*. This directive harmonized the duration for copyright protection to 70 years (after the death of the author or creator). This choice exceeded the duration in the *Berne Con-*

vention. The directive also restored retroactively copyrights that had already lapsed into the public domain. In this regard, the directive strongly favoured the rights of content producers relative to those of users.

Finally, the last text referring to IP law is the *EU Directive 2001/29/EC* of the European Parliament and the Council of Europe signed on May 22, 2001. The directive aims to harmonize certain aspects of copyright and related rights under the light of the development of the informational society. The directive is the implementation of the 1996 WIPO Copyright Treaty referring to the legal protection for digital rights management. However, the Directive has been a source for debate throughout the continent, especially in regards to the *Fair Use* of IP Rights. In specific, copyright law is accompanied by doctrines exempting certain uses of copyrighted work from protection. The ratio behind the introduction of the *Fair Use* term is that excessive copyright protection can in principle be used to strike civil liberties such as the right to free speech. Yet, the directive does not clarify the term or provide examples to it, leaving the member states to define themselves the types and forms the *Fair Use* of IP rights can take⁵.

Other Forms of Protection for Fashion Creations

i) Fashion Creations as Subjects to Industrial Property

As mentioned before the double nature of fashion creations justifies that their multilevel protection. Other

5 Harhoff Dietmar, "Intellectual property rights in Europe- where do we stand and where should we go", Globalization challenges for Europe and Finland, Finnish Presidency, eu2006.fi

than the protection IP law has to offer, fashion houses can take advantage of other regulations as well. At first, fashion houses can call for the application of industrial property rights given the fact that their creations are being produced under industrial circumstances. Industrial design protection helps the owner to prevent others from exploiting the aesthetic aspects of a product, such as a new textile print, for example. EU has introduced the unregistered **design right**.

Moreover, fashion houses can also find protection under the **patent right**. The patent can be applied to cases, when the creation bears a technical innovation. For example a well-known Danish company was granted with patent rights for inventing the stone washed denim jeans. The patent protection is extremely used when it comes to the creation of new fabrics such as lycra, govotex and novex⁶.

Most frequently, however, fashion houses prefer to find protection under the **label and trademark law**. The reason behind this practice is related to the huge amount of both money and effort, fashion houses spend on creating and promoting their labels. Once these get well known, it is much easier to claim protection supporting that the given work belongs to the brand, rather than try to establish the claim on its originality and individuality. Anyway, trademarks and industrial designs can be considered an area where European harmonization has been quite successful, even if a complex parallel world of national, European and international systems continues to exist⁷. Trademarks rarely appear

in public policy discussions as they do not constitute particular problems for competition and innovation policy. Starting with Council Regulation 15 No 40/94 of 20.12.1993, the European Union established the Community Trade Mark Right (CTMR) which gives its proprietor a uniform right applicable in all Member States of the European Union. It also established the Office of Harmonization for the Internal Market (OHIM) as the central registration office for the CTMR. For trademarks, rights owners have access to a harmonized court system with a court of First Instance and a final instance for appeals. OHIM is also the registration office for (since 2001) unregistered and (since 2003) registered design rights in the EU which have been harmonized as well.

Last but not least, textile companies may also benefit from the **collective or certification marks**. These are used to distinguish valued characteristics of common goods and services such as the origin, the material or the mode of manufacture. The above-mentioned characteristics separate the given creation from other similar ones, offering extra reputation. Example of such an indication is the "Egyptian Cotton", used by the Alexandria Cotton Enterprises Society⁸.

ii) Fashion Creations- works of Cultural Heritage?

Most recently, the point has been made that fashion creations could also find protection under intellectual property regulations for products of cultural heritage. Although the specific section of law is relatively new and still under development, it aims to offer overall protection to products such as art crafts reflecting a specific cul-

tural element or tradition and indigenous knowledge. The attempt to establish such a collective right definitely promotes cultural diversity and assists indigenous civilizations in terms of their economic survival. The cultural heritage protection is relevant to fashion creations when it comes to protection unique cultural expressions in the designs and motifs of the clothing as well as original production methods used by the native craftspeople⁹. Typical examples of fashion creations falling within this category are the rich colours and exotic motifs met in African Fashion; the world renowned Kimono shirt coming from Asia and the original method of textile production in India. As far as Europe is concerned, one of the first countries trying to establish cultural heritage rights for fashion creations could be no other than France.

Bibliography

- Belhumeur J. "Droit International de la Mode", Canova Societa Libraria Editrice, Paris, 2000
- WIPO, "Intellectual Property in the Fashion Industry", IP and Business, WIPO Magazine May- June 2005, www.wipo.org
- Fischer Fridolin, "Kleidermode Phänomen ohne Rechtsschutz?", WIPO Magazine, February 2008, www.wipo.org
- Closa D, "Industrial and Intellectual Property Protection in the EU", Toronto, 2008
- Harhoff Dietmar, "Intellectual property rights in Europe- where do we stand and where should we go", Globalization challenges for Europe and Finland, Finnish Presidency, eu2006.fi
- Burrone Esteban, "IP Rights in the pharma and fashion industries", IP Rights, Part 6, www.wipo.org
- International Law Office, www.internationallawoffice.com/newsletter/detail.aspx?x
- 9 www.internationallawoffice.com/newsletter/detail.aspx?x

6 WIPO, "Intellectual Property in the Fashion Industry", IP and Business, WIPO Magazine May- June 2005, www.wipo.org

7 Fischer Fridolin, "Kleidermode – Phänomen ohne Rechtsschutz?", WIPO Magazine, February 2008, www.wipo.org

8 Burrone Esteban, "IP Rights in the pharma and fashion industries", IP Rights, Part 6, www.wipo.org

Η διαχείριση των υδάτινων πόρων στην κοινοτική έννομη τάξη

των Σταματίνας Ξεφτέρης - Παναγιώτη Τσεκούρα, Τελειόφοιτων Νομικής Σχολής Αθηνών

Στο πρωτογενές δίκαιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αν και θα υποθέταμε πως οι αναφορές στο υδάτινο περιβάλλον σχετίζονται με τη διαχείρισή του θα ήταν μόνον έμμεσες- γιατί στις ιδρυτικές συνθήκες, αφενός το ενδιαφέρον επικεντρώνεται αρχικά στην οικονομική αξία και αξιοποίηση των υδάτινων πόρων (π.χ. αλιεία), αφού η ευρωπαϊκή ενοποίηση ήταν πρωτίστως οικονομική, αφετέρου η κινητοποίηση για την προστασία του περιβάλλοντος δεν απασχολεί ακόμα τους ευρωπαϊκούς λαούς- στα άρθρα 174, 175 ΣυνθΕΚ γίνεται λόγος για μέτρα για ποσοτική διαχείριση υδάτων, με στόχο την ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων.

Στο παράγωγο δίκαιο, η διαχείριση των υδάτινων πόρων ρυθμίζεται κατά βάση από την Οδηγία 2000/60/ΕΚ, το συγκριτικό πλεονέκτημα της οποίας σε σχέση με προηγούμενες αποσπασματικές κοινοτικές διατάξεις έγκειται στη συστημική και ολοκληρωμένη αντιμετώπιση της διαχείρισης των υδάτινων πόρων¹ και όχι τόσο στην προσθήκη νέων μοντέλων διαχείρισης². Επιπροσθέτως, ήδη από το 1975 η Ευρωπαϊκή Ένωση προέβη σε έκδοση μιας σειράς

οδηγιών με ειδικότερο περιεχόμενο τα υπόγεια ύδατα (80/68/ΕΚ), την εξάλειψη της ρύπανσης των υδάτων από ορισμένες ιδιαίτερα επικίνδυνες ουσίες, οι οποίες απαριθμούνταν αποκλειστικά (76/464/ΕΚ), το νερό που προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση (80/778/ΕΚ), τη συλλογή, επεξεργασία και απόρριψη αστικών λυμάτων και λυμάτων από ορισμένους βιομηχανικούς κλάδους (91/271/ΕΚ), τα γλυκά ύδατα και την προστασία των ιχθύων (78/659/ΕΚ), τα πόσιμα ύδατα επιφάνειας (75/440/ΕΚ), τη μείωση της ρύπανσης των υδάτινων πόρων από τα νιτρικά ιόντα γεωργικής προέλευσης (91/676/ΕΚ) και την ανταλλαγή πληροφοριών για τα επιφανειακά γλυκά ύδατα (77/795/ΕΚ). Οι Οδηγίες αυτές μπορούν να καταταγούν σε δύο κατηγορίες ανάλογα με το ότι επεδίωκαν πρωτίστως τη διασφάλιση μιας ελάχιστης αποδεκτής ποιότητας του νερού για διάφορες χρήσεις και την εξάλειψη επικίνδυνων ουσιών ή προέτασαν τον προσδιορισμό των ανώτατων αποδεκτών ορίων ρύπανσης εξειδικεύοντας την προστασία μέσω ορισμένων τιμών εκπομπής των ουσιών αυτών.

ως βασικούς άξονες την εξοικονόμηση των υδάτων³, τη βελτίωση και εισαγωγή νέων τεχνικών και στρατηγικών προστασίας υπόγειων υδάτων, την αντιμετώπιση ακραίων καιρικών φαινομένων. Η προσαρμοστικότητα της Οδηγίας στα νέα και συνεχώς διαφοροποιούμενα δεδομένα ενισχύεται με την υποχρέωση αναθεώρησης των τεθειμένων περιβαλλοντικών στόχων ανά 6 έτη (άρθρο 4). Σημαντική όμως υποχώρηση των περιβαλλοντικών στόχων εισάγεται, κατ'εξαίρεση, στο άρθρο 4 παρ. 7 σε περιπτώσεις, όπου π.χ συντρέχει χειροτέρευση της κατάστασης του ύδατος εξαιτίας ορισμένων απρόβλεπτων και ασυνήθιστων γεγονότων ή λόγω φυσικών μεταβολών.

Στο επίκεντρο της ορθολογικής διαχείρισης βρίσκεται η ποιότητα των υδάτων και όχι τόσο η ποσότητα, αφού επιβάλλεται η αντιμετώπιση της ρύπανσης, η εξασφάλιση πόσιμου νερού και επωφελών υδροηλεκτρικών έργων, εξάλειψη των επικίνδυνων ουσιών και η επίτευξη των φυσικών επιπέδων συγκεντρώσεων στο υδάτινο περιβάλλον. Το ευρύτατο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας εκτείνεται στα εσωτερικά επι-

Η Οδηγία 2000/60/ΕΚ

Η Οδηγία 2000/60/ΕΚ είναι μία οδηγία-πλαίσιο με σκοπό να χαράξει την πολιτική γύρω από τις χρήσεις των υδάτων, έχοντας

1 Η Οδηγία-πλαίσιο για το νερό : ένας σημαντικός σταθμός για το ευρωπαϊκό δίκαιο περιβάλλοντος (Αύγουστος 2003) , Βασιλική Καραγεώργου, www.nomosphysis.org.gr.
2 Η Οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα. Διαχείριση Διασυννοριακών Υδάτων (Νοέμβριος 2008), Γιώργος Καρισιιάδης, www.nomosphysis.org.gr.

3 Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών «Η αντιμετώπιση του προβλήματος της λειψυδρίας και της ξηρασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση», (2008/С 172/10), όπου γίνεται εκτενής αναφορά σε επιμέρους προτάσεις για την αλλαγή νοοτροπίας ως προς την εξοικονόμηση νερού, που κατά τη γνωμοδότηση προωθείται μέσα από συμμετοχικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων (σκέψη 48 επ.).

φανειακά, τα μεταβατικά, τα παράκτια και τα υπόγεια ύδατα. Η πολιτική διαχείρισης των υδατικών πόρων συντίθεται από δυο παράλληλες στρατηγικές: από τη μία πλευρά στοχεύει στην εξάλειψη των ήδη υφιστάμενων αρνητικών επιπτώσεων (π.χ αντιμετώπιση πλημμύρων, πρόληψη λειψυδρίας, ξηρασίας- για τα οποία μάλιστα η Επιτροπή Περιφερειών συστήνει την κατάρτιση ειδικών σχεδίων διαχείρισης⁴- που ως εντεινόμενα φαινόμενα του κλίματος πλήττουν τη δυνατότητα αξιοποίησης του νερού), με κατασταλτική δηλαδή δράση, και από την άλλη πλευρά στη υλοποίηση προληπτικών μέτρων και μέτρων βελτίωσης των υδάτων με απώτερο σκοπό τη σταθεροποίηση και τον ποσοτικό / ποιοτικό έλεγχο της κατάστασης των υδάτων σε βάθος χρόνου. Ειδικότερα, ο βασικός σκοπός της Οδηγίας είναι η εξάλειψη των επικίνδυνων ουσιών και επίτευξη των φυσικών συγκεντρώσεων στο νερό⁵.

Η Οδηγία 2000/60/ ΕΚ στηρίζεται σε συγκεκριμένες, θεμελιώδεις παραδοχές που επιτρέπουν την καλή εφαρμογή της.

-Ως βασική μονάδα για κάθε διαχειριστική ενέργεια ή ενέργεια συνδιαχείρισης λογίζεται η λεκάνη απορροής του ποταμού⁶, η οποία δε σχετίζεται πλέον με διοικητικά ή πολιτικά όρια, αλλά αναγνωρίζεται ως το φυσικό και υδρολογικό όριο του ύδατος⁷, επιλο-

γή που επιτρέπει τη συνολική εκτίμηση των παραγόντων και δραστηριοτήτων που επιδρούν στις υδάτινες ροές⁸. Όπως επισημαίνεται εύστοχα⁹, «...η διαχείριση των υδατινών πόρων είναι προσανατολισμένη πρωταρχικά στα φυσικά δεδομένα και τις συνθήκες, με βάση τα οποία καθορίζονται και οι αντίστοιχες διοικητικές ενότητες και όχι αντιστρόφως». Είναι δυνατόν, ωστόσο, μία λεκάνη απορροής να καταλαμβάνει έδαφος σε δύο ή περισσότερα κράτη, οπότε αναλογικά πρέπει να οριστεί μια Διεθνής Περιοχή Λεκάνης Απορροής, για την οποία η Οδηγία προβλέπει υποχρεωτικό συντονισμό των ενεργειών μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών της Ε.Ε.¹⁰

- Το ύδωρ αντιμετωπίζεται πλέον ως κοινωνικό αγαθό και όχι ως οικονομικό αγαθό¹¹. Θεσπίζονται επίσης ξεχωριστοί στόχοι για τα επιφανειακά και τα υπόγεια ύδατα¹². Για τα επιφανειακά ύδατα ενδιαφέρει το μέγιστο οικολογικό δυναμικό και η καλύτερη χημική κατάσταση, ενώ για τα υπόγεια ύδατα η καλή τους κατάσταση με τον μεγαλύτερο δυνατό περιορισμό μεταβολών τους. Η έμφαση δίδεται στην ποιότητα των υδάτων και δευτερευόντως στην ποσότητα, καθώς όπως ορίζεται στο προοίμιο, σημ. 19 «...ο έλεγχος της ποσότητας αποτελεί επικουρικό στοιχείο στη διασφάλιση της καλής ποιότητας του ύδατος και κατά συνέπεια θα πρέπει επίσης να θε-

4 Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών «Η αντιμετώπιση του προβλήματος της λειψυδρίας και της ξηρασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση», (2008/C 172/10), σκέψη 32.

5 Στόχοι που αναφέρονται στην επίτευξη της «καλής οικολογικής κατάστασης» και «χημικής κατάστασης» των υδάτων του παραρτήματος V της Οδηγίας.

6 Λεκάνη απορροής ποταμού: η εδαφική έκταση από την οποία συγκεντρώνεται το σύνολο της απορροής μέσω διαδοχικών ρευμάτων, ποταμών και πιθανώς λιμνών και παροχετεύεται στη θάλασσα με ενιαίο στόμιο ποταμού, εκβολές ή δέλτα.

7 «Διαχείριση των Υδάτων στα πλαίσια της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ και του Ν. 3199/2003. Προβλήματα και προοπτικές», Λάζαρος Τά-

σης, www.nomosphysis.org.gr.

8 Η Οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα. Διαχείριση Διασυνοριακών Υδάτων (Νοέμβριος 2008), Γιώργος Καριψιάδης, Βασικές έννοιες, www.nomosphysis.org.gr.

9 Η Οδηγία-πλαίσιο για το νερό : ένας σημαντικός σταθμός για το ευρωπαϊκό δίκαιο περιβάλλοντος (Αύγουστος 2003) , Βασιλική Καραγεώργου, www.nomosphysis.org.gr

10 Η Οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα. Διαχείριση

Διασυνοριακών Υδάτων (Νοέμβριος 2008), Γιώργος Καριψιάδης, Διασυνοριακή λεκάνη απορροής, www.nomosphysis.org.gr.

11 «Εκτιμώντας τα ακόλουθα:...(1) Το ύδωρ δεν είναι εμπορικό προϊόν όπως όλα τα άλλα, αλλά αποτελεί κληρονομιά που πρέπει να προστατεύεται και να τυγχάνει της κατάλληλης μεταχείρισης»..., προοίμιο οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

12 Άρθρα 16 και 17 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

οπισθούν ποσοτικά μέτρα, τα οποία θα εξυπηρετούν το στόχο της διασφάλισης μιας καλής ποιότητας». Εν τέλει η καλή κατάσταση του νερού συνδέεται και με τη διαθεσιμότητά του στις αναγκαίες ποσότητες.

Οι βασικές αρχές της Οδηγίας

Οι βασικές αρχές που ενσωματώνονται στην οδηγία είναι η αειφορία, η αναλογικότητα, η ευθύνη του ρυπαίνοντος, η προφύλαξη και η πρόληψη. Η αρχή της αειφορίας, εντασσόμενη στην γενικότερη έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης και καθιερούμενη στο άρθρο 174 Συνθήκης και στο άρθρο 24 του ελληνικού Συντάγματος¹³ αποκτά αυξημένη κανονιστική ισχύ, αναφέρεται στη βιώσιμη χρήση του νερού, έτσι ώστε να εξασφαλισθεί η χρήση του από μελλοντικές γενιές υπό την έννοια της εξοικονόμησής του κατά το δυνατό μέτρο. Το ειδικότερο περιεχόμενό του αφορά στη μη εξάντληση των ορίων αποδοχής και των «φυσικών διαθεσίμων» καθώς και τη μη υπέρβαση των ορίων μέσα στα οποία το οικοσύστημα μπορεί να δέχεται ορισμένη ποσότητα επικίνδυνων ουσιών¹⁴. Η συγκεκριμενοποίηση δε της δεσμευτικότητάς της συνάγεται και από ρήτρες όπως εκείνη της ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών συμφερόντων στις διάφορες πολιτικές της Κοινότητας¹⁵. Η αρχή «ο ρυπαίνων

πληρώνει» επισύρει την ευθύνη αποκατάστασης ή αποφυγής των περιβαλλοντικών βλαβών που προκαλούνται από επικίνδυνες δραστηριότητες (κυρίως ιδιωτών). Η αρχή της αναλογικότητας εν προκειμένω σημαίνει την προσαρμογή των εκπομπών και γενικά των βλαβερών επιπτώσεων προερχομένων από ορισμένες δραστηριότητες στο μέτρο του απολύτως αναγκαίου και μη υπερβαίνοντος τα αποδεκτά όρια. Οι αρχές της προφύλαξης και της πρόληψης συνδέονται με την πιθανολόγηση επέλευσης επιστημονικά αβέβαιων κινδύνων για το περιβάλλον, που στην πρώτη περίπτωση υποχρεώνει το κράτος σε λήψη προληπτικών μέτρων για την αποφυγή πραγματοποίησής τους και στη δεύτερη αναδεικνύει την αξία της κινητοποίησης υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος λόγω ακριβώς του απρόβλεπτου χαρακτήρα του κινδύνου.

Στάδια εφαρμογής της υδάτινης πολιτικής

Διοικητική ρύθμιση: υποχρέωση για προσδιορισμό περιοχών λεκάνης απορροής σε εθνικό και διακρατικό επίπεδο, βάσει των οποίων θα καταρτίσουν τα εθνικά σχέδια διαχείρισης ή τα σχέδια συνδιαχείρισης των διασυνοριακών υδάτων, καθώς και μιας αρμόδιας αρχής για την επιτήρηση των στόχων της Οδηγίας (άρθρο 3 παρ. 1 & 2). Οργανωτικά δε, οι δυνατότητες επίβλεψης της εφαρμογής της Οδηγίας είναι είτε η ανάθεση του έργου αυτού στις υπάρχουσες περιφερειακές διοικητικές δομές (στα πρότυπα της αποκέντρωσης), είτε η ανάληψή του από ένα κεντρικό εποπτεύον όργανο ή τέλος την ίδρυση αρμόδιων οργάνων για κάθε λεκά-

νη απορροής ξεχωριστά¹⁶.

Διαμόρφωση διαχειριστικών σχεδίων υδρολογικής λεκάνης ως βάσεις για την προστασία και την ανάπτυξή τους, λαμβάνοντας υπ όψιν ποικίλους παράγοντες. Κατά το χρονοδιάγραμμα της Οδηγίας η δημοσίευσή τους πρέπει να γίνει μέχρι το τέλος του 2009. Τα σχέδια διαχείρισης συνιστούν «το κατάλληλο εργαλείο για την ολοκληρωμένη παρατήρηση, εξέταση και ανάλυση των φυσικών χαρακτηριστικών, των διαφόρων χωρικών ιδιοτεροτήτων των πηγών, αλλά και του ευρύτετου φάσματος χρήσεων του νερού»¹⁷. Μάλιστα η κατάρτιση των σχεδίων διαχείρισης υπόκειται σε πλήρη δικαστικό έλεγχο¹⁸, σε αντίθεση π.χ με την υποχρέωση επίτευξης των γενικών περιβαλλοντικών στόχων!

Προσδιορισμός χαρακτηριστικών λεκανών απορροής (άρθρο 5), που αποτελούν την προϋπόθεση για την αναγκαία εξειδίκευση των απαιτούμενων για την ορθολογική διαχείριση έργων. Ενδιαφέρει η συγκεκριμενοποίηση των προορισμών χρήσεων ποσοτικά και ποιοτικά, μία οικονομική ανάλυση και η καταγραφή των ανθρώπινων δραστηριοτήτων μαζί με τις επιπτώσεις τους στο υδάτινο περιβάλλον. Η χαρτογράφηση της τοποθεσίας και των ορίων των υδατικών συστημάτων είναι κυρίως εκείνη που θα αναδείξει τα χαρακτηριστικά αυτά. Ωστόσο, σε μία χώρα σαν την Ελλάδα, όπου διαπιστώνεται έλλειψη επίσημης βάσης δεδομένων για την ποσοτική και ποι-

13 Άρθρο 24 παρ. 1 : «Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας.»

14 «Διαχείριση των Υδάτων στα πλαίσια της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ και του Ν. 3199/2003. Προβλήματα και προοπτικές», Λάζαρος Τάσης, www.nomosphysis.org.gr, σχετικά με τις αρχές του κοινοτικού δικαίου περιβάλλοντος.

15 Η Οδηγία-πλαίσιο για το νερό : ένας σημαντικός σταθμός για το ευρωπαϊκό δίκαιο

περιβάλλοντος (Αύγουστος 2003) , Βασιλική Καραγεώργου, www.nomosphysis.org.gr για την αρχή της αειφορίας.

16 Η Οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα. Διαχείριση Διασυνοριακών Υδάτων (Νοέμβριος 2008), Γιώργος Καριψιάδης, www.nomosphysis.org.gr.

17 Η Οδηγία-πλαίσιο για το νερό : ένας σημαντικός σταθμός για το ευρωπαϊκό δίκαιο περιβάλλοντος (Αύγουστος 2003) , Βασιλική Καραγεώργου, www.nomosphysis.org.gr

18 Η Οδηγία-πλαίσιο για το νερό : ένας σημαντικός σταθμός για το ευρωπαϊκό δίκαιο περιβάλλοντος (Αύγουστος 2003) , Βασιλική Καραγεώργου, www.nomosphysis.org.gr, όπως παραπέμπει στον W. Seidel και στη σχετική θεμελίωση της Kommission.

οτική κατάσταση των υδάτων, το έργο της καταγραφής των χαρακτηριστικών της περιοχής των λεκανών απορροής φαίνεται ιδιαίτερος δυσχερής.

Τήρηση Μητρώου Προστατευόμενων Περιοχών (άρθρο 6): ανά περιοχή ορισμός των προτεραιοτήτων στη χρήση του ύδατος, όχι μόνο για να παρασχεθεί ειδική προστασία στα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα, σε οικότοπους, αλλά και σε προστατευόμενα είδη που ζουν στο νερό. Το Μητρώο αυτό οφείλει να είναι επικαιροποιημένο, ώστε να ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, η ανάλυση της οποίας θα φέρει στην επιφάνεια τις κατάλληλες λύσεις για την εξυπηρέτηση των επιλεγμένων στόχων της Οδηγίας.

Διαχωρισμός υδάτων για ύδρευση και για μελλοντική υδρευτική χρήση, κρίσιμος για το τί εμπίπτει κάθε φορά στο πεδίο εφαρμογής της υπό κρίση Οδηγίας ή και ειδικότερων Οδηγιών.

Τεχνικές μετρήσεις (άρθρο 8 παρ. 1): η διατήρηση και ο έλεγχος της ποσότητας και της ποιότητας του νερού πραγματοποιείται μέσω της παρακολούθησης του όγκου των υδάτων, της στάθμης, της ροής, της οικολογικής κατάστασης και χημικής σύστασης του νερού.

Το πρόγραμμα μέτρων, καταρτιζόμενο από κάθε κράτος, περιλαμβάνει τα βασικά, δηλαδή εκείνα που συνδέονται άρρηκτα με τους βασικούς άξονες της όχι μόνο της υπό κρίση Οδηγίας αλλά γενικά της κοινοτικής νομοθεσίας για τα ύδατα (π.χ η βιώσιμη εκμετάλλευση του νερού, η διασφάλιση ποιότητας πόσιμου νερού, ο έλεγχος ρυπογόνων πηγών) και τα συμπληρωματικά μέτρα, εφόσον δε μπορεί να παρασχεθεί επαρκής προστασία μόνο μέσω των βασικών (π.χ νομοθετικά μέσα, διοικητικά μέσα, οικονομικά ή φορολογικά μέσα, κώδικες ορθών πρακτικών). Όλα τα παραπάνω μέτρα πρέπει να είναι προγραμματισμένα να εφαρμοστούν το αργότερο 12 χρόνια μετά

την έναρξη ισχύος της Οδηγίας.

Ιδιαίτερη σημασία δίνεται και στα υπόγεια ύδατα, για τα οποία αναπτύσσονται στρατηγικές ελέγχου των επικίνδυνων ουσιών που ρυπαίνουν τον υδροφόρο ορίζοντα και διαχέονται στο περιβάλλον.

Κατοχύρωση της συμμετοχής των πολιτών στη χάραξη της υδάτινης πολιτικής (άρθρο 14): δικαίωμα πληροφόρησης του κοινού για την εκπόνηση, την αναθεώρηση και την ενημέρωση των σχεδίων διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού, συμμετοχή στις διαβουλεύσεις, όπου με παρεμβάσεις δύνανται να καταθέτουν απόψεις επί των προτεινόμενων μέτρων. Με τον τρόπο αυτό αυξάνεται η διαφάνεια της διαδικασίας και η έμπρακτη συνεισφορά των ενδιαφερομένων πολιτών στην κατάρτιση ενός πλήρως ενημερωμένου και εύστοχου σχεδίου διαχείρισης προσαρμοσμένου και στις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών, αφού μιλούμε για περιοχές λεκανών απορροής. Το «Σύστημα Πληροφοριών για το Νερό στην Ευρώπη» (Water Information System for Europe) μπορεί να αναδειχθεί ως το χρησιμότερο εργαλείο για τη χάραξη υδάτινων πολιτικών με διαφανείς διαδικασίες ως πηγή ενημέρωσης της κοινής γνώμης¹⁹.

Υποβολή των εκθέσεων για καταρτισμένα σχέδια διαχείρισης και για την πρόοδο της εφαρμογής των στόχων της Οδηγίας στην Επιτροπή ή και στα υπόλοιπα κράτη-μέλη (άρθρο 15): υποχρέωση σημαντική για την ενίσχυση της συνεργασίας με τα άλλα κράτη-μέλη, είτε πρόκειται για διεθνείς περιοχές λεκάνης απορροής (διασυνοριακά ύδατα) για να υπάρξει συντονισμός των δράσεων συνδιαχείρισης, είτε για εθνικές περιοχές, αλλά και για την διαπίστωση της καταγραφόμενης προ-

όδου ή αποτυχίας εκπλήρωσης των υποχρεώσεων εκ της Οδηγίας.

Το αυστηρό χρονοδιάγραμμα της Σύμβασης προβλέπει την πλήρη εφαρμογή των προγραμμάτων διαχείρισης και της επίτευξης των στόχων της μέχρι το 2015. Ήδη όμως καθίσταται σαφές ότι το χρονικό αυτό διάστημα είναι μικρό, αν λάβει κανείς υπ όψιν τις εθνικές ιδιαιτερότητες κάθε κράτους-μέλους, γι αυτό και τα κράτη δύσκολα ή και καθυστερημένα συμμορφώνονται προς τις επιταγές της Οδηγίας.

Ενσωμάτωση της οδηγίας

N. 3199/2003

Ο νόμος 3199/2003 «Προστασία και διαχείριση των υδάτων», μαζί με το π.δ. 51/2007, εναρμονίζει την εθνική μας νομοθεσία με τις διατάξεις της κοινοτικής οδηγίας 2000/60/ΕΚ και αντικαθιστά σταδιακά τον προηγούμενο νόμο για τη διαχείριση των υδάτινων πόρων στην Ελλάδα 1739/1987²⁰. Με τον νέο νόμο η γενική αρμοδιότητα για την διαχείριση των υδατικών πόρων περνάει από

20 Ο ν. 1739/1987 αποτέλεσε το βασικό νόμο της Ελλάδας για τη διαχείριση των υδατικών πόρων, ο οποίος εισήγαγε μια εκσυγχρονιστική αντίληψη στην αντιμετώπιση του ύδατος όσον αφορά την έρευνα, τη διοίκηση και την καθημερινή πρακτική, μέσω της θεσμοθέτησης διαδικασιών και οργάνων που επιτρέπουν την άσκηση της διαχείρισης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Διευκρινίζεται ότι ο εν λόγω νόμος είναι ίσως ο μοναδικός που συνδέει τα θέματα της διαχείρισης με τον προγραμματισμό ανάπτυξης της χώρας μας. Όμως, παρ όλες τις αγαθές προθέσεις και τις πρωτοποριακές ρυθμίσεις του, ο ν. 1739/1987 απέτυχε στην εφαρμογή του. Ο πολύπλοκος και τεχνικός χαρακτήρας των διατάξεών του σε συνδυασμό με τη γνώση δυσλειτουργία της ελληνικής δημόσιας διοίκησης και τις υπάρχουσες τοπικές ή πολιτικές σκοπιμότητες είχαν ως αποτέλεσμα να μην συσταθούν σε ένα πολύ μεγάλο βαθμό τα προβλεπόμενα από τον νόμο όργανα, να καθυστερήσει υπερβολικά η εκπόνηση των διαχειριστικών σχεδίων και να μείνουν πρακτικά ανεφάρμοστες οι διατάξεις περί κοστολόγησης του προσφερόμενου ύδατος και περί προστασίας των υδατικών πόρων.

19 Ίδια άποψη εκφράζεται και στην Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών «Η αντιμετώπιση του προβλήματος της λειψυδρίας και της ξηρασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση», (2008/C 172/10).

το Υπουργείο Ανάπτυξης στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., επαναλαμβάνεται η υποχρέωση έκδοσης αδείας για κάθε έργο αξιοποίησης υδατικών πόρων και προβλέπεται η ουσιαστική συμμετοχή του κοινού στις διαδικασίες προστασίας και διαχείρισης των υδάτων και ιδίως στη διαδικασία εκπόνησης, ενημέρωσης και αναθεώρησης των Σχεδίων Διαχείρισης. Κατά τα λοιπά, ο νέος νόμος παραπέμπει στην έκδοση εκτελεστικών πράξεων, προκειμένου να μεταφερθούν και οι υπόλοιπες απαιτήσεις τις οδηγίας.

Ως διαχειριστική μονάδα του νόμου ορίζονται τα δεκατέσσερα διαμερίσματα, των οποίων είχε υλοποιηθεί στα πλαίσια του προηγούμενου νόμου 1739/1987 για τη διαχείριση των υδατικών πόρων. Αν και η οδηγία 2000/60 ορίζει ως βασική διαχειριστική μονάδα τη λεκάνη απορροής, η Επιτροπή δέχτηκε ότι για την Ελλάδα τα υδατικά διαμερίσματα θα μπορούν να αποτελούν αυτό το ρόλο. Οι βασικοί λόγοι που οδήγησαν στην υιοθέτηση αυτής της επιλογής είναι ότι η Ελλάδα είναι μικρή σε έκταση χώρα (131.957 χλμ²) με έντονο ανάγλυφο, περιορισμένη ενδοχώρα και μεγάλη έκταση ακτών. Αποτέλεσμα αυτής της ιδιόζουσας γεωμορφολογικής διάρθρωσης είναι η πολυδιάσπαση του χώρου σε μικρές λεκάνες απορροής, με μικρούς ποταμούς και επιφανειακή απορροή που χαρακτηρίζεται από πλημμυρική δίαιτα. Πάντως, η Ελλάδα μπορούσε να είχε προβάλλει αυτές τις ιδιαιτερότητες ήδη κατά το στάδιο της διαμόρφωσης της οδηγίας, έτσι ώστε να περιληφθούν στο κείμενό της ρυθμίσεις που θα εξυπηρετούσαν τις ειδικές ανάγκες της χώρας. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να υιοθετηθεί ένα δυαδικό σύστημα που θα είχε ως βάση αφενός τις λεκάνες απορροής και αφετέρου τα υδατικά διαμερίσματα. Έτσι, πιο εύκολα θα μπορούσε να υιοθετηθεί ένα τέτοιο κείμενο χωρίς αλλοιώσεις κατά τη

διαδικασία ενσωμάτωσης και χωρίς περιθώρια παρανοήσεων και ασαφειών.

Βασικές του αρχές είναι η επίτευξη ολοκληρωμένης διαχείρισης των υδατινών πόρων της χώρας, η ανάκτηση του κόστους των παρεχόμενων υπηρεσιών υδάτων στα πλαίσια της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» και η συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών και φορέων στη διαχείριση και προστασία των υδάτων. Στόχοι του είναι η ανάπτυξη ενός μακροπρόθεσμου σχεδιασμού στη διαχείριση των υδατινών πόρων της χώρας και η ενίσχυση των περιφερειακών δομών μέσω της αποκέντρωσης αρμοδιοτήτων.

Έτσι, οι αρμοδιότητες προστασίας και διαχείρισης της κάθε λεκάνης απορροής ανήκουν στην Περιφέρεια στα διοικητικά όρια της οποίας εκτείνεται. Σε περίπτωση που μια λεκάνη απορροής εκτείνεται στα διοικητικά όρια περισσότερων Περιφερειών, τότε οι αρμοδιότητες ασκούνται από κοινού. Σε αυτό το σημείο ο ν. 3199/2003 διαφοροποιείται από την πρόβλεψη της οδηγίας 2000/60 για δημιουργία μιας ενιαίας αρμόδιας αρχής (άρθρο 3 παρ. 2). Σε κάθε Περιφέρεια συνίσταται η Διεύθυνση Υδάτων διαμέσου της οποίας ασκούνται οι αρμοδιότητές της για την προστασία και διαχείριση των υδάτων εντός των ορίων της. Επιπλέον, σε κάθε Περιφέρεια συνίσταται το Περιφερειακό Συμβούλιο, το οποίο αποτελεί όργανο κοινωνικού διαλόγου και διαβούλευσης για θέματα προστασίας και διαχείρισης των υδάτων.

Σε εθνικό επίπεδο συνίστανται τρεις υπηρεσίες: η Εθνική Επιτροπή Υδάτων, το Εθνικό Συμβούλιο Υδάτων και η Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων. Η πρώτη αποτελεί τη βασική υπηρεσία για τη χάραξη της πολιτικής στην προστασία και διαχείριση υδάτων. Επίσης, παρακολουθεί και ελέγχει την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου, ενώ με την εισήγηση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. και του Εθνικού Συμβουλίου Υδά-

των εγκρίνει τα εθνικά προγράμματα προστασίας και διαχείρισης του υδατινού δυναμικού της χώρας. Το Εθνικό Συμβούλιο Υδάτων με Πρόεδρο τον Υπουργό ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. αποτελεί όργανο δημόσιας διαβούλευσης. Σημειώνεται ότι στο εν λόγω Συμβούλιο συμμετέχουν και άλλοι οργανισμοί, όπως το Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων Υγροτόπων (Ε.Κ.Β.Υ.), το Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης (Ε.Κ.Π.Α.Α.), το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.), η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (Δ.Ε.Η.), ο Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών (ΣΕΒ), η Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ), η Εταιρία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Πρωτεύουσας (ΕΥΔΑΠ) και το Ινστιτούτο Καταναλωτών (ΙΝ.ΚΑ.). Η Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων εδρεύει στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. και αποτελεί ενιαίο διοικητικό τομέα, ενώ εντός αυτής συνίσταται η Γνωμοδοτική Επιτροπή Υδάτων²¹. Διευκρινίζεται ότι η εν λόγω Υπηρεσία είναι αρμόδια για: α) την κατάρτιση εθνικών προγραμμάτων, τη σύνταξη ετησίων εκθέσεων για τους υδατικούς πόρους της χώρας μας και τον καθορισμό μητρώου προστατευόμενων περιοχών, β) εισηγείται για τους γενικούς κανόνες κοστολόγησης και τιμολόγησης του νερού, τους οποίους ελέγχει ανά τακτά χρονικά διαστήματα, ενώ συγχρόνως εισηγείται για τη λήψη νομοθετικών μέτρων.

Γενικά, ο ν. 3199/2003 ενσωματώνει στο εσωτερικό δίκαιο κάποιες μόνο από τις ρυθμίσεις της οδηγίας και αυτές όχι στο σύνολό τους, γεγονός που τον καθιστά ανακόλουθο και αποσπασματικό και δημιουργεί προβλήματα κατά την εφαρμογή του τόσο σε σχέση με τις απαιτήσεις του κοινοτικού δι-

21 Στη Γνωμοδοτική Επιτροπή συμμετέχουν μέλη από μια σειρά εμπλεκόμενων φορέων, όπως το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, το Υπουργείο Γεωργίας, το Υπουργείο Εσωτερικών, το Υπουργείο Ανάπτυξης και το Υπουργείο Υγείας-Πρόνοιας.

καίου όσο και σε σχέση με τις ήδη υπάρχουσες ρυθμίσεις του εσωτερικού δικαίου και ιδίως με τις διατάξεις του ν. 1739/1987.

Από την πλευρά του κοινοτικού δικαίου, οι παραλείψεις του Έλληνα νομοθέτη δεν άργησαν να φανούν. Ύστερα από αυτεπάγγελτη έρευνα, η Επιτροπή εξέδωσε την υπ αριθμό 2005/2226 αιτιολογημένη γνώμη της σύμφωνα με την οποία ο ν. 3199/2003 ενσωμάτωσε πλημμελώς την Οδηγία 2000/60/ΕΚ στο ελληνικό εσωτερικό δίκαιο, μεταξύ άλλων, διότι: α) παρέλειψε να μεταφέρει μια σειρά σημαντικών για την εφαρμογή της οδηγίας ορισμών, β) παρέλειψε να μεταφέρει τους προβλεπόμενους από την οδηγία περιβαλλοντικούς στόχους, γ) δεν έχουν εκδοθεί οι αναγκαίες εκτελεστικές διατάξεις για τον καθορισμό των χαρακτηριστικών της περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού, για την ανάκτηση κόστους για υπηρεσίες ύδατος και για τον αναλυτικό καθορισμό του περιεχομένου των προγραμμάτων μέτρων και των σχεδίων διαχείρισης, και δ) δεν έχει προβλεφθεί ολοκληρωμένη διαδικασία ενημέρωσης και διαβούλευσης για το σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού.

Οι προαναφερθείσες παραλείψεις του Έλληνα νομοθέτη απέχουν πολύ από το να χαρακτηρισθούν επουσιώδεις. Αντιθέτως, θα μπορούσε βάσιμα να υποστηριχθεί, δεδομένης μάλιστα της ιδιαίτερης φύσης της οδηγίας, ότι αλλοιώνουν το ρυθμιστικό της περιεχόμενο και στην ουσία καθιστούν τόσο αυτήν όσο και το νέο νόμο μη εφαρμόσιμο.

Από πλευράς εσωτερικού δικαίου, οι εξουσιοδοτήσεις που προβλέπονται βάσει του νόμου δεν έχουν ουσιαστικά ενεργοποιηθεί μέχρι προ τινος, με

αποτέλεσμα η εφαρμογή του νόμου να καθίσταται αδύνατη. Εκτός αυτού, δεν διαφαίνεται να υπάρχει προοπτική να εκδοθούν οι σχετικές πράξεις στο άμεσο μέλλον. Ωστόσο, ο συγκεκριμένος νόμος στοχεύει στην προσαρμογή του ελληνικού προς το κοινοτικό δίκαιο και κατά συνέπεια η μη έγκαιρη έκδοση των βασικών κανονιστικών πράξεων αναιρεί στην πράξη τη δυνατότητα της ελληνικής Πολιτείας να οργανώσει και να εγγυηθεί τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων. Η προβληματική αυτή κατάσταση γίνεται βέβαια δυσμενέστερη, καθώς η οδηγία 2000/60/ΕΚ περιλαμβάνει, όπως προαναφέρθηκε, γενικούς και όχι λεπτομερείς κανόνες και κατά συνέπεια η εναρμόνιση του εθνικού προς το κοινοτικό δίκαιο είναι στην πράξη ονομαστική και περιγράφει απλά τη σχετική και όχι την ουσιαστική υποχρέωση της Πολιτείας.

Στη συνέχεια η μεταβατική διάταξη του άρθρου 16 του νόμου δημιουργεί πλήρη σύγχυση ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο. [...] Επομένως, πρόκειται για δύο νόμους με ουσιαστικά διάφορες ρυθμίσεις και άρα είναι πολύ δύσκολο να διαπιστώσουμε ποιες από τις διατάξεις του νόμου 1739/1987 θα πρέπει να θεωρούνται καταργημένες, επειδή ανάγονται σε θέματα ρυθμιζόμενα από το νόμο 3199/2003, ή ακόμη ισχύουσες.

Αυτό το δύσκολο πρόβλημα αντιμετώπισε το Συμβούλιο της Επικρατείας με την απόφασή του 1125/2008 (Ε.Π.Ο. για μονάδα εμφιάλωσης πόσιμου νερού και άδεια διέλευσης αγωγού μεταφοράς του). Έτσι, το Δικαστήριο κλήθηκε να κρίνει, αν για την εκτέλεση έργου αξιοποίησης υδατικών πόρων -συγκεκριμένα για τη δημιουργία μονάδας εμφιά-

λωσης ύδατος και κατασκευή αγωγού μεταφοράς πόσιμου νερού- απαιτείται προηγουμένως έγκριση Προγράμματος Ανάπτυξης σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 2 του ν. 1739/1987 ή έγκριση Σχεδίου Διαχείρισης και Προγράμματος Μέτρων κατά τα άρθρα 7 και 8 του ν. 3199/2003. Η σχετική ρύθμιση που προβλέπει ο νέος νόμος θα αρχίσει όμως να ισχύει την 23η Δεκεμβρίου 2009 με την έγκριση του πρώτου σχεδίου διαχείρισης. Ενόψει αυτού, το Δικαστήριο αντιμετώπισε το πρόβλημα, αν ως τότε δεν απαιτείται Σχέδιο ή Πρόγραμμα για την αξιοποίηση υδατινών πόρων ή αν, κατά τη μεταβατική περίοδο, είναι επιβεβλημένη η εφαρμογή του θεσμικού εργαλείου που προέβλεπε ο ν. 1739/1987, δηλαδή η έγκριση Προγράμματος Ανάπτυξης Υδατικών Πόρων. Τελικά, για να μην αδρανοποιηθεί εντελώς η υποβολή και η έγκριση προγραμμάτων ανάπτυξης υδατικών πόρων, το Ε' Τμήμα του ΣτΕ κατ'οικονομία υιοθέτησε τη λύση ότι εξακολουθούν να ισχύουν οι κρίσιμες διατάξεις του προηγούμενου νόμου.

Βασικό γνώμονα για τη διαμόρφωση της κρίσης του αποτελεί η σύμφωνη με το άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος ερμηνεία των διατάξεων του ν. 3199/2003. Αφού ο νόμος δεν περιλαμβάνει ειδική μεταβατική ρύθμιση, η Διοίκηση δεν θα διέθετε σε ανάλογες περιπτώσεις τα μέσα για την αειφορική

διαχείριση των υδάτων. Τον κίνδυνο αυτόν ακριβώς επεσήμανε το Δικαστήριο, ενώ για την υπέρβασή του δέχθηκε ότι, ωστόσο εκδοθούν οι κανονιστικές πράξεις του ν. 3199/2003, πρέπει να προωθηθεί η έκδοση των αντίστοιχων κανονιστικών πράξεων που προέβλεπε ο ν. 1739/1987. Πρόκειται προφανώς για μια ευρηματική κατασκευή, η οποία επιτρέπει την αντιμετώπιση του κενού που παρουσιάζει η σχετική νομοθεσία. Για τη διαμόρφωση της κρίσης του έλαβε υπόψη και την αρχή της σύμφωνης με το πρωτογενές και παράγωγο κοινοτικό δίκαιο ερμηνείας των διατάξεων του ελληνικού δικαίου, γιατί η λύση που επέλεξε προσφέρει τη δυνατότητα εναρμόνισης της νομοθεσίας μας, σημειακά τουλάχιστον, προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2000/60

Πάντως, η έλλειψη των απαραίτητων εκτελεστικών διατάξεων έχει ως αποτέλεσμα την παραμονή του προγενέστερου νομικού καθεστώτος και την αντίστοιχη συντήρηση της προσέγγισης ότι το νερό αποτελεί πόρο προς εκμετάλλευση για αναπτυξιακούς λόγους. Επομένως, η χώρα δεν ενσωματώνει ορθώς την οδηγία, η οποία κάνει λόγο για βιωσιμότητα και προστασία των υδάτων. Γι αυτό το λόγο παρατηρούμε στην Ελλάδα τη συνέχιση υδραυλικών έργων με δυσμενείς για το περιβάλλον επιπτώσεις, όπως είναι τα έργα για την εκτροπή του ποταμού Αχελώου²².

22 Η εκτροπή του Αχελώου αποτελεί τυπικό παράδειγμα μη εφαρμογής της οδηγίας 2000/60/ΕΚ στη χώρα μας, διότι ο σχεδιασμός του έργου αντιτίθεται στη νοοτροπία της ολοκληρωμένης διαχείρισης των υδατικών πόρων. Αναλυτικότερα: α) στόχος του Έργου είναι η παροχή νερού για την άρδευση της οικονομικά και περιβαλλοντικά μη βιώσιμης βαμβακοκαλλιέργειας και η συνέχιση της κακής διαχείρισης των υδατινών πόρων του Θεσσαλικού Κάμπου, β) δεν έχουν ληφθεί μέτρα για τον μετριασμό των δυσμενών επιπτώσεων του έργου, γ) δεν έχει πραγματοποιηθεί απολύτως καμία προσπάθεια για την εύρεση εναλλακτικών λύσεων για τη διαχείριση των υδατικών πόρων της Θεσσαλίας, και δ) το έργο ουσιαστικά δεν εξυπηρε-

Εντούτοις, στην περίπτωση του Αχελώου το ΣτΕ στην απόφασή του 1688/2005 ακύρωσε για τέταρτη φορά²³ την πράξη έγκρισης περιβαλλοντικών όρων των έργων εκτροπής με την αιτιολογία ότι δεν προηγήθηκε η έγκριση σχετικού προγράμματος ανάπτυξης υδατικών πόρων κατά τους ορισμούς του Ν. 1739/1987. Για την απόφασή του το Δικαστήριο ερμήνευσε τις διατάξεις του νόμου σύμφωνα με το άρθρο 24 του Συντάγματος και τις συνταγματικές αρχές της αειφορίας και της βιώσιμης ανάπτυξης, αλλά στηρίχθηκε και στην οδηγία 2000/60. Έτσι, έκανε λόγο για συνετή και ορθολογική αξιοποίηση των υδατινών πόρων βάσει των κοινοτικών αρχών της πρόληψης και της προφύλαξης (άρθρο 174 ΣυνθΕΚ) και μέσω της εκτίμησης και αξιολόγησης της εκάστοτε διαχείρισης σε σχέση με την ποιότητα και ποσότητα του υδατινικού οικοσυστήματος που αυτή επηρεάζει. Στην απόφασή του το ΣτΕ ερμηνεύει αυστηρά το νόμο 1739/1987 με γνώμονα τις επιταγές της οδηγίας αλλά και του Συντάγματος για βιώσιμη ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος.

τεί δημόσιο συμφέρον και δεν υπερέχει όσον αφορά την προστασία και τη διατήρηση του περιβάλλοντος έναντι άλλων επιλογών.

23 Με τις αποφάσεις του 2759/1994 και 2760/1994 το ΣτΕ ακύρωσε τις δύο πρώτες υπουργικές αποφάσεις, με τις οποίες είχαν εγκριθεί περιβαλλοντικοί όροι για επιμέρους τεχνικά έργα της εκτροπής, γιατί δεν είχαν στηριχθεί σε συνθετική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Με την απόφαση της Ολομέλειας 3478/2000 ακυρώθηκαν εκ νέου σχετικές με το έργο πράξεις της διοίκησης. Σύμφωνα με αυτήν, αν και έγινε ενδελεχής και με επαρκή τεκμηρίωση στάθμιση των συνεπειών των επίμαχων έργων για το περιβάλλον προς την καλυπτόμενη με τα έργα αυτά ανάγκη - η οποία αφορά κυρίως τη διατήρηση και την ενίσχυση της παραγωγικής ικανότητας της θεσσαλικής πεδιάδας - εντούτοις δεν εξετάστηκαν εναλλακτικές λύσεις ως προς τον τρόπο κατασκευής, τη διάρθρωση και το μέγεθος των επίμαχων έργων, κατά τρόπο ώστε να αποτραπεί η καταστροφή μνημείων της περιοχής και να μειωθούν οι γενικότερες δυσμενείς επιπτώσεις από τα έργα αυτά.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΡΟ:

Βιώσιμη Ανάπτυξη

Με στόχο να αναδείξει τις βασικές πτυχές της μεγάλης αλλά παραγνωρισμένης πρόκλησης του Νερού και με κεντρικό μήνυμα ότι η παγκόσμια πρόκληση της βιώσιμης διαχείρισης του νερού απαιτεί περιφερειακές ή τοπικές δράσεις και συμπράξεις και ότι τα κρίσιμα και αλληλένδετα προβλήματα της βιώσιμης ανάπτυξης μας αφορούν όλους και μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά μόνο μέσα από ειλικρινή διάλογο, βασισμένο στη γνώση και με το συντονισμό όλων των εμπλεκόμενων συντελεστών», διοργανώθηκε το Διεθνές Συμπόσιο για το Νερό, με θέμα: «Βιώσιμη Ανάπτυξη και Νερό: Μία παγκόσμια πρόκληση για τοπικές δράσεις». Το Διεθνές Συμπόσιο για το Νερό διοργανώθηκε με πρωτοβουλία του Συμβουλίου ΣΕΒ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, σε συνεργασία με το Megaron Plus και με τη συμμετοχή επιστημόνων και εμπειρογνομώνων από την Ευρώπη, την Αυστραλία, τις ΗΠΑ, την Παγκόσμια Τράπεζα και τα Ηνωμένα Έθνη, με εξειδίκευση στα θέματα της βιώσιμης διαχείρισης των υδατινών πόρων σε διεθνές και τοπικό επίπεδο. Την εκδήλωση χαιρέτησαν ο κ. Ιωάννης Μάνος, Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου Συλλόγου "Οι Φίλοι της Μουσικής" και ο κ. Θάνος Μωραΐτης, Υφυπουργός, Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

«Η διαχείριση των υδατινών αποθεμάτων μαζί με τις κλιματικές αλλαγές, την ενέργεια και τη βιοποικιλότητα αποτελούν κρίσιμα, αλληλένδετα ζητήματα που θα παίξουν καθοριστικό ρόλο στη διασφάλιση ενός βιώσιμου μέλλοντος», σημείωσε ο Πρόεδρος του ΣΕΒ, κ. Δημήτρης Δασκαλόπουλος, μιλώντας στην έναρξη των εργασιών του Συμποσίου, επισημαίνοντας ότι «για να υπάρξει βιώσιμο μέλλον χρειάζεται να αλλάξουμε αντιλήψεις και πρακτικές - χρειάζεται να λειτουργήσουμε ως κοινωνία και οικονομία με βάση τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης.»

«Σήμερα η εταιρική διακυβέρνηση, η εταιρική κοινωνική ευθύνη και η προστασία του περιβάλλοντος αποτελούν τους τρεις πυλώνες της επιχειρηματικής ανάπτυξης - αν η επιχείρηση θέλει να πατά

και Νερό: Μία παγκόσμια πρόκληση για τοπικές δράσεις

σε στέρεο κοινωνικό έδαφος», τόνισε σε άλλο σημείο της παρέμβασής του ο κ. Δασκαλόπουλος και πρόσθεσε ότι: «οι σύγχρονες επιχειρήσεις που απαρτίζουν τον ΣΕΒ είναι κατά τεκμήριο και κατά την εφαρμοσμένη πρακτική τους, εκείνες που αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και επιδεικνύουν τις καλύτερες επιδόσεις σε αυτούς τους τομείς. Είναι οι επιχειρήσεις που έχουν ήδη κατανοήσει ότι το ίδιο το συμφέρον τους απαιτεί να βρίσκονται σε αρμονία με τις κοινωνικές απαιτήσεις.»

Ο Πρόεδρος του ΣΕΒ τόνισε ακόμη ότι «η άριστη διαχείριση των υδάτινων πόρων —σήμερα η γεωργία καλύπτει το 85% της ετήσιας ανάληψης νερών— αποτελεί βασική προτεραιότητα για την οικονομία μας και την κοινωνία μας». Αναφερόμενος στη βιομηχανία, παρατήρησε ότι αν και είναι ο τρίτος από πλευράς σπουδαιότητας καταναλωτής, βρίσκεται στην εμπροσθοφυλακή της προσπάθειας αυτής. «Με επίγνωση της ευθύνης τους απέναντι στο κοινωνικό σύνολο, οι σύγχρονες επιχειρήσεις ανάγουν το πρόβλημα σε πρόκληση. Συμμάχους στην προσπάθεια αυτή οι επιχειρήσεις ελπίζουν να βρουν την Πολιτεία —που στο παρελθόν συχνά αδράνησε— την τοπική κοινωνία —που συχνά στο παρελθόν αναίτια αντιτάχθηκε σε αλλαγές— ακόμη και όταν η κοινή ωφέλεια τους ήταν οφθαλμοφανής, ενώ σημείωσε ότι σύμμαχοι οφείλουν να αποτελέσουν και τα ΜΜΕ—συνεισφέροντας στην αναγνώριση και κατανόηση του προβλήματος και έτσι στην απαραίτητη ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και του κάθε πολίτη για τις δικές του ευθύνες.»

«Η βιώσιμη ανάπτυξη και μαζί η βιώσιμη διαχείριση των υδάτινων πόρων δεν είναι πλέον θέμα επιλογής αλλά αναγκαία προϋπόθεση για ένα βιώσιμο μέλλον.»

Στο πλαίσιο αυτό —τόνισε ο κ. Δασκαλόπουλος— ο ΣΕΒ ιδιαίτερα χαιρετίζει την ίδρυση του υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κлиматικής Αλλαγής. Η συνύπαρξη των αρμοδιοτήτων για το περιβάλλον μαζί με την ευθύνη για τους φυσικούς πόρους είναι πολύ θετική, γιατί έτσι μπορούν να γίνουν εποικοδομητικά οι αναγκαίες σταθμίσεις μεταξύ των διαφό-

ρων παραμέτρων της βιώσιμης ανάπτυξης. Ο ΣΕΒ είχε πρωτοστατήσει προς αυτή την κατεύθυνση, προτείνοντας ήδη εδώ και ένα χρόνο τη δημιουργία Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ανάπτυξης», κατέληξε ο κ. Δασκαλόπουλος.

Μιλώντας στην έναρξη ο Πρόεδρος του Συμβουλίου ΣΕΒ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, κ. Ευθύμιος Βιδάλης, αναφέρθηκε στη νέα αυτή πρωτοβουλία, η οποία αποτελεί συνέχεια της εκδήλωσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και τις Κлиматικές Αλλαγές με ομιλητή τον Sir Nicholas Stern —και σηματοδοτεί τη σταθερή βούληση για ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και εμπάθυνση στα σοβαρά και αλληλένδετα ζητήματα της Βιώσιμης Ανάπτυξης, τονίζοντας χαρακτηριστικά ότι αυτά απαιτούν «γνώση για τα πραγματικά δεδομένα και τις λύσεις, που προσφέρονται και με συνείδηση των αναγκών σταθμίσεων, που είναι αναγκαίο να γίνουν».

Σε άλλο σημείο της παρέμβασής του, ο κ. Βιδάλης έδωσε έμφαση στο γεγονός ότι το σημερινό καταναλωτικό πρότυπο δεν είναι διατηρήσιμο για τον πλανήτη, ο πληθυσμός του οποίου στις επόμενες λίγες δεκαετίες θα έχει πλησιάσει τα 9 δισ., με τη μεγάλη πλειοψηφία να κατοικεί σε πόλεις και γιγαντιαία μητροπολιτικά συμπλέγματα. «Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ως κοινωνία ότι η πρόσβαση σε φυσικούς πόρους, η παραγωγή βιομηχανικών προϊόντων και η σωστή διαχείριση των προϊόντων μετά τη χρήση τους, αποτελούν συλλογική ευθύνη και όχι δραστηριότητες που απλώς μπορούμε να τις «εξάγουμε», εξαγοντας έτσι και θέσεις εργασίας αλλά και προβλήματα που κανείς δεν εγγυάται ότι θα τα διαχειριστούν άλλες, και δη οι αναπτυσσόμενες χώρες κατά τον πιο σωστό και υπεύθυνο τρόπο. Με αυτό τον τρόπο, θα καταλήγαμε να μη θεραπεύουμε το πρόβλημα με διόλογο και συναίνεση στη «γειτονιά» μας, αλλά απλώς να το μεταφέρουμε και να το «διώχνουμε» σε κάποια άλλη «γειτονιά», με άλλους κανόνες, βλάπτοντας τελικά και την οικονομία μας αλλά και το περιβάλλον», επεσήμανε ο κ. Βιδάλης.

Αναφέρθηκε επίσης στα μηνύματα —της έκθε-

σης «Νερό για Όλους», που ξεκινά σήμερα— και που αφορούν στο θέμα της κατανάλωσης και της ανάγκης συνειδητοποίησης του τι σημαίνουν ορισμένες καθημερινές μας, συνήθειες δίνοντας μερικά παραδείγματα: «Ένα φλιτζάνι καφέ, που για να παραχθεί, από το αγρόκτημα μέχρι το φλιτζάνι μας, έχουν καταναλωθεί περίπου 280 λίτρα νερού. Οι αριθμοί κατανάλωσης νερού γίνονται πολύ σοβαρότεροι όσο ανεβαίνουν με στη διατροφική αλυσίδα, όπου για παράδειγμα για ένα κιλό σιτάρι απαιτούνται περίπου 1.000 λίτρα νερό, ενώ για ένα κιλό ρύζι, 3.000 λίτρα και για ένα καλό μπιφτέκι στο πιάτο μας 12.000 λίτρα».

Ο κ. Βιδάλης αναφερόμενος ειδικότερα στα θέματα που θα καλύψει το Διεθνές Συμπόσιο σημείωσε ότι στην ατζέντα ξεχωρίζουν τα θέματα της αλληλεξάρτησης των ζητημάτων του νερού με τις προκλήσεις της κлиматικής αλλαγής και με κοινό παρανομαστή την ενέργεια: «Το νερό είναι μια μεγάλη πηγή παραγωγής ενέργειας, η αντιμετώπιση της λειψυδρίας στα νησιά μας απαιτεί ενέργεια, οι εγκαταστάσεις νερού και η μεταφορά νερού σε μεγάλες αποστάσεις απαιτούν ενέργεια». Επίσης, οι ομιλητές θα προσεγγίσουν το ακανθώδες αλλά καίριο ζήτημα των οικονομικών του νερού και της τιμολόγησης, αφού —όπως σημείωσε ο κ. Βιδάλης— άσχετα από την κερδοφορία κρατικών ή ιδιωτικών φορέων που εμπλέκονται, στην ουσία με αυτούς τους μηχανισμούς η κοινωνία μας κατανέμει τους πολύτιμους υδάτινους πόρους, όπως, επίσης και μπορεί να διαχειριστεί τη ζήτηση και δυναμικά την μείωσή της για την εξασφάλιση της μακροβιότητας αυτών των πόρων.

Για τη βιομηχανία και το ρόλο της στο θέμα του νερού, ο κ. Βιδάλης σημείωσε ότι «οι επιχειρήσεις, οφείλουν και αυτές από τη μεριά τους να προετοιμαστούν κατάλληλα —και όσες από αυτές επιθυμούν και μπορούν— να αδράξουν την ευκαιρία μετατρέποντας το πρόβλημα σε πρόκληση, την πρόκληση σε καινοτομία, την καινοτομία σε νέες μεθόδους και νέα προϊόντα και σε νέες γεωγραφικές περιοχές πέρα από τα σύνορα της Ελλάδας».

Κλείνοντας την ομιλία του ο Πρόεδρος του Συμ-

βουλίου ΣΕΒ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, αναφέρθηκε ιδιαίτερα στον κίνδυνο των επιπτώσεων των κλιματικών αλλαγών στη χώρα μας, που το εντόπισε κυρίως στο θέμα της διαχείρισης του νερού. «Η χώρα μας θα συμπράξει ενεργά στην εύρεση λύσεων στο COP 15 της Κοπεγχάγης –τόνισε ο κ. Βιδάλης– αλλά ότι και να κάνουμε όσο και να προσπαθήσουμε τα δικά μας μεγέθη είναι πολύ μικρά. Ως καλό παράδειγμα, πρέπει να δράσουμε παρά να καθορίσουμε, αλλά ουσιαστικά πολύ λίγο θα μπορέσουμε να επηρεάσουμε το τελικό αποτέλεσμα σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι συνέπειες όμως μιας αποτυχημένης παγκόσμιας προσπάθειας στην αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών σε παγκόσμιο επίπεδο θα βλάψουν τη χώρα μας δυσανάλογα πολύ και με κοινό παρονομαστή τα θέματα που επηρεάζονται από το νερό», κατέληξε στην ομιλία του.

Σημεία από τις ομιλίες στο Συμπόσιο

«Αντιμετωπίζοντας την Κρίση του Πόσιμου Νερού»

Πρώτος ομιλητής στο Συμπόσιο ήταν ο κ. Peter Rogers, Καθηγητής Περιβαλλοντικής Μηχανικής, Ρυμοτομίας και Χωροταξίας, στο Πανεπιστήμιο Χάρβαρντ, ΗΠΑ. Η διάλεξη ξεκινά με τον προβληματισμό για την προέλευση και τις πηγές της παγκόσμιας κρίσης του νερού. Ειδικότερα, εστιάζει στους σχετικούς ρόλους του κλίματος, του νερού για τροφή, του νερού για υγιεινή και της υποδομής των πόλεων για το νερό. Στη συνέχεια αναλύονται τεχνικές, οικονομικές και νομοθετικές προσεγγίσεις για την επίλυση των προβλημάτων και, τέλος, παρουσιάζεται ένα σχέδιο έξι σημείων για την αποφυγή της. Ο κ. Rogers ολοκληρώνει την ομιλία του με την παρουσίαση ενός σχεδίου έξι σημείων για την αποφυγή της κρίσης, με άξονες: την ορθή τιμολόγηση του νερού –με ενσωμάτωση του συνολικού κοινωνικού – οικονομικού κόστους, την εξοικονόμηση του αρδευτικού νερού –με αξιοποίηση των αναγκαίων τεχνολογικών βελτιώσεων, τις επενδύσεις στα συστήματα υποδομών –με έμφαση στο θέμα της συντήρησης των δικτύων, την ανακύκλωση του νερού από απόβλητα και λύματα, τον εξορθολογισμό του παγκόσμιου εμπορίου τροφίμων και συνεπακόλουθα της κατανομής και διανομής νερού και τέλος την αξιοποίηση των δυνατοτήτων, που προσφέρουν οι σύγχρονες τεχνολογίες αφαλάτωσης του νερού.

Η «Αξιοποίηση του Θαλάσσιου Νερού και των Λυμάτων» ήταν το θέμα που ανέπτυξε ο κ. Lute

Broens, Πρόεδρος, της Ευρωπαϊκής Εταιρίας Αφαλάτωσης, Μέλος του Δ.Σ., του Εθνικού Συμβουλίου Ολλανδίας για το Νερό, Διευθυντή Ανάπτυξης της Norit BV, Ολλανδία. Ο κ. Broens ανέλυσε αρχικά την ισχυρή σύνδεση του νερού με την ενέργεια και ανέδειξε τους περίπλοκους δεσμούς και τον φαύλο κύκλο που δημιουργούν οι σημερινές υποδομές στους τομείς αυτούς. Στη συνέχεια, παρουσίασε τα πλεονεκτήματα και τις δυνατότητες της «ανανεώσιμης χρήσης του νερού και της ενέργειας» και στο πλαίσιο αυτό τόνισε το ρόλο της τεχνολογίας των μεμβρανών, παρουσιάζοντας παραδείγματα επιτυχημένων εφαρμογών της. Ολοκληρώνοντας την ομιλία του αναφέρθηκε στις τεχνολογικές και πολιτικές στρατηγικές της αποκέντρωσης και της κεντροποίησης με στόχο να εξαχθούν συμπεράσματα για προτεινόμενες τοπικές δράσεις.

Με θέμα «Στρατηγική Χρηματοδότησης Προγραμμάτων για το Νερό και την Ενέργεια στην Εποχή των Κλιματικών Αλλαγών» μίλησε στη συνέχεια η κα. Γραμματική Παπαδοπέτρου-Τσίγκου, Γενική Διευθύντρια, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, Λουξεμβούργο. Η κα. Τσίγκου σημείωσε ότι η πρόκληση των κλιματικών αλλαγών αναδεικνύει την επείγουσα ανάγκη για μία προσέγγιση που ξεπερνά τα όρια του κάθε τομέα, τονίζοντας ότι η διασύνδεση του νερού με την ενέργεια είναι κομβικής σημασίας: Το νερό «χρειάζεται» την ενέργεια, η ενέργεια «χρειάζεται» το νερό, ενώ σε παγκόσμιο επίπεδο η ζήτηση και για τα δύο κλιμακώνεται, επεσήμανε η ομιλήτρια και πρόσθεσε ότι για την επίτευξη βιώσιμων λύσεων απαιτείται μια ολοκληρωμένη προσέγγιση με ενσωμάτωση των ζητημάτων των κλιματικών αλλαγών στις πολιτικές χρηματοδότησης και λήψης απο-

φάσεων. Αν και η άμβλυνση των προβλημάτων και η προσαρμογή στα νέα δεδομένα απαιτούν σημαντική χρηματοδότηση εντούτοις η εξεύρεση των πόρων παραμένει δύσκολο έργο, επισήμανε η κα. Τσίγκου και πρόσθεσε ότι εκτός από την έλλειψη πόρων, στους περιορισμούς περιλαμβάνονται το θεσμικό πλαίσιο, οι μηχανισμοί διανομής και η ικανότητα υλοποίησης των αναγκαίων δράσεων.

«Η Χρηματοοικονομική Πρόκληση της Βιώσιμης Ανάπτυξης για το Νερό»

ήταν το θέμα του τελευταίου ομιλητή κ. Philippe Marin, Εμπειρογνώμονα Νερού και Υγιεινής, Παγκόσμια Τράπεζα, Τυνησία. Ο κ. Marin σημείωσε ότι ενώ η συνειδητοποίηση της σπουδαιότητας του προβλήματος του νερού από το ευρύ κοινό είναι συνεχώς αυξανόμενη, η συνήθης λαϊκιστική προσέγγιση – που απαιτεί «περισσότερα χρήματα» από τις κυβερνήσεις – δεν αποτελεί λύση. Οι κρατικοί προϋπολογισμοί είναι περιορισμένοι διεθνώς, λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης και ο τομέας του νερού έχει περιορισμένο κύκλο υποστηρικτών λόγω της μη αποδοτικότητάς του. Ο κ. Marin σημείωσε ότι: Το «νερό έχει κόστος» και αυτό πρέπει να γίνει κατανοητό από όλους, οι δε κυβερνήσεις οφείλουν να προετοιμαστούν για τη λήψη δύσκολων αποφάσεων σχετικά με το ποιός θα αναλάβει αυτά τα κόστη. Επιπλέον, οι διαχειριστές και πάροχοι υπηρεσιών, ιδιαίτερα αυτοί των αστικών κέντρων, πρέπει και αυτοί να γίνουν πιο αποτελεσματικοί εάν θέλουν να προσελκύουν επενδύσεις σε μόνιμη βάση: δεν έχει νόημα η χρηματοδότηση μιας εταιρείας ύδρευσης εάν το περισσότερο νερό χάνεται σε διαρροές και δεν συντηρεί κατάλληλα το δίκτυό της, τόνισε σχετικά. Σε αυτό το σημείο η βοήθεια από τον ιδιωτικό τομέα μπορεί να είναι σημαντική, είτε με την ανάληψη της διοίκησης, είτε της παροχής τεχνικής βοήθειας είτε ως υπεργολάβου. Όπως αποδεικνύεται από πρόσφατη μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας, η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα μπορεί να είναι πολύ αποτελεσματική στη βελτίωση της λειτουργικής αποδοτικότητας των εταιρειών ύδρευσης, βοηθώντας αυτές να αυξήσουν τα έσοδα τους και να μειώσουν τα κόστη, δημιουργώντας έτσι τις προϋποθέσεις να γίνουν αξιόπιστες, με ευκολότερη πρόσβαση σε πηγές δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης, κατέληξε ο κ. Marin.

Νικητής η αποχή

του Παύλου Πέππα

Το δρόμο προς την Ενωμένη Ευρώπη χάραξαν μερικές δεκαετίες πριν οι ηγέτες εκείνοι που ζήτησαν να ενώσουν τους πολίτες της με μία και μόνο αρχή: τη **Δημοκρατία**. Η φωνή τους σήμερα ακούγεται συνεχώς σαν κοσμογονική έκρηξη. Η αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής μας επιβάλλει να παρακολουθήσουμε ενεργά

την έκρηξη αυτή. Όχι απλώς στη σφαίρα της θεωρίας αλλά και της πρακτικής, όπως αυτή αποτυπώνεται στην οικονομία και πρωτίστως στην κοινωνία.

Η Ευρώπη πλήρωσε περισσότερο από κάθε άλλον τον αιώνα που έφυγε. Η ιστορία του 20ου αιώνα είναι ένα μυθιστόρημα δακρύων και αίματος, εμφυλίων πολέμων και αποτρόπαιων πράξεων. Αυτό το παρελθόν προσπαθεί να ξεπεράσει, να φτιάξει ένα καινούριο σπίτι, πατρίδα όλων αυτών των λαών που ήθελαν κάποτε να σκοτώσουν ο ένας τον άλλο.

Κατεδαφίζει σιγά σιγά τα τείχη, γκρεμίζει τα σύνορα. Δεν τα καταφέρνει πάντα καλά. Οι συγκρούσεις, οι πόλεμοι είναι πιο επικερδείς από την ειρήνη. Παρ' όλα αυτά η προσπάθεια δεν παύει να είναι συγκινητική. Γιατί η Δημοκρατία είναι αυτό που ενώνει τους πολίτες της μεγάλης αυτής πατρίδας, οι νόμοι, το Σύνταγμα, ο πολιτισμός τους. Δεν έχει σημασία αν είναι Έλληνες ή Εσθονοί, Σλάβοι ή Αγγλοσάξονες, ορθόδοξοι ή καθολικοί, δεν έχει σημασία η καταγωγή τους, το χρώμα τους, η γλώσσα, η πίστη τους. Σημασία έχει ότι είναι όλοι πολίτες τα Ευρώπης, όλοι με ίδια δικαιώματα.

Γιατί αυτά που ορίζουν την Ευρώ-

πη είναι αυτά που ενώνουν τους πολίτες της, που τους κάνουν ίσους, όχι αυτά που τους χωρίζουν. Αυτό δεν έχει να κάνει με έθνη και θρησκείες. Κανείς δεν τα απειλεί αυτά.

Και εμείς, στην Ελλάδα, όπως και κάθε άλλος λαός, δεν πρέπει να φοβόμαστε την ανοιχτή κοινωνία. Η συνάντηση των πολιτισμών λειτουργεί πολλαπλασιαστικά.

Παράγει, δημιουργεί, οδηγεί σε ανώτερο επίπεδο. Και η Ελλάδα ήταν πάντα μεγάλη όταν ήταν εξωστρεφής. Και μίζερη, φτωχή, επαρχιώτισσα όταν κλεινόταν στον εαυτό της. Η κλειστή κοινωνία, η φοβισμένη, που νομίζει ότι θα αποφύγει τα προβλήματα αν απομονωθεί, αν υψώσει προστατευτικούς φραγμούς, σύνορα, ολισθαίνει μοιραία στον ολοκληρωτισμό. Μετατρέπεται τους φόβους της σε κόμπλεξ, η απομόνωση προκαλεί απώλεια αντισωμάτων, δεν ανανεώνεται, καταρρέει και εξαφανίζεται.

Οι λαοί της Ευρώπης, παρ' όλα αυτά, στις ευρωεκλογές έδειξαν να **αδιαφορούν**. Δεν έχουν άδικο. Η πιο συναρπαστική, η πιο μεγαλειώδης ιδέα του 20ου αιώνα εξελίσσεται ράθυμα, αργά, δύσκολα, μέσω διακρατικών συμφωνιών. Συγκρούσεις συμφερόντων, πεδίο άσκησης υψηλής πολιτικής από γραφειοκρατικές ελίτ, απομονωμένες από τους λαούς της ηπείρου. Έτσι όμως η Ευρώπη έχει χάσει τη λαϊκή δύναμη των 400 εκατομμυρίων Ευρωπαίων που θα προωθούσαν την ένωση σε κατευθύνσεις απροσδόκητες, πιο δυναμικές, πιο γρήγορες απ' ό,τι τώρα. Όταν οι πολίτες της Ευρώπης αντιληφθούν ότι από τη συμμετοχή τους κρίνεται η ζωή τους, η αποχή δεν θα είναι η ίδια.

Απέχουν όχι γιατί αδιαφορούν, αλλά **γιατί δεν συμμετέχουν** ακόμα περισσότερο. Όσο κι αν μας αποθαρρύνει, τέτοιες γιγαντιαίες αλλαγές στην ιστορία δεν γίνονται μέσα σε μερικές δεκαετίες. Η ιστορική εξέλιξη όμως εξαρτάται από τις δικές μας επιλογές. Αυτές τις ημέρες πολλοί κατηγορούν την Ευρώπη. Επειδή μας διαψεύδει συχνά, επειδή δεν προχωράει γρηγορότερα προς το αρχικό όραμα της δημοκρατικής ένωσης των λαών. Ζητούν περισσότερα, γρηγορότερα, πιο προοδευτικά βήματα. Κριτικάρουν το παρόν γιατί επιθυμούν ένα καλύτερο μέλλον. Κάποιοι άλλοι όμως, μπροστά στο φόβο του καινούριου, επιλέγουν το παρελθόν, την απομόνωση, τη φοβικότητα. Βαφτίζουν τη συντήρηση ανεξαρτησία. Ο αντιευρωπαϊσμός τους είναι στην πραγματικότητα **αντίθεση** στον ορθολογισμό, την ανεξιθρησκία, τη συνύπαρξη και συνάμα την ατομικότητα.

Τώρα όμως είναι η ώρα να δείξουμε ότι η Ευρώπη του μέλλοντος μας οφείλει να μας δίνει τις απαραίτητες εγγυήσεις. Με τη διασφάλιση της ισότιμης συμμετοχής όλων των πολιτών της στο θεσμικό της σύστημα, την ενίσχυση της δημοκρατικότητας των θεσμών της, την ανάπτυξη της κοινωνικής πολιτικής, την προώθηση της ισονομίας, της ισοπολιτείας, της κοινωνικής δικαιοσύνης, της Δημοκρατίας. Αυτό είναι το **όραμά** μας για την ειρηνική συμβίωση μας με τους άλλους λαούς.

Όραμα διαχρονικό, μεγαλεπήβολο, σπουδαίο. Είναι το όραμα που μας φέρνει **όλους τους λαούς συνοδοιπόρους** στο δρόμο προς τα εμπρός, «σ' αυτόν τον κόσμο τον μικρό, τον μέγα», όπως έλεγε ο Οδυσσεύς Ελύτης.

International Conference

YOUNG EUROPEAN ACTIVE CITIZENS

Making Europe Our Europe

Mati - Greece, 2009

by Panayiota Sakellari

The program

The project “Young European Active Citizens: Making Europe Ours!”, realized with the support of European Commission Education and Culture DG, under the Europe for Citizens Programme, Action 2 Measure 3, aims at enhancing the feeling of belonging in the EU and participation in making Europe a better place for youngsters through embracing the european values and forging a strong european identity.

European Union has been a source of peace and unity in Europe for more than 50 years. Great achievements have been made through the years. However, the needs of the society are changing and young people's needs and wishes should be taken into account when creating the future “Europe”. That is why we wanted to bring together young people from different countries, to discuss about their needs and dreams about their future in the EU.

A five-day conference, with the participation of 37 young active European citizens, members of the civil society of Italy, Greece, Bulgaria and Romania, was organized. Primarily, the participants were provided with the context of the EU (creation, history, achievements, common values) through interactive speeches of university professors from Greece. Afterwards the participants filled in a questionnaire that helped us to identify their conception of the EU and their needs as european citizens. The result was a fertile discussion on the future they want within the EU and see how much the young people's needs are in common. The discussions led to the drafting of a declaration of our proposals on the future of the EU.

More analytically, the event included:

1. An interactive seminar given by university professors introducing the EU, its history and the values it represents
2. A questionnaire prepared in collaboration with all partner organizations, which was filled in by the participants and which depicted their conceptions and needs as european citizens
3. Workshops on the European Identity
4. Round table discussions on the future of the EU needs-expectations – fears
5. A structured follow up debate based on the answers given in the questionnaire, which will help us identify similarities and differences in the views expressed.
6. Discussions among youth and youth workers on how they envisage EU and what are their real needs that the EU has to meet.
7. Forum Discussion on the impact of EU policies in societies
8. A visit to the Marathon Run Museum and the city of Marathon
9. A visit to the firehouse of Neos Voutzas area
10. A draft declaration on the future of Europe based on the outcomes of the debate
11. Presentations by each partner organization of good practices implemented in the fields of employment, sustainable development, social cohesion and health. Each partner organization presented the good practises that they use in the fields of employment, sustainable development, social cohesion.

The aim was to promote participation and volunteering and to present how they can effectively change people's lives, as well as to give examples that can be adopted from other

organization and other countries and regions, thus taking local action into a transnational level. The product of the conference was the Declaration of the participants that will be published and sent to all major political actors and the creation of a network among the organization's that will participate. The network will undertake follow up actions, such as a competition among European Young Citizens on how they envisage their future in the EU.

For this purpose, Evropaiki Ekfrassi accommodated 37 youngsters from Romania, Bulgaria, Italy and Greece as well as distinguished university professors who provided us with their knowledge, on a voluntary basis.

Special focus was given to underprivileged youth and the study of active participation through environmental protection actions.

We pointed out that active participation and the spirit of voluntarism, is the key, along with cross country cooperation, that is needed to answer the big challenges young people face today, (such as environmental protection) and to show that those challenges actually unite us and can contribute to the formation of a common European identity, since common are also the challenges we need to meet.

Speeches during the 5-day conference

Participations:

- **Mr Nicos Yannis, Professor of European Policy**
- **Mr George Stasinou, President of the National Youth Council of Greece**

Mr. **Nicos Yannis**, Professor of European Policy, started the speeches of the 5 day conference, introducing the meaning of Europe to the participants. An interactive speech took place, during which the participants discovered the role of Europe, learned the basic values and important points of the EU results (e.g. treaties etc) and traveled from the past, the foundation of the EU 50 years ago, to the future of it, pointing out what they expect from EU, where the EU will take them.

Mr. **George Stasinou**, President of the National Youth Council of Greece, was the next to take the floor in this interesting conversation, choosing a very innovative way to make the participants familiarize with each other and to introduce important elements of their actions at a national, local and personal level.

Last but not least Mr. **Athanasios Grammenos**, (idiotita toy) went on a discussion concerning the EU enlargement (**find the abstract below**).

Abstract of Mr Athanasios Grammenos' speech at the conference, PhD Candidate - University of Macedonia
Special Consultant - City of Gerakas

Constructivism and European integration; Could Turkey become European?

The phenomenon of European integration has been a rather challenging issue for scholars of international relations. The old continent has seen several attempts of coordination and communication, especially among the great powers, but the decisive move to form a political entity is still very young. Realism finds it hard to explain, Liberalism gives priority to the economic unity which seems of past tense after the establishment of political institution and policies and other theories such as Marxism keep antiquated views of little scientific value.

On the other hand, constructivism is a social approach emphasizing the social determinants of political action. In order to interpret how socialization takes place it becomes necessary a strong synthesis of link sociological and rationalist approaches under the least common adoption that "socialization is the process of inducting actors into the norms and rules of a given community. The actors -states or individuals- are deeply social and their interests are endogenous in the sense that they are formed within the international system as a consequence of identity acquisition. If the actors are social, then there is enough space for cooperation between them and between them and their societies, which entails an active role for social (domestic) agents.

European integration can be better understood from the constructivist spectrum. Of course the European core states have considered the economic benefits of such attempt, but this would not have been possible if it was not for the post

war security and prosperity under the perception of a common cultural and brotherhood bonds, cultivated since the Renaissance. In few, it is the common identity that makes Europe. The last enlargements with 12 new members has brought to light a great identity gap inside EU. For them, Europe is more a source of wealth rather than a family. Most of them keep an atlantic orientation undermining the independent foreign policy of the Union. The recent example of the Czech Presidency on the israeli attacks in Gaza, proves that in between Europe there is a balance issue.

The contemporary challenge is Turkey. It is a different occasion, as a state with mass muslim population, historically and culturally standing opposite Europe, a close american ally, with a deep and harsh democratic deficit and a society very traditional to adopt the european vested rights. Using constructivist arguments, this presentation suggests that Europe should not accept Turkey as a full member because

it endangers its very coherence, and also, further attempts must be done towards a political homogeneity on the basis of the principals of classical greek and roman civilizations. Europe has an excellent opportunity to spread the liberal values of the West and become the ideological leader but this presupposes one and common voice.

FIELD TRIPS

During the conference, the participants visited the city of Marathon and the Marathon Run Museum. The Marathon Run Museum houses a permanent exhibition entitled "Olympic Marathons". This exhibition is a donation from the Olympic Museum of Lausanne to the municipality of Marathon and contains texts and photographs about the history of Marathon race. The participants were guided by the champion of the Marathon

QUESTIONNAIRE

A simple "European" questionnaire that was created gave the chance to the participants to know more about Europe and also gave them food for thought and initiated the discussion on what they think and expect from EU in the future.

1. What is the European Union?

- A. A unique economic and political partnership between 27 democratic European countries
- B. An international organization
- Γ. A federal country

- B. European Council
- Γ. Council of Europe

2. Which of the following treaties has not entered into force?

- A. Treaty of Nice
- B. Treaty of Amsterdam
- Γ. Treaty of Lisbon

6. Who is the European Ombudsman?

- A. Vasilios Skouris
- B. Nikiforos Diamantouros
- C. Stavros Dimas

7. How many are the official European Languages?

- A. 27
- B. 23
- Γ. 15

3. Which of the following EU institutions are supranational and which international.

- A. European Commission
- B. Council of European Union Court of Justice of European Communities European Parliament

8. Which of the symbols below are not common in European Union and the Council of Europe?

- A. The Ode to Joy of Beethoven's Ninth Symphony
- B. The motto "Unity in Diversity"
- Γ. The flag of 12 gold stars in a circle on blue background

4. Which day is the Europe Day?

5. Which institution of the following list is not an EU Institution?

- A. Council of European Union

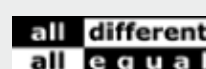
9. Who is Havie Solana?

- A. Foreign Minister of the EU
- B. High Representative for Foreign and Security Policy

Policy

- Γ. European Commissioner on External Relations and European Neighbourhood Policy

10. Please connect the following symbols with their meanings.

- Anti-Discrimination Campaign
- Conformity mark on products placed the single market in the European Economic Area (EEA)
- Youth in action
- EU Eco Label

11. Who are the founding fathers of the EU? Please fill in the names.

12. Explain in two lines Why the EU flag has 12 stars?

Run Maria, to the exhibition of the museum. The participants were welcomed by the Mayor of Marathon Mr Spyros Zagaris, who spoke about the European values, and how important, especially for the young people, is to participate in programs like "Young European Active Citizenship: Making Europe our Europe". The tour at the museum was a presentation of good practices from the partner Municipality of Marathon that emphasized in the ancient values shared by the European Union today.

The participants continued their tour with the partner organization Evropaiiki Ekfrasi Anatoliki Attiki, presenting its good practice: the voluntary operation of firehouses. Participants visited the area of Neos Voutzas, where the firehouses are located and were toured

monuments of their countries, actors, authors, economy, education etc, in order to help the other participants familiarize with their culture, tradition, daily life, etc. and to find common elements between their cultures, bringing thus down barriers between them. It was a successful method for the participants

to know more about their neighbors, to compare what happens abroad to their countries and to find out what are the things that are different and what is really common and unites them.

In conclusion, the conference was a success. It managed to provide participants with the opportunity to learn from each other, to talk about Europe, to share their experiences and good practices, to be volunteers, to feel more European citizens and to understand that Europe unites them and gives opportunities to develop. The establishment of the network, gives us the opportunity to a future cooperation and enables us to continue what we started, with future actions in Greece, Bulgaria, Romania and Italy. Below can be found the declaration to which the participants concluded after the 5day conference, which was signed from all partner organizations.

DECLARATION OF YOUNG EUROPEAN ACTIVE CITIZENS FOR PROMOTING EUROPEAN CITIZENSHIP

We the young people from Bulgaria, Romania, Italy and Greece that met in Greece, the 7th to 11th October 2009, after having discussed, we agreed upon the following:

- We want the European Union to take under consideration our will to promote our common European Identity
- We ask the European Union to take action in enhancing the feeling of belonging in the EU and to give space to young people to express their desires and vision on their future, the future of EU.
- We embrace our differences and encourage interaction and mutual understanding of all young Europeans.
- We, the future of EU, we demand an EU open, accessible to all, tolerant, active and always getting closer.
- We aim at promoting the European Values and the European Idea
- We commit ourselves to enhance volunteerism and active European identity.
- We want fundamental rights are really the same for all European Citizens

by a volunteer of the organization, Ms Olga Alexopoulou, who is responsible for informing citizens about the project. She spoke to the participants about the way they are trying to protect the area from fires. Ms Alexopoulou stated that this is a well organized effort of volunteers that tries to preserve the natural environment. The organization in order to empower its fire-preventing actions owns a fire truck.

Successful part of the conference was the intercultural night. The participants brought with them and presented traditional food from their countries, traditional songs, invented games which included questions eg about famous

ΤΙ ΤΡΕΧΕΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

● Δύο λεπτά ευαισθησίας και περιβαλλοντικής εγρήγορσης

Της Γιώτας Μυρτισιωτη

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ. Ενός λεπτού ταινίες νέων από τη Θεσσαλονίκη στέλνουν τα πιο δυνατά μηνύματα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την προστασία του περιβάλλοντος. Ο «Παγκόσμιος Πόλεμος για το νερό» και η «Η τελευταία μας βολή» δύο φιλμ τριών φοιτητών του Τμήματος Κινηματογράφου της Σχολής Καλών Τεχνών του ΑΠΘ σάρωσαν σε πανευρωπαϊκό φεστιβάλ ταινίας ενός λεπτού για το περιβάλλον. Με δύο συμμετοχές, η Ελλάδα κατέκτησε τα δύο πρώτα βραβεία στον διαγωνισμό «Tihink. Act. Change.», που διοργάνωσε το διαδικτυακό κανάλι της Ευρωπαϊκής Ένωσης EPP (European People's Party, με έδρα τις Βρυξέλλες). Ο Στέλιος Αλεξανδράκης και ο Μενέλαος Παμπουκίδης, με την ταινία «Word Water War» και ο Κώστας Καρύδας με το φιλμ «Our Last Shot», κέρδισαν το πρώτο και δεύτερο βραβείο αντίστοιχα, ενώ το τρίτο βραβείο απέσπασε η Λεττονία. Ήταν μια πρωτοβουλία των ιδίων των φοιτητών, που άρπαξαν την ευκαιρία μόλις πληροφορήθηκαν τον διαγωνισμό του EPP, ο οποίος καλούσε νέους απ' όλη την Ευρώπη να φτιάξουν μια μονόλεπτη ταινία με θέμα: «Η αλλαγή αρχίζει από το σπίτι: δημιουργώντας ένα καλύτερο περιβάλλον». Οι τρεις ταλαντούχοι φίλοι, ηλικί-

ας 21 χρόνων, τριτοετείς φοιτητές του Τμήματος Κινηματογράφου του ΑΠΘ, που ξεχώρισαν ανάμεσα σε 44 συνολικά συμμετοχές νέων από 15 έως 28 χρόνων, κατάφεραν να στήσουν μέσα σε 60 δευτερόλεπτα ένα ολοκληρωμένο σενάριο. Η ιδέα των φοιτητών Στέλιου Αλεξανδράκη από την Κρήτη και Μενέλαου Παμπουκίδη από τη Θεσσαλονίκη, στην ταινία «Word Water War», παρουσιάζει το σενάριο ενός πιθανού πολέμου με αφορμή το νερό. Διάφορες οργανώσεις διεκδικούν μια βαλίτσα. Τρομοκράτες, μαφιόζοι και πράκτορες σπέρνουν τον θάνατο για να την κατακτήσουν. Η βαλίτσα φθάνει τελικά στα χέρια της οργάνωσης που έχει απομείνει. Στο τελευταίο δευτερόλεπτο ανοίγει, για να αποκαλύψει ότι το περιεχόμενό της ήταν ένα μπουκάλι με νερό. «Μια ταινία ενός λεπτού έχει μειονεκτήματα, αλλά και πλεονεκτήματα. Λειτουργεί εις βάρος του ρυθμού (λόγω δυσκολίας στο μοντάζ), αλλά έχει προνομιακό πλεονέκτημα το μικρό κόστος», εξηγούν οι βραβευμένοι. Στη δεύτερη ταινία «Our Last Shot», ο Κώστας Καρύδας από την Καρδίτσα επιστράτευσε φίλους και γνωστούς. Παράλληλίζοντας την αντίστροφη μέτρηση ενός λεπτού σε αγώνα μπάσκετ δείχνει χέρια να ρίχνουν βολές. Αντί μπάλας πετούν σκουπίδια σε κάδους απορριμμάτων. Ολοι αστοχούν. Στο τελευταίο δευτερόλεπτο, όταν το χέρι μιας κοπέλας είναι έτοιμο να πετάξει ένα τσαλακωμένο χαρτί, μπαίνει ο προβληματισμός με τίτλους: «Σκέψου. Ο χρόνος τελειώνει. Είναι η τελευταία

σου κίνηση». Και η βολή είναι εύστοχη. «Μέσα σ' ένα λεπτό ήθελα να μεταφέρω ότι ο χρόνος προς την καταστροφή του περιβάλλοντος μετράει αντίστροφα, κάνοντας ταυτόχρονα έναν παραλληλισμό με τον πλανήτη που κρατάμε στα χέρια μας», εξήγησε στην «Κ» ο Κώστας Καρύδας. Οι νικητές θα ταξιδέψουν στις Βρυξέλλες τον Οκτώβριο για να συμμετάσχουν στο «Πανευρωπαϊκό Φεστιβάλ Ενός Λεπτού για το Περιβάλλον».

Πηγή: «Η Καθημερινή»

● Ευρωπαϊκή εβδομάδα τοπικής Δημοκρατίας

Η ανάδυση της τοπικής συμμετοχής και της κοινωνίας πολιτών στο προσκήνιο της δημοκρατικής ζωής συμπίπτει με την ευρωπαϊκή εβδομάδα τοπικής δημοκρατίας που μόλις ολοκληρώθηκε, με αφορμή την 15η Οκτωβρίου που εδώ και δύο χρόνια γιορτάζεται ως ημερομηνία ορόσημο για την υπογραφή του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας. Η ευρωπαϊκή εβδομάδα έχει στόχο, να ευαισθητοποιήσει τους Ευρωπαίους πολίτες για το πώς λειτουργούν οι τοπικές αρχές, να τους ενημερώσει για τις ευκαιρίες για συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων σε τοπικό επίπεδο, να παρακινήσει τους δημοτικούς συμβούλους και υπαλλήλους για τη δημοκρατική συμμετοχή σε τοπικό επίπεδο, ώστε να συναντώνται με τους δημότες ανεπίσημα και με ευχάριστο τρόπο και τέλος να τονίσει ότι η τοπική συμμετοχή είναι ζωτική για τη βιωσιμότητα της δημο-

κρατίας και η τοπική δημοκρατία ένα από τα συστατικά στοιχεία για τη δημιουργία της δημοκρατικής Ευρώπης. Αν και το Συμβούλιο της Ευρώπης πρότεινε διάφορες δράσεις προμηθεύοντας μας με εργαλεία και παραδείγματα και το Υπουργείο Εσωτερικών υπό τον κ. Παυλόπουλο εξέδωσε το σχετικό φυλλάδιο, ελάχιστοι αντιλήφθηκαν κάποια δραστηριότητα ή έστω ενημερώθηκαν στοιχειωδώς για την εβδομάδα τοπικής δημοκρατίας. Στην περιφέρεια Αττικής αναφέρονται ως συμμετέχοντες Δήμοι για το 2008 ο Δήμος Ανω Λιοσίων και η Ανάβυσσος, ενώ για το 2009 η κοινότητα Κρυονερίου διοργάνωσε προς τιμήν της σειρά δράσεων (www.coe.int/demoweb, www.ypes.gr)

Νίκος Γιαννής

● **Βραβείο Lux 2009:**
ένα βραβείο για το
“ευρωπαϊκότερο” φιλμ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πιστεύει στον πλούτο του ευρωπαϊκού κινηματογράφου. Στον πολυδιάστατο χαρακτήρα του, στην ποικιλία του, στα ταλέντα του και στη μακρά ιστορία που συνθέτει το κράμα της ατομικής και συλλογικής μας ταυτότητας.

Για να προβάλλονται όλα αυτά τα χαρακτηριστικά και για να συμβολίσει με απτό τρόπο την υποστήριξη του στην ευρωπαϊκή βιομηχανία κινηματογράφου έχει συστήσει το Βραβείο Lux (φως στα λατινικά). Φέτος, μετά την “Άκρη τ’ουρανού” του Φατίχ Ακίν και τη “Σιωπή της Λόρνα” των Ζαν-Πιερ και Λυκ Νταρντέν, θα απονεμηθεί για τρίτη συνεχή χρονιά στην ταινία που κατά τη γνώμη των κριτών

θα αντικατοπτρίζει τον πλούτο και τη διαφορετικότητα που χαρακτηρίζουν το ευρωπαϊκό σινεμά. Την ταινία που θα προβάλλει, με διάφορους τρόπους, ευρωπαϊκά ζητήματα που μας κάνουν να σκεπτόμαστε, που μας χωρίζουν ή που μας φέρνουν πιο κοντά. Από τα δέκα φιλμ που είχαν επίσημα επιλεγεί, τα τρία που θα διεκδικήσουν το Βραβείο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για το 2009 αποκαλύφθηκαν πρόσφατα κατά τη διάρκεια του διεθνούς φεστιβάλ κινηματογράφου της Βενετίας που είχε θέσει υπό την αιγίδα του την όλη διαδικασία. Πρόκειται για τις ταινίες “Eastern Plays”, “Sturm” και “Welcome”. Η πρώτη, του βούλγαρου σκηνοθέτη Κάμεν Κάλεφ, αφορά την ιστορία δύο αδελφών που έχουν χάσει κάθε επαφή μεταξύ τους και ξαναβρίσκονται ξαφνικά σε διαφορετικά στρατόπεδα κατά τη διάρκεια μιας ρατσιστικής επίθεσης εναντίον μιας τουρκικής οικογένειας. Τα ερωτηματικά που δημιουργούνται και στους δύο ως προς το τί θέλουν από τη ζωή θα αξιολογηθούν και θα απαντηθούν μόνο μετά από τη συμφιλίωσή τους. Η δεύτερη, του γερμανού σκηνοθέτη Χανς-Κρίστιαν Σμιντ, ξετυλίγεται γύρω από μία εισαγγελέα του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης που κατά τη διάρκεια μιας δίκης για εγκλήματα πολέμου στη Βοσνία αντιλαμβάνεται ότι “οι αντίπαλοι” δεν κάθονται μόνο στον πάγκο των κατηγορουμένων αλλά και στις τάξεις των “δικών της”. Η πίστη της στο σύστημα και η εντιμότητα απέναντι σε μία μάρτυρα τίθενται επί τάπητος. Η τρίτη, του γάλλου σκηνοθέτη Φιλίπ Λιορέ, αφορά έναν δάσκαλο κολύμβησης που για να ξανακερδίσει την εκτίμηση της γυναίκας του αναλαμβάνει το μεγάλο ρίσκο να βοηθήσει μυστικά έναν κούρδο πρόσφυγα να περάσει κολυμπώντας τη Μάχη.

Πηγή: europarl.gr

● **SWIFT: επαναδιαπραγμάτευση του χρόνου της νέας συμφωνίας ΕΕ-ΗΠΑ**

Υπό πίεση από τους ευρωβουλευτές, το Συμβούλιο συμφώνησε να επαναδιαπραγματευθεί του χρόνου μια συμφωνία με τις ΗΠΑ για τη διαβίβαση τραπεζικών δεδομένων. Το ΕΚ θα μπορέσει έτσι, αν κυρωθεί η Συνθήκη της Λισαβόνας, να συνδιαμορφώσει το τελικό κείμενο της συμφωνίας. Εν τω μεταξύ, η ολομέλεια ενέκρινε ένα ψήφισμα ζητώντας να προστατευτεί η ιδιωτικότητα των πολιτών στο πλαίσιο των υπό εξέλιξη διαπραγματεύσεων για τη συμφωνία.

Σύμφωνα με το ψήφισμα, μια τέτοια συμφωνία πρέπει να εξασφαλίζει: α) ότι γίνεται διαβίβαση και επεξεργασία δεδομένων μόνο με στόχο την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και β) ότι η αποθήκευση και η χρήση τους δεν πρέπει να είναι δυσανάλογες ως προς το στόχο αυτό. Επισημαίνεται επίσης “η ανάγκη να επιτευχθεί ορθή ισορροπία μεταξύ μέτρων ασφαλείας και μέτρων προστασίας των ατομικών ελευθεριών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων”. Παράλληλα, “τα διαβιβαζόμενα δεδομένα πρέπει να υπόκεινται στους ίδιους μηχανισμούς δικαστικής επανόρθωσης που θα ίσχυαν για δεδο-

μένα που διατηρούνται στην ΕΕ". Στο πλαίσιο της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, οι ευρωβουλευτές είχαν εκφράσει την ανησυχία τους για το γεγονός ότι το Κοινοβούλιο δεν συμμετέχει στις διαπραγματεύσεις για τη διαμόρφωση της ενδιάμεσης συμφωνίας ΕΕ-ΗΠΑ για τις διαβιβάσεις τραπεζικών δεδομένων. Η Beatrice Ask, Υπουργός Δικαιοσύνης της Σουηδίας, ανακοίνωσε χθες ότι το υπό διαπραγμάτευση κείμενο δεν θα εφαρμοστεί πέραν των δώδεκα μηνών. Στη συνέχεια, σύμφωνα με τον Επίτροπο Barrot, το κείμενο θα αποτελέσει αντικείμενο επαναδιαπραγμάτευσης βάσει της Συνθήκης της Λισαβόνας, γεγονός που θα επιτρέψει στο Κοινοβούλιο να έχει λόγο. Οι ευρωβουλευτές αμφισβήτησαν την επιλογή της νομικής βάσης από τις κυβερνήσεις της ΕΕ. Τον Ιούλιο οι τελευταίες αποφάσισαν ομόφωνα να δώσουν στην Επιτροπή εντολή διαπραγμάτευσης χωρίς να εμπλέξουν το Κοινοβούλιο. Αυτό, λέει το ψήφισμα, δεν είναι σύμφωνο με τη γνώμη της Νομικής Υπηρεσίας του Συμβουλίου για την οποία πρόκειται για αρμοδιότητα της Κοινότητας. Το ζήτημα του SWIFT προέκυψε αρχικά το 2006 όταν τα ΜΜΕ αποκάλυψαν ότι αγνοία Ευρωπαίων πολιτών η αμερικανική κυβέρνηση είχε πρόσβαση στα δεδομένα τους που τηρούσε το βελγικό χρηματοπιστωτικό δίκτυο SWIFT. Κατόπιν επιμονής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αποφασίστηκε η εισαγωγή δικλίδων ασφαλείας ώστε να διασφαλιστεί ότι τα συλλεχθέντα δεδομένα χρησιμοποιούνται μόνο για αντιτρομοκρατικούς σκοπούς. Τον φετινό Ιούλιο άρθρα στον Τύπο έκαναν λόγο για τη διαπραγμάτευση μιας νέας συμφωνίας λόγω μιας αλλαγής στη δομή της εταιρίας SWIFT. Η τελευταία κατασκευάζει στην Ελβετία ένα νέο αποθηκευτικό κέντρο για τα δεδομένα των ευρωπαίων πελατών της.

● Ανακοινώθηκαν οι τρεις φιναλίστ του βραβείου Ζαχάρωφ 2009

Ο παλαιστίνιος γυναικολόγος Izzeldin Abuelaish, ο σουηδο-ερυθραίος συγγραφέας και πολιτικός κρατούμενος Dawit Isaak και οι Lyudmila Alexeyeva, Oleg Orlov και Sergei Kovalev (εξ ονόματος της οργάνωσης MEMORIAL και όλων των υπολοίπων υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Ρωσία) είναι οι τρεις φιναλίστ για το βραβείο Ζαχάρωφ για την ελευθερία της σκέψης, που θα απονεμίσει και φέτος το Κοινοβούλιο. Ο τελικός νικητής θα επιλεγεί μέσα στον Οκτώβριο και θα λάβει το βραβείο στις 16 Δεκεμβρίου.

Από το 1988, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απονέμει κάθε χρόνο το βραβείο Ζαχάρωφ για την ελευθερία της σκέψης, προκειμένου να τιμήσει άτομα ή οργανώσεις που μάχονται υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών και κατά της καταπίεσης και της αδικίας. Το βραβείο Ζαχάρωφ πέρσι (2008) έλαβε ο Hu Jia, κινέζος ακτιβιστής για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Φέτος η απονομή του βραβείου συμπίπτει με την 20ή επέτειο

του θανάτου του Αντρέι Ζαχάρωφ, του οποίου το όνομα φέρει το βραβείο.

Ο τελικός νικητής, που θα επιλεγεί στις 22 Οκτωβρίου, θα λάβει επιταγή ύψους 50.000 ευρώ, κατά τη διάρκεια πανηγυρικής συνεδρίασης που θα γίνει στο Στρασβούργο, στις 16 Δεκεμβρίου, ημέρα συμβολική κατά την οποία τα Ηνωμένα Έθνη υπέγραψαν την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (το 1948).

Ανακοίνωση των τριών φιναλίστ για το βραβείο Ζαχάρωφ

Δρ Izzeldin Abuelaish: παλαιστίνιος γυναικολόγος, κάτοικος της Τζαμπαλιά, του μεγαλύτερου καταυλισμού προσφύγων στη Λωρίδα της Γάζας, που ασκεί το επάγγελμά του και στις δύο πλευρές των «συνόρων», στο Ισραήλ και την Παλαιστίνη, κατ' επιλογή του και λόγω πίστης στο ιδεώδες της ειρήνης. Τον Ιανουάριο του 2009, κατά τη διάρκεια ισραηλινής επίθεσης στη Γάζα, μία οβίδα που πετάχτηκε στο διαμέρισμά του στοίχισε τη ζωή στις 3 κόρες του. Προτάθηκε από τους ευρωβουλευτές Véronique de Keyser (Ομάδα της Προοδευτικής Συμμαχίας των Σοσιαλιστών και Δημοκρατών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο), Hans-Gert Pöttering (Κοινοβουλευτική Ομάδα

του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος), Caroline Lucas (Ομάδα των Πρασίνων/Ευρωπαϊκή Ελεύθερη Συμμαχία) και 52 άλλους ευρωβουλευτές.

Dawit Isaak: σουηδο-ερυθραίος δημοσιογράφος, συγγραφέας και δραματουργός, πολιτικός κρατούμενος από το 2001 (κατηγορούμενος για “προδοσία”). Με ψήφισμά του, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκφράζει τη “βαθιά ανησυχία για την συνεχιζόμενη κράτηση στις φυλακές της Ερυθραίας του σουηδοερυθραίου δημοσιογράφου Dawit Isaak, που κρατείται στις φυλακές μετά από την σύλληψή του τον Σεπτέμβριο 2001, χωρίς να έχει δικαστεί από δικαστήριο και ζητεί την άμεση απελευθέρωση του Dawit Isaak και άλλων δημοσιογράφων που κρατούνται σε φυλακές”. Προτάθηκε από την Eva-Britt Svensson, εξ ονόματος της Ομάδας της Ευρωπαϊκής Ενωτικής Αριστεράς/Αριστεράς των Πρασίνων των Βορείων Χωρών, τον Olle Schmidt (Ομάδα της Συμμαχίας Φιλελεύθερων και Δημοκρατών για την Ευρώπη) και 31 άλλα μέλη.

MEMORIAL (Lyudmila Alexeyeva, Oleg Orlov και Sergei Kovalev εξ ονόματος της οργάνωσης MEMORIAL και όλων των υπολοίπων υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Ρωσία): Οργάνωση η οποία προάγει τα θεμελιώδη δικαιώματα σε πρώην σοβιετικά κράτη, όπως είναι το Αζερμπαϊτζάν, η Αρμενία, η Γεωργία, το Τατζικιστάν, η Μολδαβία και η Ουκρανία. Η οργάνωση αυτή είχε στα τέλη της δεκαετίας του '80 ως στόχο να τιμήσει τα θύματα του σταλινισμού, αλλά αργότερα εξελίχθηκε σε οργάνωση για την προάσπιση των πολιτικών δικαιωμάτων. Προτάθηκε από τους ευρωβουλευτές Rebecca Harms και Daniel Cohn-Bendit, εκ μέρους της Ομάδας των Πρασίνων/Ευρωπαϊκής Ελεύθερης Συμμαχίας.

● Πρακτικά Επιτροπής Πολιτιστικών Υποθέσεων επί Σουηδικής Προεδρίας

Αναφερόμενη στο πρόγραμμα της για το επόμενο εξάμηνο, στους τομείς του πολιτισμού και των οπτικοακουστικών, Προεδρία σημείωσε ότι βασικό άξονα δράσης της αποτελεί η προώθηση μιας δημιουργικής γενιάς (*promoting a creative generation*), σε άμεση σχέση με τους στόχους και τις επί μέρους δράσεις του *Ευρωπαϊκού Έτους 2009 για τη δημιουργικότητα και την καινοτομία*.

Στο ανωτέρω πλαίσιο, κύριες προκλήσεις αποτελούν η **βελτίωση της πρόσβασης στον πολιτισμό** (επίσης πρωταρχικός στόχος του ισχύοντος Προγράμματος Εργασίας για τον Πολιτισμό 2008-10), καθώς και η ενθάρρυνση της δημιουργικότητας και των καινοτόμων ταλέντων της **νέας γενιάς**. Καθώς η προώθηση της **δημιουργικότητας μέσω του πολιτισμού** (σύμφωνα και με τα συμπεράσματα του τελευταίου Συμβουλίου Υπουργών Πολιτισμού – Μάιος 2009) συμβάλλει στην προσωπική ανάπτυξη καθενός και, παράλληλα, ενδυναμώνει την κοινωνική συνοχή και το σεβασμό στην πολιτιστική πολυμορφία και βοηθά στην απόκτηση νέων δεξιοτήτων, κυρίως εκ μέρους των νέων, η προώθηση μιας δημιουργικής γενιάς θα πρέπει να στηριχθεί, κυρίως, σύμφωνα με τη Σουηδική Προεδρία, στην αξιοποίηση του **πολιτισμού εντός της εκπαίδευσης** και στις δυνατότητες που παρέχουν τα νέα οπτικοακουστικά μέσα.

Για την εφαρμογή των ανωτέρω, ειδικώς στο πλαίσιο του Συμβουλίου των Υπουργών Πολιτισμού, η Προεδρία προτείνει:

ένα **σχέδιο συμπερασμάτων** του Συμβουλίου για τη δημιουργικότητα των παιδιών και των νέων, σε συνείκεια και των αποτελεσμάτων που ανα-

μένεται να προκύψουν από την επικείμενη Διάσκεψη στο Γκέτενμποργκ (*Promoting a creative generation*, 29-30.7.09),

την κατάρτιση της προβλεπόμενης (από το ισχύον Πρόγραμμα Εργασίας για τον Πολιτισμό 2008-10) **Αναφοράς Προόδου**, με βάση τα μέχρι σήμερα αποτελέσματα των Ο.Ε. Εμπειρογνομόνων, στο πλαίσιο της ήδη εφαρμοζόμενης **Ανοικτής Μεθόδου Συντονισμού** στον πολιτιστικό τομέα (και υπό το φως των συμπερασμάτων από το προγραμματιζόμενο 2^ο *Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Φόρουμ*, Βρυξέλλες 29-30.9.09 –βλ. ανωτ. σχετικό), καθώς και την προώθηση (κατ αρχήν, μέσω *πολιτικής συμφωνίας* στο Συμβούλιο ΥΠ.ΠΟ ερχομένου Νοεμβρίου) **Απόφασης** του Ευρ. Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανακήρυξη του **2011 ως Ευρωπαϊκού Έτους Εθελοντισμού**.

Ειδικότερα:

Ι. Ως προς το προτεινόμενο σχέδιο συμπερασμάτων του Συμβουλίου για τη **δημιουργικότητα παιδιών και νέων**, Προεδρία εγκαινίασε συζήτηση με βάση τα **τρία ερωτήματα** που απηύθυνε στα κράτη μέλη (έγγραφο 11689/09), σημειώνοντας πως πρώτο σχέδιο πρόκειται να υποβληθεί στην Ε.Π.Υ. περί τα τέλη Αυγούστου τ.έ, ώστε συζήτηση επί της ουσίας ξεκινήσει κατά επόμενη συνεδρίαση Ο.Ε. (8/9). Για το σκοπό αυτό, Προεδρία αποδίδει ιδιαίτερο βάρος σε αναμενόμενα συμπεράσματα από προαναφερθείσα Διάσκεψη σε Γκέτενμποργκ ενώ, παράλληλα, καλεί τα κ-μ **να της αποστείλουν (μέσω της Γεν. Γραμματείας του Συμβουλίου) τις σχετικές απαντήσεις-παρατηρήσεις τους, το συντομότερο δυνατόν**.

Σύμφωνα με την Προεδρία, εκείνο που επιδιώκεται είναι *να επηρεασθούν άλλοι τομείς πολιτικής της ΕΕ* –ιδίαιτερα δε, οι τομείς της **εκπαίδευσης** και

της **κοινωνικής πολιτικής (συνοχής)**. Η προσπάθεια να δοθεί έμφαση στα θέματα της δημιουργικότητας των νέων μέσα από τα υπό διαμόρφωση συμπεράσματα του Συμβουλίου ΥΠ.ΠΟ,

βαίνει παράλληλα, σύμφωνα με την Προεδρία, αφ ενός μεν με την προώθηση της *Ανοικτής Μεθόδου Συντονισμού* στο πλαίσιο του Συμβουλίου Νεολαίας, αφ ετέρου δε, με την περαιτέρω προώθηση της **καλλιτεχνικής (πολιτιστικής) εκπαίδευσης στα σχολεία**, με έμφαση στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών. Υπερθεματίζοντας τη σχετική προσέγγιση της Προεδρίας, η Ε.Επιτροπή από την πλευρά της, επισημαίνει το υπόβαθρο του όλου εγχειρήματος (συντονισμένη εφαρμογή της ανανεωμένης *στρατηγικής της Λισσαβόνας*), ιδιαίτερα υπό το βάρος (αλλά και τις προκλήσεις) της σοβούσας παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.

Σύνολο κ-μ καλωσόρισαν εν λόγω πρωτοβουλία Προεδρίας, επιφυλασσόμενα να αποστείλουν και εγγράφως τις σχετικές παρατηρήσεις τους.

II. Ε.Επιτροπή παρουσίασε την πρότασή της σχετικά με την ανακήρυξη του έτους **2011 ως Ευρωπαϊκού Έτους Εθελοντισμού** (έγγραφα 10940/09 +ADD 1), προβάλλοντάς την ως συνέχεια των Ευρωπαϊκών Ετών 2008 (για την πολιτιστική πολυμορφία και τον διαπολιτιστικό διάλογο), 2009 (για τη δημιουργικότητα και την καινο-

τομία) και 2010 (για την κοινωνική συνοχή) και εντάσσοντάς την, *expressis verbis*, στο στρατηγικό στόχο για την κατάρκτηση της *ιδιότητας του ευρωπαίου πολίτη (EU Citizenship)*. Καθώς το

τελευταίο αυτό θέμα εντάσσεται στις παραδοσιακές αρμοδιότητες του **Συμβουλίου Υπουργών Πολιτισμού**, η Ε.Επιτροπή και η Προεδρία επέλεξαν την Ε.Π.Υ. για τη συζήτηση και προώθηση της σχετικής Απόφασης για το Ευρ. Έτος Εθελοντισμού, με παράλληλη (και ανελλιπή, ως σημειώθηκε) ενημέρωση και των λοιπών Ο.Ε. του Συμβουλίου, αρμοδιότητας της (ενιαίας) Γενικής Δ/σης Εκπαίδευσης/Νεολαίας, Πολιτισμού και Οπτικοακουστικών της Ε.Επιτροπής.

Το εν λόγω **σχέδιο Απόφασης** του Ευρ. Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου προωθείται με νομική βάση το **άρθρο 308 ΣΕΚ** και προβλέπει προϋπολογισμό **8 εκατ. ευρώ** (εκ των οποίων 2,7 εκατ. αφορούν στην εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών των 27 κ-μ για το Ευρ. Έτος 2011). Κύρια ομάδα-στόχο της νέας αυτής δράσης αποτελούν, βεβαίως, **οι νέοι και οι οργανώσεις τους**.

Περιγράφοντας το **πλαίσιο πολιτικής** στο οποίο εντάσσεται η εν λόγω δράση, η Ε.Επιτροπή ανέφερε ότι πολλές πρωτοβουλίες, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, υποστηρίζουν τον Εθελοντισμό (κυρίως τα κοινοτικά προγράμματα για τη νεολαία) ενώ, με στόχο έναν καλύτερο συντονισμό σχετικά με την προώθηση της **EU Citizenship**, απαιτείται και μια πλέον συνεκτική ευρωπαϊκή πολιτική για τον τομέα αυτόν. Σύμφωνα με την Ε.Επιτροπή, 100 και πλέον ευρωπαϊκές **μη κυβερνητικές οργα-**

νώσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα του Εθελοντισμού, υποστηρίζουν ένθερμα το θέμα της ανακήρυξης του έτους 2011 ως Ευρ.Έτος για τον Εθελοντισμό, ενώ την ίδια θέση έλαβε και το **Ευρ. Κοινοβούλιο** (με την υποστήριξη, από 454 μέλη του, σχετικής Γραπτής Δήλωσης, το 2008).

Σε **επίπεδο κ-μ**, η Ε.Επιτροπή αναφέρει ότι σχετικές έρευνες δείχνουν ότι ο Εθελοντισμός αποκτά μian όλο και περισσότερο κρίσιμη μορφή **συμμετοχής των πολιτών** στα κοινά –η οποία θα πρέπει να υποστηριχθεί και από πλευράς ΕΕ, καθώς σχετίζεται άμεσα με την κοινωνική **αλληλεγγύη** και την κοινωνική **συνοχή** και, παράλληλα, είναι σε θέση να δημιουργήσει νέες **δεξιότητες (skills)** και, μακροπρόθεσμα, νέες **ευκαιρίες εργασίας**. Στους ειδικότερους στόχους του Ευρ. Έτους 2011, η Ε.Επιτροπή εντάσσει τη δημιουργία καταλληλότερου περιβάλλοντος για αναβάθμιση του Εθελοντικού κινήματος στα κ-μ, καθώς και τη μεγαλύτερη και ουσιαστικότερη **δια-δικτύωση** των οικείων ΜΚΟ, καθώς και την αναγνώριση των δεξιοτήτων που αποκτώνται από την εθελοντική δράση.

Από τις αρχικές αντιδράσεις των κ-μ, σημειώνουμε το αίτημα των αγγλοσαξονικών, κυρίως, χωρών για την εξασφάλιση σχετικής ευελιξίας στην εφαρμογή των εθνικών μέτρων για το Ευρ. Έτος 2011 –βασισμένης στις διαφορετικές παραδόσεις σε κάθε κ-μ για τον τομέα, ορισμένες επιφυλάξεις της Γαλλίας σχετικά με την (αναγκαία) διάκριση μεταξύ *benevolat-volontariat*, καθώς και την ανάγκη να προβληθούν εθελοντικές δράσεις **ειδικά για τον πολιτιστικό τομέα** (λ.χ. για τη συντήρηση μνημείων).

Σύνολο μελών Ε.Π.Υ. εξέφρασε, βέβαια, την επιθυμία να υπάρξει ενημέρωση και διαβούλευση για το θέμα **και με άλλες συναρμόδιες Ο.Ε.** του Συμβουλίου. Προεδρία και Ε.Επιτροπή δήλωσαν σύμφωνες.

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ ΣΤΗΝ 8Η ΓΙΟΡΤΗ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΘΗΣΕΙΟ

Η Ευρωπαϊκή Έκφραση συμμετείχε και φέτος στην 8^η Γιορτή Εθελοντισμού που πραγματοποιήθηκε στον πεζόδρομο Αποστόλου Παύλου στο Θησείο το Σάββατο 10 Οκτωβρίου 2009 στην οποία συμμετείχαν 60 εθελοντικές οργανώσεις. Κατά τη διάρκεια της γιορτής λειτουργούσε ανοιχτή έκθεση ενημερωτικού υλικού, ενώ πραγματοποιήθηκαν διάφορα δρώμενα όπως χοροί hip-hop και μουσική ραπ από γκρουπ. Οι επισκέπτες της γιορτής ήταν πάνω από 5000 και οι εθελοντές της Ευρωπαϊκής Έκφρασης ενημέρωσαν τον κόσμο για τη δράση και τους σκοπούς της οργάνωσης μοιράζοντας ενημερωτικό υλικό. Το σύνθημα της γιορτής ήταν «Εθελοντισμός: Ζωής Τάση. Θησείου Στάση»!

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΡΑΣΗ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Με το Σχέδιο Δράσης για τα Ναρκωτικά 2009-2012, η Ευρωπαϊκή Ένωση στοχεύει να αντιμετωπίσει με αποφασιστικό, συντονισμένο και ισορροπο τρόπο ένα

πρόβλημα που αποκτά ολοένα μεγαλύτερες διαστάσεις και θίγει την ευρωπαϊκή κοινωνία στο σύνολό της.

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Δράσης για τα Ναρκωτικά, η Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης, Ελευθερίας και Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καλεί τις εθνικές και τοπικές αρ-

χές, τους οργανισμούς, τους κρατικούς φορείς, τις περιφέρειες, τους δήμους, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και σχολεία, τα ερευνητικά ινστιτούτα, τα μέσα ενημέρωσης, τις δημόσιες υπηρεσίες, τις ενώσεις, τις ΜΚΟ, τις επιχειρήσεις κάθε μεγέθους και τους πολίτες να αναλάβουν συγκεκριμένη δέσμευση.

Παράλληλα με τις διάφορες πολιτικές και τα προγράμματα για τα ναρκωτικά που υλοποιούνται στα κράτη μέλη, η Ευρωπαϊκή Δράση για τα Ναρκωτικά είναι ένα νέο μέσο για όλους τους πολίτες της ΕΕ – ανεξάρτητα από την οργάνωση στην οποία ανήκουν, την προσέγγισή τους, την εθνική τους πολιτική ή τη στάση τους απέναντι στα ναρκωτικά.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην κοινή αυτή προσπάθεια για τη μείωση των προβλημάτων που συνδέονται με τα ναρκωτικά στην ευρωπαϊκή κοινωνία. Επιθυμεί, επίσης, να ενθαρρύνει τον διάλογο ώστε όλοι οι ενδιαφερόμενοι να μπορούν να ανταλλάσσουν τις εμπειρίες τους και να αλληλοβοηθούνται για να επιτύχουν τον κοινό τους στόχο, δηλαδή τη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των νέων στο πρόβλημα των ναρκωτικών.

Αυτό που ζητείται από εσάς, είναι να αναλάβετε δέσμευση για δράση κατά των ναρκωτικών, δηλώνοντας την συμμετοχή σας στην ιστοσελίδα <http://ec.europa.eu/ead>

Η δέσμευση πρέπει να είναι απλή, συγκεκριμένη και μετρήσιμη. Για παράδειγμα, μπορείτε να μοιράσετε ενημερωτικά φυλλάδια για τα ναρκωτικά, να συζητάτε για το θέμα αυτό με φίλους, μέλη της οικογένειας και συναδέλφους σας, να διοργανώσετε συναντήσεις σχετικά με το θέμα των ναρκωτικών, να χρηματοδοτείτε σχετικές μελέτες ή να συμβάλλετε σε εκστρατείες ευαισθητοποίησης που διοργανώνονται σε εθνικό επίπεδο, να δημιουργήσετε ένα blog συζήτησης σχετικά με την δράση και ότι άλλο μπορεί να

συμβάλλει στην προώθηση της δράσης μας..

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα μας <http://ec.europa.eu/ead> ή καλέστε μας στο τηλ. 210 3643224 – Ευρωπαϊκή Έκφραση.

Η συμβολή καθενός από εμάς είναι σημαντική για ένα σπουδαίο αποτέλεσμα.

ΣΥΝΕΔΡΙΟ YOUNG EUROPEAN ACTIVE CITIZENSHIP MAKING EUROPE OUR EUROPE

Με μεγάλη επιτυχία ολοκληρώθηκε το συνέδριο που διοργάνωσε η ΜΚΟ Ευρωπαϊκή Έκφραση στο πλαίσιο του προγράμματος Young European Active Citizens -Making Europe Our Europe, που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της Δράσης 2, Μέτρο 3, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Education and Culture

DG, Europe for Citizens Program στις 7-11 Οκτωβρίου 2009 στην περιοχή Μάτι Νέας Μάκρης στην Ανατολική Αττική.

Το παρόν σχέδιο δράσης απευθυνόταν σε νέους από την Ευρώπη και είχε ως στόχο την ενημέρωσή τους σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις ρίζες και τις αξίες της, και επίκαιρα θέματα, όπως η απασχολησιμότητα, η αειφόρος ανάπτυξη, το περιβάλλον, η νεολαία. Στο συνέδριο συμμετείχαν 37 νέοι από την Ιταλία, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και την Ελλάδα: εκπρόσωποι των ΤΟΣΥΝ Αμαρουσίου, ΤΟΣΥΝ Μαγούλας, ΤΟΣΥΝ Ιτέας, ΤΟΣΥΝ Γαλατίσιου, και του Δήμου Μαραθώνα.

Το πρόγραμμα έδωσε την ευκαιρία σε νέους Ευρωπαίους ενεργούς πολίτες από 4 διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες να γνωριστούν, να ανακαλύψουν διαφορετικούς πολιτισμούς και κουλτούρες, να συζητήσουν, να προβληματιστούν για το μέλλον τους στην Ευρώπη και κατ'επέκταση για το ίδιο το μέλλον της Ευρώπης. Με αυτόν τον

τρόπο, μέσω του συνεδρίου, οι συμμετέχοντες μπόρεσαν να συσφίξουν τους δεσμούς τους και ενισχύθηκε το αίσθημα του ανήκειν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που είναι και ένας από τους βασικούς σκοπούς του προγράμματος «Ευρώπη για τους Πολίτες». Παράλληλα υπήρξε αμοιβαία προσέγγιση των συμμετεχόντων και σε προσωπικό επίπεδο, προάγοντας έτσι την αμοιβαία κατανόηση και την ανεκτικότητα.

Στο πλαίσιο του προγράμματος έγιναν διαδραστικές εισηγήσεις από τους κ. Νίκο Γιαννή, καθηγητή Ευρωπαϊκής Πολιτικής, τον κ. Αθανάσιο Γραμμένο, διεθνολόγο και τον κ. Γιώργο Στασινό, Πρόεδρο του ΕΣΥΝ. Επιπρόσθετα παρουσιάστηκαν οι καλές πρακτικές των φορέων των συμμετεχόντων, σε θέματα περιβάλλοντος, κοινωνικής αλληλεγγύης, κοινωνίας πολιτών, εκπαίδευσης, υγείας. Στο πλαίσιο του συνεδρίου οι συμμετέχοντες επισκέφτηκαν το Μουσείο Προβολής Μαραθωνίου Δρόμου, όπου και ξεναγήθηκαν, ενώ χαιρετισμό τους απηύθυνε ο Δήμαρχος Σπύρος Ζαγάρης. Στη συνέχεια οι συμμετέχοντες επισκέφτηκαν το πυροφυλάκιο στην Γ είσοδο του Νέου Βουτζά, όπου και ενημερώθηκαν από τους εθελοντές της Ευρωπαϊκής Έκφρασης-Ανατολική Αττική για τον τρόπο λειτουργίας του.

Τέλος στο πλαίσιο του προγράμματος συμπληρώθηκε και ερωτηματολόγιο σχετικό με την Ε.Ε. και το τι επιθυμούμε όλοι από τις δράσεις της, ενώ δημιουργήθηκε δίκτυο από τους συμμετέχοντες με σκοπό τη συνεργασία και την κοινή δράση των συμμετεχόντων για θέματα παιδείας, υγείας, περιβάλλοντος, κοινωνικής συνοχής, ενώ. Με τη δημιουργία του δικτύου θα ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ οργάνωσεων διαφορετικών τομέων, όπως για παράδειγμα ΜΚΟ, Δήμος, Τοπικά Συμβούλια Νέων (ΤΟΣΥΝ).

Για περισσότερες πληροφορίες
www.oureurope.gr

PLANETBOOK

Η Ευρωπαϊκή Έκφραση, συμμετέχει στο επιτραπέζιο παιχνίδι Planetbook, που δημιούργησε το ΚΕΑΝ, για το Περιβάλλον. Το παιχνίδι εξελίσσεται πάνω σε ένα δέντρο όπου υπάρχουν 3 ζώνες: α) Η γκριζα ζώνη, όπου ο παίκτης δίνει απαντήσεις σε ερωτήματα που έχουν να κάνουν με γεγονότα και καταστάσεις που έχουν «πληγώσει τον πλανήτη», β) Η ζώνη της ελπίδας και της συμμετοχής, όπου είναι ο χώρος όπου ο πολίτης μέσω των δράσεων του και μέσω της συμμετοχής του σε ΜΚΟ που συμμετέχουν (**GreenPeace, WWF, Αρχέλων, Μεσόγειος SOS, ΠΑΝΔΟΙΚΟ, Αρκτούρος, Ορνιθολογική και Ευρωπαϊκή Έκφραση**) προσπαθεί να αλλάξει τον κόσμο, γ) Η ζώνη που σώζουμε τον Πλανήτη, είναι ο χώρος όπου ο παίκτης προσπαθεί, να «μαζέψει» οχτώ κομμάτια, από ένα puzzle, το συμπληρώνει και κερδίζει, αφού έχει σχηματίσει έναν καθαρό και πράσινο Πλανήτη.

Υπάρχουν 700 κάρτες ερωτήσεων, όπου ο παίκτης καλείται να απαντήσει σε ερωτήσεις που σχετίζονται με τη ΓΗ, τον ΑΕΡΑ, τον ΗΛΙΟ, καθώς και «γκρίζες». Η κάθε κάρτα περιέχει μια ερώτηση από κάθε ενότητα. Υπάρχουν επίσης και 50 ερωτήσεις των ΜΚΟ καθώς και κάρτες δράσης, όπου ο παίκτης επιβραβεύεται όταν κάνει μια δράση για το περιβάλλον.

Στόχος είναι να μαζέψει τα κομμάτια ενός puzzle και να ξαναφτιάξει τη γη.

Το παιχνίδι θα μοιραστεί δωρεάν σε 100 περιβαλλοντικές ομάδες σχολείων της Δυτικής Αθήνας.

Έφυγε ο Παναγιώτης Κανελλάκης...

Εφυγε από κοντά μας, ο Παναγιώτης Κανελλάκης, συνιδρυτής, πρώτος πρόεδρος και μέλος του διοικητικού συμβουλίου του Ελληνικού Γραφείου της Greenpeace.

Ο θάνατος του Παναγιώτη αποτελεί μία πραγματική απώλεια όχι μόνο για τη μικρή οικογένεια της Greenpeace, αλλά και για το σύνολο της ελληνικής κοινωνίας. Όσοι από εμάς γνώρισαν τον Παναγιώτη, γνώσαμε πως το όραμα για μια πιο δημοκρατική, δίκαιη και βιώσιμη κοινωνία έχασε έναν από τους πιο ένθερμους αγωνιστές του. Ωστόσο, την ίδια στιγμή αντλούμε δύναμη από την κοινή μας εμπειρία και δράση ώστε να καταστήσουμε αυτό το όραμα πραγματικότητα. Το οφείλουμε στον Παναγιώτη και το οφείλουμε σε εμάς, το οφείλουμε στην κοινωνία και το οφείλουμε στο περιβάλλον.

Ο Παναγιώτης Κανελλάκης γεννήθηκε στην Ολυμπία το 1942. Απέκτησε τον τίτλο του διδάκτορα του δικαίου το 1967 και στη διάρκεια της δικτατορίας υπήρξε συνήγορος υπερασπίσεως σε πολιτικές δικές. Από το 1970 έως το

1972, διετέλεσε συνιδρυτής και πρόεδρος της Ελληνοευρωπαϊκής Κίνησης Νέων (EKIN), ενώ στη συνέχεια της δικτατορίας διώχθηκε, φυλακίστηκε και βασανίστηκε για την αντιστασιακή δράση του. Το καλοκαίρι του 1974 χρημάτισε για ένα τετράμηνο ειδικός σύμβουλος του Υπουργείου Παιδείας στη συλλογική προσπάθεια για αποχουντοποίηση και κάθαρση στο χώρο της παιδείας. Αυτό ήταν και το μοναδικό δημόσιο πόστο που επέλεξε να αναλάβει. Ο Παναγιώτης διατήρησε αποστάσεις από την πολιτική σκηνή και δεν διεκδίκησε ποτέ θέσεις, ψήφους ή αξιώματα στο χώρο του δημοσίου και των πανεπιστημίων. Κατά τη διάρκεια της μεταπολίτευσης, εργάστηκε ως επαγγελματίας δικηγόρος και παρέμεινε ερασιτέχνης ξυλουργός. Το 1996 εξέδωσε το αυτοβιογραφικό έργο *Μαρτυρία* (εκδόσεις Όμβρος) και το 2004 τη συλλογή διηγημάτων *Το κεφάλι του Τούρκου* (εκδόσεις Καστανιώτη). Παράλληλα, ακολούθησε μία δυναμική πορεία στο χώρο των κοινωνικών κινημάτων, των μη κυβερνητικών οργανώσεων και της κοινωνίας των πολιτών. Μεταξύ άλλων, υπήρξε ενεργό μέλος του Ελληνικού Τμήματος της Διεθνούς Αμνηστίας και της Καμπάνιας ΜΚΟ στο Σύνταγμα, πρόεδρος του Σωματίου για την πολιτική αξιολόγηση Ζήτα και αντιπρόεδρος του Οργανισμού Κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ). Ο Παναγιώτης υπήρξε συνιδρυτής του Ελληνικού Γραφείου της Greenpeace, πρώτος πρόεδρος της οργάνωσης από το 1991 μέχρι το 2001 και μέλος του διοικητικού συμβουλίου της καθόλη τη συνέχεια.

Αποχαιρετούμε τον Γεώργιο Α. Κοντογεώργη

Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής στο μέσον υπογράφει, 28 Μαΐου 1979, στο Ζάππειο τη Συμφωνία ένταξης της Ελλάδας στην ΕΟΚ. Αριστερά του ο Υπουργός για θέματα ΕΟΚ, Γ. Κοντογεώργης.

Στο τέλος του 1995 εμφανίστηκε ένα βιβλίο με τίτλο: *Η Ευρωπαϊκή ιδέα, η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ελλάδα από τις εκδόσεις Σιδέρη*. Συγγραφέας ο Γεώργιος Κοντογεώργης. Μεταφέρουμε αυτούσια από την εισαγωγή:

«Οι πηγές, ελληνικές και ξένες, για την άντληση της γνώσης αυτής είναι πολλές, ογκώδεις και πλούσιες. Η προσφυγή όμως σε αυτές, του μη ειδικού, του απλού πολίτη, δεν είναι πάντοτε εύκολη και απαιτεί πάντως χρόνο πολύ, τον οποίο συνήθως δεν διαθέτει. Είναι ίσως ο κύριος λόγος για τον οποίο ένας ευρύτερος κύκλος πολιτών, όχι μόνον στην Ελλάδα, αλλά σε όλες σχεδόν τις χώρες της Ευρώπης, δεν είναι εφοδιασμένος, όσο θα έπρεπε, με τις απαραίτητες βασικές γνώσεις επί του ιστορικού γεγονότος της Ένωσης της

Ευρώπης..... (Η έκδοση αυτή) Πιστεύω ότι θα προσφέρει στον Έλληνα πολίτη τη δυνατότητα να αποκτήσει τη σωστή γνώση περί του ευρωπαϊκού γίγνεσθαι και επί της θέσεως της Ελλάδας σ' αυτό, ώστε συνειδητά, ως υπεύθυνο μέλος της κοινωνίας με τη συμμετοχή του, να μπορέσει να συμβάλλει ουσιαστικά, στο μέτρο των δυνάμεων του, έκαστος, στη διαμόρφωση της ορθότερης και καταλληλότερης για τη χώρα μας πολιτικής συμπεριφοράς επί ενός σημαντικού γεγονότος, καθοριστικού του παρόντος και του μέλλοντος του ελληνικού λαού. Στο συγκεκριμένο αυτό σκοπό και μόνο, αποβλέπει η παρουσίαση που ακολουθεί.»

Δύσκολα θα μπορούσαμε να επινοήσουμε πληρέστερο αποχαιρετισμό στον Έλληνα Ευρωπαίο πολίτη που έφυγε τις πρώτες μέρες του Νοεμβρίου 2009. Όπως γράφει η Ελ. Μπίστι-κα στην Καθημερινή «δεν υπήρξε ποτέ πολιτικός με την έννοια της πολιτικής ως σταδιοδρομίας – ευτυχώς για εκείνον και για την Ελλάδα. Η πολύχρονη απασχόλησή του με τα κοινά είχε γνώμονα το καθήκον, αντικείμενο την προσφορά στο καλό της πατρίδας και

μόνο κριτή το απαράμιλλο ήθος του. Ο αδαμάντινος χαρακτήρας του, αυτός που του επέτρεψε να ανέβει όλες τις βαθμίδες της δημόσιας υπηρεσίας, από απλός υπάλληλος του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και κατόπιν Εμπορίου, για να φθάσει γενικός διευθυντής Εξωτερικού Εμπορίου, τον προφύλαξε από τις παγίδες της πολιτικής. Όταν αποφάσισε, ύστερα από πίεση του Κωνσταντίνου Καραμανλή, στη μεταπολίτευση να υπηρετήσει το κοινό καλό από τη σκοπιά του γενικού γραμματέα Τουρισμού, τον Ιούλιο του 1974, στην κυβέρνηση Εθνικής Ενότητας του Κ. Καραμανλή, ήταν ένα άλλο πόστο προσφοράς. Και παρέμεινε στενός συνεργάτης του Κ. Καραμανλή και απόλυτα ταγμένος στον δρόμο – όραμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ένταξης της Ελλάδος σε αυτήν.»

Άγγιξε σχεδόν έναν αιώνα ζωής – και τι αιώνα!–, πρόλαβε να γεννηθεί πριν τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και προτού η Ελλάδα μέσα από τους Βαλκανικούς πολέμους φτάσει μέχρι την Ήπειρο, τη Μακεδονία και τη Θράκη, πριν την Οκτωβριανή επανάσταση, έζησε τη φρίκη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, του ευρωπαϊκού εμφυλίου, τη γέννηση της ενωμένης Ευρώπης των 6, την κατάρρευση του τείχους του Βερολίνου, του σοσιαλισμού και του ψυχρού πολέμου, πρόλαβε το τρομοκρατικό χτύπημα των δίδυμων πύργων και έφτασε μέχρι την Ευρώπη των 27. Ελαβε το πτυχίο του από την ΑΣΟΕΕ (Οικονομικό Πανεπιστήμιο) στην Αθήνα το 1934. Μετεκπαιδεύθηκε στις ΗΠΑ το 1957-’58. Παιδεία πήρε από γενικός διευθυντής Εξωτερικού Εμπορίου μετά την κήρυξη της δικτατορίας της 21.4.1967. Γενικός Γραμματέας Τουρισμού, τον Ιούλιο 1974, στην κυβέρνηση εθν. ενότητας του Κ.Καραμανλή. Υφυπουργός Συντονισμού - Οικονομίας (11.1974 – 11.1977) της κυβέρνησης Καραμανλή, βουλευτής Επικρατείας της Ν.Δ. (11.1977 – 1.1981.

Υπουργός αρμόδιος για τις σχέσεις της Ελλάδος με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και υπεύθυνος των διαπραγματεύσεων για και μέχρι την προσχώρηση (11.1977 – 05.1980, Υπουργός για τις σχέσεις με την ΕΚ της κυβέρνησης Γ.Ράλλη (05.1980 – 01.1981), πρώτος Επίτροπος της Ελλάδας στις Ε.Κ. (1.1981 – 1.1985). Μέλος του Πολιτικού Προεδρείου του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος από το 1981. Υπουργός Εθνικής Οικονομίας στην κυβέρνηση του Ι.Γρίβα και του Ξ.Ζολώτα (10.1989 – 04.1990). Έχει δημοσιεύσει μελέτες, άρθρα και βιβλία και τιμήθηκε με πολλές διακρίσεις από την Ελλάδα και άλλες χώρες για τη συμβολή του στην πρόοδο της διεθνούς οικονομικής συνεργασίας και της ΕΕ.

Αποχαιρετούμε τον συνεπή και αθόρυβο πρωτεργάτη της προσφοράς, τον ευγενικό, σεμνό και χαμηλών τόνων Γεώργιο Κοντογιώργη, τον άνθρωπο που προσέφερε απροσμέτρητα στην ευρωπαϊκή πορεία της Ελλάδας, στην ελληνική Ευρώπη, στο σημερινό σταθερό αγγυροβόλι, σε εποχή παραμένη για τη χώρα του, αλλά και για την παράταξη του.

Νίκος Γιαννής

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ ΓΙΟΡΤΑΖΟΝΤΑΣ ΤΑ 20 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ, ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΣΥΝΕΔΡΙΟΥ MONEY SHOW, ΔΙΟΡΓΑΝΩΝΕΙ ΣΤΙΣ 19-20 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2009 ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ HILTON ΤΟ

FORUM: ΕΞΕΥΡΩΠΑΪΣΜΟΣ-ΕΛΛΑΔΑ 2021

Το Forum «Εξευρωπαϊσμός-Ελλάδα 2021» περιλαμβάνει σειρά παράλληλων εκδηλώσεων, στρογγυλές τράπεζες και εκθεσιακό χώρο τόσο από την Ευρωπαϊκή Έκφραση όσο και από φορείς που έχουν προσκληθεί να συμμετάσχουν.

Η κεντρική εκδήλωση της Ευρωπαϊκής Έκφρασης με θέμα «Εξευρωπαϊσμός Ελλάδα 2021, θα πραγματοποιηθεί την Κυριακή 20 Δεκεμβρίου 2009 και ώρα 18.00-20.00.

Το Forum, «Εξευρωπαϊσμός-Ελλάδα 2021», έχει στόχο την ενημέρωση και τον γόνιμο προβληματισμό σχετικά με την πορεία του ευρωπαϊκού εκσυγχρονισμού της Ελλάδας, καθώς και την εξαγωγή συμπερασμάτων για το μέλλον. Μετά από 30 χρόνια πορείας στην Ευρωπαϊκή Ένωση δύο είναι οι πυλώνες της προσαρμοστικής αλλαγής. Ο εκσυγχρονισμός και οι μεταρρυθμίσεις, νομοθετικές, θεσμικές και άλλες, οι ακολουθούμενες πολιτικές και η εκάστοτε κυβερνητική στρατηγική, καθώς και η συνακόλουθη επιλογή των κατάλληλων προσώπων, είναι σημαντικός παράγων αλλαγής. Ταυτόχρονα χρειάζεται δραστική προσπάθεια ταχείας αναδιαμόρφωσης της συνείδησης, της νοοτροπίας και της συμπεριφοράς του Έλληνα πολίτη που να λειτουργεί περισσότερο προωθητικά μέσα σ’ ένα πολιτικό περιβάλλον αλλαγής, αν δεν είναι κιάλας η ίδια η Κοινωνία Πολιτών που προκαλεί την πολιτική αλλαγή. Οι Ανεξάρτητες Αρχές, οι ΜΚΟ, η κοινωνική ευθύνη κάθε είδους οργανώσεων, το πνεύμα διαβούλευσης και συναίνεσης, οι ίδιοι οι πολίτες μπορούν να έχουν θετική συμβολή. Η συνάρθρωση όλων των συντελεστών αλλαγής τιτλοφορείται «Εξευρωπαϊσμός-Ελλάδα 2021», ώστε να προσδίδεται μια ποιοτική προοπτική γενναιότητας ενόψει της συμπλήρωσης 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση, ανατοποθετώντας δυναμικά το νόημά της στις σύγχρονες συνθήκες και ανάγκες. Γιορτάζοντας 20 χρόνια από την ίδρυση της η Ευρωπαϊκή Έκφραση, παρουσιάζει για πρώτη φορά αυτήν την προσέγγιση στο πλαίσιο αυτού του Φόρουμ. Με τον τρόπο αυτό συμμετέχουμε στην αμφίδρο-

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ

1

Σκοπός της έκδοσης είναι η παρουσίαση διαφορετικών απόψεων – αρκεί να μην εκφέρονται αυθαίρετα – και η δημιουργία κατάλληλου πλαισίου διαλόγου και ανταλλαγής ιδεών με επίκεντρο την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και την ελληνική συμμετοχή σ' αυτήν. Οι απόψεις που εκφράζονται δεν δεσμεύουν αποκλειστικά την ιδιοκτησία, τον εκδότη ή την σύνταξη.

2

Τα άρθρα τα οποία δημοσιεύονται στην Ευρωπαϊκή Έκφραση, επιλέγονται από τη σύνταξη με κριτήρια την επιστημονική εγκυρότητα, την ποιότητα, τη θεματική κάθε τεύχους, την πρωτοτυπία και επικαιρότητα. Μπορεί να δημοσιευθεί κείμενο και σε ξένη γλώσσα (κυρίως αγγλικά ή γαλλικά) κατόπιν συνεννόησης. Η έκταση του κειμένου δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερη από 900 λέξεις.

3

Όσον αφορά τις επιστημονικές δημοσιεύσεις, υποβάλλονται οποτεδήποτε, σε τρία αντίτυπα, υπακούουν στις διεθνείς προδιαγραφές επιστημονικής μεθοδολογίας, δεν έχουν δημοσιευθεί ούτε με παραπλήσια μορφή ή περιεχόμενο σε άλλα έντυπα, κρίνονται από μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Έκφρασης, με πλήρη διασφάλιση της αντικειμενικής κρίσης (ανωνυμία του κρινόμενου και

των κρινόντων, ο κρινόμενος πληροφορείται βέβαια ολόκληρη την κρίση) και η έκτασή τους κυμαίνεται μεταξύ 2000 - 3000 λέξεων. Ο υποψήφιος αποστέλλει σύντομο βιογραφικό σημείωμα.

4

Σε όλες τις περιπτώσεις μαζί με κάθε υποβολή κειμένου συμπεριλαμβάνεται και περίληψη στα γαλλικά ή στα αγγλικά (100-200 λέξεις). Το κείμενο θα πρέπει να αποστέλλεται και σε δισκέτα PC ώστε να αποφεύγονται οι αδυναμίες της δακτυλογράφησης και γενικά να επιτυγχάνεται η έκδοση. Καλό είναι επίσης να αποστέλλεται φωτογραφία του συγγραφέα. Χειρόγραφα, δισκέτες και άλλα πρωτότυπα δεν επιστρέφονται.

5

Απαγορεύεται αυστηρά η μερική ή ολική αναδημοσίευση ή αναδιανομή με οποιονδήποτε τρόπο, εκτός αν υπάρχει έγγραφη άδεια του εκδότη. Οι συγγραφείς, μετά την ανακοίνωση σ' αυτούς της θετικής κρίσης για μελλοντική δημοσίευση του άρθρου στην Ευρωπαϊκή Έκφραση, δεσμεύονται αυτό να μην δημοσιευθεί οπουδήποτε αλλού. Οι συγγραφείς λαμβάνουν δωρεάν δύο αντίτυπα του οικείου τεύχους. Η ιδιοκτησία διατηρεί το αποκλειστικό δικαίωμα να διανέμει με οποιουσδήποτε όρους, άρθρα, περιλήψεις και ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Έκφραση διαμέσου του δικτύου Ίντερνετ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΚΦΡΑΣΗ

Έτος ίδρυσης: 1989 Ομήρου 54, 106 72, Αθήνα,
τηλ: 210 3643224, fax: 210 3646953, e-mail: ekfrasi@ekfrasi.gr

Επιθυμώ να γραφτώ συνδρομητής στο περιοδικό "Ευρωπαϊκή Έκφραση"

Ετήσια

Διετής

Τακτικός Συνδρομητής	20 Ευρώ	35 Ευρώ
Δημόσιοι Οργανισμοί, Τράπεζες, Βιβλιοθήκες, ΑΕΙ, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, Εταιρείες,		
Σύλλογοι	50 Ευρώ	100 Ευρώ
Ευρώπη	25 Ευρώ	45 Ευρώ
Άλλες ήπειροι	30 Ευρώ	55 Ευρώ
Φοιτητής, σπουδαστής,		
στρατιώτης	15 Ευρώ	25 Ευρώ
Συνδρομή ενίσχυσης-υποστήριξης	50 Ευρώ	90 Ευρώ

Οι συνδρομές καταβάλλονται στα γραφεία της Έκφρασης 9π.μ. - 5 μ.μ.,
με ταχυδρομική επιταγή, ή τέλος στην Εθνική Τράπεζα (αρ. λογαριασμού 701/29600287)

ΔΕΛΤΙΟ
ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΟΥ

Όνομα.....

Επώνυμο

Διεύθυνση.....

Ταχ. Κώδικας.....

Πόλη

Τηλέφωνο:

E-mail:

Επάγγελμα:

Ημερομηνία Υπογραφή

1 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

Όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να απολαμβάνουν την παροχή των κατάλληλων υπηρεσιών προκειμένου να εμποδίσουν την εμφάνιση μίας ασθένειας.

2 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ

Όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα της πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας που αντιστοιχούν στις ανάγκες τους. Οι υπηρεσίες υγείας πρέπει να εξασφαλίζουν πρόσβαση σε όλους χωρίς διακρίσεις ως προς την οικονομική κατάσταση, τον τόπο κατοικίας, το είδος της ασθένειας ή το χρόνο πρόσβασης στις υπηρεσίες.

3 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

Όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα της πρόσβασης σε κάθε είδος πληροφορίας σχετικά με την κατάσταση της υγείας τους, τις υπηρεσίες υγείας και τον τρόπο να τις χρησιμοποιήσουν καθώς επίσης και σε κάθε πληροφορία που είναι διαθέσιμη κατόπιν έρευνας και τεχνολογικής καινοτομίας.

4 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗΣ

Όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα πρόσβασης σε κάθε είδος πληροφορίας ώστε να μπορούν να συμμετέχουν ενεργά στη λήψη αποφάσεων που αφορούν στην υγεία τους. Η πληροφόρηση πρέπει να αποτελεί προαπαιτούμενο για κάθε θεραπεία και διαδικασία συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής σε κλινικά δοκίμια και ερευνητικά προγράμματα.

5 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα να επιλέγει ελεύθερα ανάμεσα στις διάφορες θεραπευτικές διαδικασίες και στους ειδικούς των υπηρεσιών υγείας κατόπιν επαρκούς πληροφόρησης.

6 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΕΧΕΜΥΘΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα να παραμένουν ταμπιέτικα τα προσωπικά τους δεδομένα συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων που αφορούν στην κατάσταση της υγείας τους και στις ηθικές, διανοητικές ή θρησκευτικές διαδικασίες καθώς επίσης και στην προστασία του ιδιωτικού χαρακτήρα των διαγνωστικών εξετάσεων, των απαντήσεων σε ερωτήσεις και των κλινικών προγράμτων υγείας. info@europeanleague.org Tel. +30 210 8237382

7 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΤΟΥ ΑΣΘΕΝΗ

Όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν την απαιτούμενη θεραπευτική αγωγή σε σύντομο και προκβροσμένο χρονικό διάστημα. Το δικαίωμα αυτό αφορά σε κάθε φάση της θεραπείας.

8 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΤΗΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας υψηλής ποιότητας τόσο ως προς την εξειδίκευση, όσο και ως προς την τήρηση συγκεκριμένων προδιαγραφών.

9 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα να είναι απαλλαγμένοι από ζημία που οφείλεται στη φτώχη λειτουργία των υπηρεσιών υγείας, σε λανθασμένες ιατρικές πράξεις και σφάλματα. Όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα πρόσβασης σε υπηρεσίες και θεραπείες που να διατηρούν υψηλές προδιαγραφές στον τομέα της ασφάλειας.

10 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

Όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα πρόσβασης σε καινοτόμες διαδικασίες συμπεριλαμβανομένων των διαγνωστικών διαδικασιών σύμφωνα με διεθνείς προδιαγραφές ανεξάρτητα από οικονομικούς παραγόντες.

11 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΤΤΟΥ ΠΟΝΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΑΛΑΙΠΩΡΙΑΣ

Κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα να αποκλείεται όσο το δυνατόν περισσότερο τον πόνο και την ταλαιπωρία σε κάθε φάση της ασθένειάς του.

12 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕΝΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα να λαμβάνει διαγνωστικές ή θεραπευτικές υπηρεσίες προγραμματισμένες ώστε να ταιριάζουν όσο το δυνατόν περισσότερο στις προσωπικές του ανάγκες.

13 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ

Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα να παραπονείται σε περίπτωση που έχει υποστεί ζημία καθώς και να λαμβάνει απάντηση ή άλλου είδους αντιστοίχηση στα παράπονά του.

14 ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ

Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα να λαμβάνει ικανοποιητική αποζημίωση εντός λογικού χρονικού διαστήματος σε περίπτωση που έχει υποστεί φυσική, ηθική ή ψυχολογική βλάβη ως αποτέλεσμα κάποιας θεραπείας στα πλαίσια των υπηρεσιών υγείας.

Ευρωπαϊκή δράση για τα ναρκωτικά (EAD)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

EUROPEAN ACTION ON DRUGS

